

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

**DEMİRKÖY (KIRKLARELİ) İLÇESİNİN KIRSAL TURİZM
POTANSİYELİ VE YEREL HALKIN TURİZME BAKIŞI**

Şeyda ÜNAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Fatih ARICI

HAZİRAN - 2023

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DEMİRKÖY (KIRKLARELİ) İLÇESİNİN KIRSAL TURİZM
POTANSİYELİ VE YEREL HALKIN TURİZME BAKIŞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeyda ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı: Coğrafya

“Bu tez 23/06/2023 tarihinde hibrit olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Zerrin KARAKUZULU	Başarılı
Doç. Dr. Fatih ARICI	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Çağrı ERDOĞAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Şeyda ÜNAL

23/06/2023

ÖNSÖZ

“Demirköy (Kırklareli) İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Turizme Bakışı” adlı çalışmada Demirköy ilçesinin var olan kırsal turizm potansiyeli değerlendirilerek, yapılan mülakat çalışması ve arazi gezileri ile yöre halkının kırsal turizme bakış açısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada yörenin turizm açısından güçlü ve zayıf yönlerini de belirlemek amacıyla SWOT Analizi ile desteklenerek ve çeşitli öneriler geliştirilerek ele alınmıştır.

Lisans eğitimim boyunca daima örnek aldığım ve tecrübeleri ile aydınlandığım, yüksek lisans çalışmamda bilgi birikimi ve desteği ile çalışmamın sonuna kadar büyük bir sabırla her zaman destek olan saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Fatih ARICI hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerini paylaştan ve üzerimde emeği geçen Sakarya Üniversitesi Coğrafya bölümü hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamda katkıları olan arkadaşlarım Lale Meltem YAMAN’a, Begenc BEGMYRADOV’a ve Arş. Gör. Alperen ÇALIŞKAN’a çok teşekkür ederim.

Ayrıca bugünlere gelmemi sağlayan kıymetli aileme, her koşulda yanımda olan ve her zaman desteğini hissettiğim eşim Ümit ÜNAL’a teşekkür ederim.

Şeyda ÜNAL

23/06/2023

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
GRAFİK LİSTESİ.....	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
1.1. Kırsal Turizm.....	10
1.1.1. Kırsal Turizmin Gelişimi	11
1.1.1.1. Dünya’da Kırsal Turizm.....	11
1.1.1.2. Türkiye’de Kırsal Turizm.....	13
1.1.1.3. Kırsal Turizmde Talep ve Arz	15
1.1.2. Bazı Kırsal Turizm Türleri	16
1.1.2.1. Agro Turizm	16
1.1.2.2. Yayla Turizmi.....	17
1.1.2.3. Çiftlik Turizmi	18
1.1.2.4. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)	20
1.1.2.5. Festival Turizmi.....	21
1.1.3. Kırsal Turizmin Etkileri	22
1.1.3.1. Çevresel Etkileri	22
1.1.3.2. Sosyo-Ekonomik Etkileri	23
BÖLÜM II: DEMİRKÖY İLÇESİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ.....	25
2.1. Fiziki Coğrafya Özellikleri	26
2.1.1. Jeomorfolojik Özellikler	26
2.1.2. İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri	27
2.1.2.1. İklim	27
2.1.2.2. Bitki Örtüsü	29
2.1.3. Hidroğrafya Özellikleri	33

2.2. Beşerî Coğrafya Özellikleri.....	34
2.2.1. Nüfus Özellikleri.....	34
2.2.2. Yerleşme Özellikleri	40
2.2.3. Ekonomik Yapı	46
2.2.3.1. Tarım ve Hayvancılık	46
2.2.3.2. Madencilik	49
2.2.3.3. Sanayi	50
BÖLÜM III: DEMİRKÖY İLÇESİNİN TURİZM POTANSİYELİ	52
3.1. Demirköy’ün Doğal Kaynakları ve Turizm Amaçlı Kullanımı.....	52
3.1.1. Doğa ve Doğa Yürüyüşü (Trekking) Turizmi.....	53
3.1.2. Deniz ve kıyı Turizmi	55
3.1.3. Mağara Turizmi.....	56
3.1.4. Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi	59
3.1.5. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi	60
3.1.6. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği Turizmi.....	63
3.1.7. Av Turizmi	64
3.1.8. Foto Safari Turizmi (Doğa Fotoğrafçılığı).....	66
3.1.9. Bisiklet Turizmi.....	67
3.1.10. Kamp ve Kravan Turizmi.....	68
3.2. Demirköy’ün Tarihi ve Kültürel Turizm Kaynakları	69
3.2.1. Tarihi Turistik Kaynaklar.....	70
3.2.2. Kültürel Kaynaklar	77
3.2.2.1. Festival Turizmi.....	78
3.2.2.2. Gastronomi Turizmi (Yöresel Mutfak ve Ürünler)	79
BÖLÜM IV: YEREL HALKIN TURİZM ALGISI.....	82
4.1. Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışı.....	83
4.1.1. Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışı; Turistik Kaynaklar ve Ekonomik Beklentiler	83
4.1.2. Katılımcıların Sosyo-Kültürel Anlamda Turizme Bakışları	89
4.1.3. Katılımcıların Çevre Bilinci ve Farkındalığı.....	93
4.1.4. Katılımcıların Kırsal Turizm ve Kalkınmaya Yönelik İlgileri ve Bakışları.	95
4.2. SWOT (GZFT) Analizi: Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsatlar ve Tehditler	98

SONUÇ	102
KAYNAKÇA.....	109
EK	119
ÖZGEÇMİŞ	121

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
DOKAP	: Doğu Karadeniz Projesi
GEF	: Global Environment Facility
GZFT	: GÜçlü yönler- Zayıf Yönler- Fırsatlar- Tehditler
IPA	: Katılım Öncesi Yardım Aracı
KİKTM	: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
M.Ö.	: Milattan Önce
MTA	: Maden Tetkik Arama
ÖKA	: Önemli Kuş Alanları
PATH	: Promote and Affect Tourism Through History
SWOT	: Strengths- Weaknesses- Opportunities- Threats
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Demirköy İğneada İstasyonu Sıcaklık, Yağış ve Nem Değerleri (1991-2021).....	28
Tablo 2: Demirköy Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılışı (2021).....	35
Tablo 3: Demirköy'ün Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusu (1970-2021)	36
Tablo 4: Yıllık Nüfus Yoğunluğu ve Nüfus Artış Hızı (2021)	38
Tablo 5: Kırklareli İlçelerinin Aritmetik Yıllık Nüfus Artış Hızı (%), (2010-2021)..	39
Tablo 6: Demirköy Eğitim Düzeyi (2021)	40
Tablo 7: Kırklareli ve Demirköy'ün İdari Yapısı (2021)	41
Tablo 8: Demirköy'de Bağlı Olunan Belediye'ye Göre Mahalle Nüfusu (2021).....	42
Tablo 9: Demirköy'e Bağlı Köy Yerleşmeleri ve Nüfusları (2021)	43
Tablo 10: Kırklareli ve İlçelerinde İşlenen Tarım Alanları Toplamı (2020)	47
Tablo 11: Kırklareli ve İlçelerinde Arazinin Genel Kullanım Dağılımı (2020).....	48
Tablo 12: İl Genelinde Hayvan Varlığı ve Arıcılıkta Kullanılan Kovan Sayısı (2020).....	49
Tablo 13: Demirköy Maden Rezervi (2010)	50
Tablo 14: Istranca Dağları ve Çevresinde Bulunan Doğal Sit Alanları	52
Tablo 15: Demirköy'de Bulunan Mağaralar	57
Tablo 16: Trakya'nın Karadeniz Sahillerinde Görülen Endemik Bitkiler	60
Tablo 17: Kuş Gösterge Türleri	62
Tablo 18: Demirköy'ün SWOT (GZFT) Analizi ile Değerlendirilmesi	100

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Demirköy İlçesinin Konumu ve Sınırları	25
Şekil 2: Trakya'nın Flora Bölgeleri	30
Şekil 3: Demirköy Bitki Örtüsü Özellikleri	31
Şekil 4: Demirköy'ün Yerleşim Alanları	41
Şekil 5: İğneada Önemli Kuş Alanları (ÖKA)	61
Şekil 6: Kuş Gösterge Türlerinin Dağılışı	62
Şekil 7: Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı	65
Şekil 8: Sivrililer Devlet Avlağı	65

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Demirköy İlçesinin 1970-2021 Yılları Arasındaki Nüfus Değişim Hızı 37

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: Hamdibey Köyü’nde Restorasyona Uğramamış Kırsal Meskenler	44
Fotoğraf 2: Beğendik Köyü	45
Fotoğraf 3: Limanköy Köy’ünde Terk Edilmiş Bir Kırsal Mesken.....	45
Fotoğraf 4: Hamdibey Köyü Yakınlarında İnşası Devam Eden Orman Ürünleri Fabrikası.....	51
Fotoğraf 5: İğneada Sahili.....	56
Fotoğraf 6: Dupnisa Mağarası	58
Fotoğraf 7: İğneada Longoz Ormanları	67
Fotoğraf 8: Demirköy Fatih Dökümhanesi	71
Fotoğraf 9: Kırsal Turizm Potansiyelini Arttırma Amacıyla Fatih Dökümhanesi’nin Karşısına Açılan Yöresel Ürün Pazarı	71
Fotoğraf 10: İğneada Feneri.....	72
Fotoğraf 11: Sislioba Kale Tepe Kalesi	74
Fotoğraf 12: Sarpdere Kale Tepe Tümülüsü.....	75
Fotoğraf 13: Hamdibey Köyü’nde Restore Edilen Rum Evleri.....	76
Fotoğraf 14: Türkiye-Bulgaristan IPA Sınır Ötesi İş Birliği Projesi Kapsamında Hamdibey Köyü’ne Yapılan Seyir Terası	77
Fotoğraf 15: Demirköy Çilek Festivali	78
Fotoğraf 16: Kırsal Turizmi Destekleme Amacıyla Dupnisa Mağarası Girişine Açılan Yöresel Ürün Pazarı	80

ÖZET	
Başlık: Demirköy (Kırklareli) İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Turizme Bakışı	
Yazar: Şeyda ÜNAL	
Danışman: Doç. Dr. Fatih ARICI	
Kabul Tarihi: 23/06/2023	Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + 118 (ana kısım) + 2 (ek)
Turizm önceki dönemlerde yalnızca yaz aylarında yapılan kıyı turizmi olarak algılansa da zamanla çeşitli alternatif turizm türleri ortaya çıkmıştır. Bu alternatif turizm türlerinden biri de kırsal turizmdir. Kırsal turizm ziyaretçiler için farklı aktivite imkânları sunarken, kırsalda yaşayanlar için de sosyoekonomik yönden kalkınma imkânı sağlamaktadır. Bu çalışmada; doğal, kültürel ve tarihi yönden turizm potansiyeline sahip olan ancak henüz tam olarak keşfedilememiş Kırklareli ili Demirköy ilçesi ele alınmıştır. İlçenin araştırma alanı olarak seçilmesinde doğal ve kültürel çekicilikleri ile milli park ve sit alanlarına sahip olması etkili olmuştur. Araştırmada ilçenin turizm potansiyelinin belirlenmesi, kırsal turizmde karşılaşılabilecek problemlerin saptanması ve yöre halkının kırsal turizme bakışının tespit edilmesi amaçlanmıştır. İlk aşamada yöreye ait çeşitli raporlar ve yayınlar incelenmiş, sonrasında arazi çalışmaları yapılmıştır. Yöre halkı ile yapılan mülakat çalışmaları ile de ilk elden verilere ulaşmaya çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde halkın kırsal turizmi desteklediği ve mevcut ekonomik kaynakların kısıtlı olması nedeniyle turizmde yer almak istedikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar turizmin yörede sosyal imkânları ve ekonomik seviyeyi artıracaklarını düşünmektedirler. Turizmin gelişmesi için ilk etapta; pazar yeri, su, yol vb. altyapı eksiklikleri ile konaklama kapasitesi gibi sorunlar çözülmelidir. Ayrıca yöre halkına yöresel ürünler ve el sanatlarının turizme kazandırılması adına eğitimler verilmeli ve yörenin tanıtımı yapılmalıdır.	
Anahtar Kelimeler: Turizm, Kırsal Turizm, Turizm Potansiyeli, Demirköy	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Rural Tourism Potential of Demirköy (Kırklareli) District and Local People's Perspective on Tourism	
Author of Thesis: Şeyda ÜNAL	
Supervisor: Assoc. Prof. Fatih ARICI	
Accepted Date: 23/06/2023	Number of Pages: x (pre text) + 118 (main body) + 2 (add)
Although tourism was perceived as coastal tourism only in the summer months in the previous periods, various alternative types of tourism have emerged over time. One of these alternative types of tourism is rural tourism. While rural tourism offers different activity opportunities for visitors, it also provides socio-economic development opportunities for those living in rural areas. In this study; Demirköy district of Kırklareli province, which has natural, cultural and historical tourism potential but has not yet been fully discovered, is discussed. The selection of the district as a research area was effective because it has natural and cultural attractions and national parks and protected areas. In the study, it is aimed to determine the tourism potential of the district, to determine the problems that may be encountered in rural tourism and to determine the view of the local people to rural tourism. In the first stage, various reports and publications of the region were examined, and then field studies were carried out. Interview studies with local people also tried to reach first-hand data. In the interviews, it was determined that the people supported rural tourism and wanted to take part in tourism due to the limited economic resources available. Participants think that tourism will increase social opportunities and economic level in the region. In the first place for the development of tourism; Problems such as infrastructure deficiencies such as market place, water, roads, etc. and accommodation capacity should be solved. In addition, trainings should be given to the local people in order to bring local products and handicrafts to tourism and the region should be promoted.	
Keywords: Tourism, Rural Tourism, Tourism Potential, Demirköy	

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Turizm, en yalın anlamıyla “bir yerden başka bir yere dinlenmek ve tatil geçirme maksadıyla yolculuğa çıkmak” olarak tanımlanmaktadır. Turizm olayının gerçekleşebilmesi için seyahatin yaşanılan yerden başka bir yere yapılması, turizm işletmelerinden mal veya hizmet talep edinilmesi ve konaklamanın geçici olması gerekmektedir (Özgüç, 2015, s.13). Teknolojik gelişmeler, dünyada yaşanan küreselleşme, ulaşımdaki olanakların giderek artması ve refah seviyesinin yükselmesi ile birlikte yeni yerler keşfetme arzusu ve çekici gelen alanlara ilgi giderek artmaya başlamıştır. Doğal ve kültürel özelliklerin korunduğu bu destinasyonlar, günümüzde insanların stres atabileceği daha sakin yerler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turizmin ülke ve bölgelerin; ekonomik yapısı, toplum hayatı ve doğal çevreleri üzerinde olumlu/olumsuz etkileri bulunmakla birlikte, ülkelerin hızla sosyal ve ekonomik yönden kalkınmalarını sağlayan önemli bir sektör olduğundan giderek önemli hale gelmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için; milli gelire, dış borç dengesinin azaltılmasına ve istihdama katkı sağlayarak kalkınmaya destek olmaktadır. Ayrıca turizm yerel ve bölgesel ekonomilerin kalkınmasına, bölgeler arası kalkınma farkının azalmasına, alt ve üstyapı eksiklerinin giderilmesine vb. gibi bölgesel gelişime katkıları da bulunmaktadır.

Turizmin ülke ekonomileri üzerindeki olumlu etkileri bu sektöre olan ilgiyi ve yatırımları artırmıştır. Bu da turizmin hızlı bir biçimde gelişmesine katkı sağlamıştır. Sektördeki gelişimin yanı sıra farkı turizm tipleri de aynı hızla ortaya çıkmaktadır. Turizm aktivitelerindeki bu çeşitlenmede; küreselleşme, farklı turistik güdüler, teknolojiye bağlı gelişmeler gösterilebilir. Turistik kaynaklardaki çeşitlenme, turist tipleri ve turizm şekillerinin farklılaşması ve çeşitlenmesi, turizm anlayışının da değişmesine dolayısıyla alternatif turizm şekillerinin meydana çıkmasına neden olmuştur.

Turizm denilince ilk akla gelen kıyı turizmini yanında artık farklı turizm türlerine doğru da bir ilginin olduğu görülmektedir. Bu alternatif turizm türlerinden birisi de kırsal turizmdir. Doğaya dayalı bir turizm türü olan kırsal turizm, kırsal kültürün yerinde tanıtıldığı, turistlerin bu tip alanlarda belli faaliyetler içerisinde yer aldığı

turizm çeşitlerinden biridir. Kırsal alanların sunduğu çekicilikler, özellikle şehirlerin yorucu ve stresli ortamından uzaklaşmak ve hoş vakit geçirmek isteyenler için ideal dinlenme alanı olmuştur. Kırsal alanların; kendine has kırsal yaşamı, sakin doğal ortamı, farklı kültür ve tarihsel kaynaklar vb. gibi kırsala özgü çekicilikler günümüzde giderek artan şekilde ziyaretçi çekmekte ve bu alanlara olan ilgiyi de arttırmaktadır. Bununla birlikte kırsal turizm günümüzde kırsal alanlarda yaşayan köy halkının ekonomik ve sosyal açıdan kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Kırsal yörelerin kalkınması açısından önemli hale gelen bu turizm şekli, tüm dünyada hızlı bir gelişim göstererek, özellikle gelişmiş ülkelerde şehirden kıra kaçan insanlar için alternatif oluşturmuştur. Bu nedenle son dönemlerde bu alanlara talebin artmasıyla birlikte kırsal alanların fark edilerek ekonomilerinin iyileştirilebilmesi için çeşitli proje ve çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Çalışma alanı, Kırklareli İli Demirköy İlçesi'nin kırsal alanlarını ve yerleşmelerini kapsamaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde; Milli park ilan edilen longoz ormanları, doğal sit alanları, göller, mağaralar, kırsal meskenler, tarihi yapılar gibi çok sayıda turistik kaynak bulunmaktadır. Araştırmanın konusu Kırklareli ili Demirköy ilçesinde kırsal alanda yaşayan yöre halkının kırsal turizme bakışı ve ilçenin kırsal turizm potansiyelinin tespiti.

Çalışmanın birinci bölümünde; kırsal turizm kavramına, gelişimine, bazı kırsal turizm türlerine ve etkilerine değinilmiştir. İkinci bölümde; Demirköy'ün Fiziki ve Beşeri Coğrafya özelliklerine, üçüncü bölümde ise; Demirköy'ün kırsal turizm potansiyeli bağlamında doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarına yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise; yerel halkın turizmin algısı üzerine elde edilen araştırma bulgularına ve yörenin turizmi üzerine yapılan SWOT (GZFT) analizi sonuçlarına değinilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Kırsal turizm, genel olarak doğal unsurlara sahip kırsal alanlarda yürütülen turizm türü olarak nitelendirilmektedir. Çiftlik turizmi, yeşil turizm ve yayla turizmini de kapsamakla birlikte, doğal alanlarda yürütülen; ekoturizm, kayak, doğa gezileri, rafting, termal turizm, avcılık, balıkçılık, tarihi ve kültürel tüm aktiviteleri içeren bir turizm türüdür (Özdemir, 2012, s. 19). Turizmin farklı kaynaklara talep oluşturması ve bu yönüyle bölge ekonomilerine olumlu katkıları, gittikçe değer kaybeden kırsal

alanların kalkındırılması için de bir çıkış yolu olarak görülmüştür. Bu sebeple dünya genelinde yukarıda bahsedilen kırsal turizm aktivitelerinin yürütülebileceği tüm alanlarda turizmden pay alabilmek için kırsal turizm noktaları geliştirilmeye başlanmıştır.

Özellikle kısıtlı geçim kaynaklarına sahip olan, ancak turizm potansiyeli fazla olan alanlarda sosyal ve ekonomik imkânların artırılması için turizm diğer sektörlerde olmayan fırsatlar sunmaktadır. Bu özellikteki alanların/bölgelerin turizm potansiyelinin tespiti, yörenin zenginlikleri, güçlü yönleri ve sunduğu fırsatların belirlenmesi planlı kalkınma için önem arz etmektedir.

Çalışmada da bu yönde zengin turistik kaynaklara sahip olmakla birlikte, oldukça kısıtlı iş imkânlarına (ormancılık, hayvancılık) sahip Demirköy ilçesi ve bağlı kırsal yerleşmeleri incelenmiştir. Sürekli göç veren özellikle genç nüfusunu göçlerle kaybeden ilçe kırsal alanlarının kalkınmasında turizmin potansiyeli ele alınmış öneriler geliştirilmiştir.

Çalışma alanı olarak Demirköy ilçesinin seçilmesinin temel nedenleri;

- Kırsal niteliğini koruyor olması,
- Zengin kırsal turizm potansiyeli,
- Longoz ormanları, mağaralar, göl ve akarsular gibi zengin doğal kaynakları
- Tarihi ve kültürel çeşitlilikler,
- Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te Trakya Kültür Koridoru içerisinde yer alması,
- Sit alanları ile milli park alanlarının varlığı

Araştırmanın Amacı

Kırsal alanlardaki doğal güzellikler, tarihi alanlar, yerel mimari ve meskenler ile yerel kültürel unsurlar bu alanların çekiciliğini arttırmaktadır. Araştırma sahası olan Demirköy'ün de kültürel çeşitliliği, tarihi kalıntıları ve doğal çekicilikleri (longoz ormanları, kıyıları, mağara, göl, bitki türleri vb.), ile milli park ve sit alanlarının varlığı turizm potansiyelini arttırmıştır. Çalışmanın konusu yörenin mevcut doğal turistik kaynaklarına ilave olarak kültürel ve tarihsel turistik kaynaklarının ve halkın turizme bakışının tespiti oluşturmaktadır. Böylece yörede mevcut turizm kaynaklarında çeşitlenme oluşturularak, ilçenin turizm potansiyelinde gelişme sağlanması

amaçlanmaktadır. Yöre halkının turizme bakışı, katılımı ve turizmin gelişmesinin önündeki engellerin tespitini yaparak öneriler geliştirilmesi ise çalışmanın nihai amaçları arasındadır. Bu doğrultuda çalışma alanının güçlü ve zayıf yönlerinin tespiti de hedeflenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışma süresince aşağıda belirtilen soruların cevapları aranmıştır.

Araştırma sahasının kırsal turizmde çekicilikleri nelerdir?

Kırsal turizm potansiyeli bulunan bu alanların yöre halkına ekonomik anlamda ne derece katkı sağlayabilir?

Yöre halkının kırsal turizm faaliyetlerine karşı tutumu nasıldır?

Kırsal turizm faaliyetleri için yöre halkı çeşitli girişimlerde bulunmuş mudur?

Yörede kırsal turizmin geliştirilebilmesi için yapılan çalışmalar nelerdir ve neler yapılabilir?

Kırsal turizmin geliştirilebilmesi için engel teşkil eden problemler nelerdir?

Yörenin turizm anlamında güçlü ve zayıf yönleri ile sunduğu fırsatlar ve oluşabilecek tehditler nelerdir?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada araştırmanın amacı doğrultusunda doküman inceleme modeli ile çeşitli kurum raporları incelenmiş, çalışma sahası ve yakın çevresinin turizm olanakları ile ilgili daha önce yapılan; kitap ve makaleler incelenerek literatür taraması tamamlanmıştır. Araştırma da birincil verilere ulaşmak adına nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalar birey veya grupların herhangi bir konuya dair görüş, tutum ve deneyimlerini nasıl yorumladıklarını ortaya koyarak, konunun özüne ve derin bilgi erişimine imkân sağlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat (görüşme) tekniği kullanılmıştır. Bu teknik kapsamlı veri elde edebilmeyi, katılımcıların iç dünyasıyla ilgili bilgi almayı mümkün kılan ve sahip oldukları bilgi, deneyim ve davranışları betimleme olanağı sağlamaktadır (Özgen, 2016, s. 158-161). Çalışmada bu tekniğin kullanılmasının nedeni esneklik sağlaması, yüz yüze gerçekleşmesinden dolayı görüşme yapılan kişilerin sözel olmayan davranışlarını gözlemlene olanağı sağlaması ve beklenenden daha fazla bilgi elde edilmesine imkân vermesidir.

Veri toplamada örneklemin belirlenmesine, çalışmanın nerede ve kimlerle yapılacağına dikkat edilmiştir. Araştırmada rastlantısal olmayan amaçlı örneklem türü kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırma sahasında tekniğin uygulanacağı birey/gruplar belirlenmiş ve bu gruplarda yer alan kişilerin konuyla ilgili kişilerden oluşmasına dikkat edilmiştir. Katılımcılarla mülakat yapılırken cinsiyet, yaş, meslek ve eğitim gibi demografik özelliklere dikkat edilmiştir. Farklı yaş grupları, meslek ve eğitim düzeyine sahip kişilere ulaşılarak turizme bakışları öğrenilmeye çalışılmıştır. Çünkü kişilerin aldığı eğitim, içerisinde yaşadığı toplum, meslek, yaş gibi unsurlar kişisel algı ve olaylara bakışı bunun yanı sıra beklentiye etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda demografik çeşitlilik göz önüne alınarak mülakat çalışmaları yürütülmüştür.

Örneklem; Demirköy'deki kırsal alanlarda yaşayan yöre halkından oluşmaktadır. Mülakat Demirköy ilçe merkezi ve kırsal yerleşmelerinin genelini kapsayacak şekilde yapılmıştır. Ancak bu yerleşmeler içerisinde hem turizmin gelişme potansiyeli daha yüksek olan hem de henüz istenilen düzeyde olmasa da turistik faaliyetlerin olduğu; İğneada, Balaban, Beğendik, Hamdibey, Limanköy ve Sarpdere köylerinde daha fazla uygulanmıştır. Görüşmeler birebir ve odak grup görüşmeleri şeklinde yapılmış ve görüşmelere tekrara düşünceye kadar devam edilmiştir. Mülakat çalışmasında sorulan sorular dört tema altında toplanmıştır.

Çalışma, ilçenin kırsal turizm potansiyelinin tespiti yapılırken, yörede planlı ve korumalı yani daha sürdürülebilir bir kırsal turizm faaliyetinin yürütülebilmesi adına da gözlemler yapılarak yürütülmüştür. Çalışmada ilkin literatür taraması yapılarak çalışma sahası ve yakın çevresini turizm konusunda ele alan araştırma ve raporlar irdelenmiştir. Sonrasında arazi gezileri yapılarak turistik potansiyeli olan kaynaklar yerinde tespit edilmeye çalışılmış ve yörede yaşayan halk ile görüşmeler yapılarak ilgili alanlar hakkında bilgi de alınmıştır. Mülakat sonuçlarından ve yapılan araştırmalardan elde edilen veriler değerlendirilerek öneriler geliştirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik SWOT Analizi yapılmıştır. Çalışmada gerek duyulan haritaların yapımında ise Arc GIS 10.5 programı kullanılmıştır.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Güvenirlilik, kısaca ölçmede tutarlılık olarak nitelendirilmektedir. Bir araştırmanın güvenirliliğinin yüksek olabilmesi için aynı katılımcılara farklı zaman dilimlerinde aynı ölçüm aracı uygulanarak aynı sonuçların elde edilmesi gerekmektedir. Güvenirlilik içerisinde değerlendirilmesi gerekenlerden biri de iç tutarlılıktır. İç tutarlılık, bir ölçüm aracında soruların ne ölçüde birbiriyle ve kendi aralarında tutarlı olduğunu göstermektedir (Punch, çev. Bayrak, Arslan, Akyüz 2014, s. 96-97). Bu anlamda yapılan çalışmada soruların iç tutarlılığına yani birbiriyle tutarlı olması hususuna dikkat edilmiştir.

Davranışsal özelliklerin ölçülmesinde önemli bir yere sahip olan geçerlilik ise; bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği yalın bir şekilde doğru ölçebilme derecesidir. Bir ölçmenin doğru bir şekilde gerçekleşmesinin temel koşulu o ölçmenin öncelikle güvenilir olmasıdır. Güvenirlilik, geçerlilik için ilk koşullardan biridir ancak her güvenilir ölçek geçerli de değildir (Ercan & Kan, 2004, s. 214).

Araştırmanın güvenirlilik ve geçerliliğini artırma amacıyla kapsam geçerliliği konusunda mülakat ölçeğinin amaca hizmet etme derecesine önem verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın daha verimli olabilmesi amacıyla kırsal alanların seçiminde turizmin daha gelişmiş olduğu doğru sonuçların elde edileceği alanlara yoğunluk gösterilmiş ve mülakat katılımcılarda tekrara düşene kadar devam etmiştir. Araştırmadaki veri araçları, ses kayıtları ve not edilen dokümanlar muhafaza edilerek bu konuda hassasiyet gösterilmiş ve teyit edilebilirliğin sağlanması adına önemsenmiştir. Aktarılabilirlik ve inandırıcılığın sağlanabilmesi için açıklık ilkesi ve şeffaflık dikkate alınarak, araştırma boyunca yalın bir dil kullanılmış ve kırsal alandaki katılımcıların gönüllüğüne de dikkat edilmiştir.

Önceki Çalışmalar

Çalışma Sahası ile İlgili Literatür Taraması

Çalışma alanının içerisinde yer aldığı bölüm, bağlı olduğu il ve yakın çevresi sahip olduğu zengin turistik çekicilikler nedeniyle aşağıda verilen birçok çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Bu çalışmada farklı olarak doğrudan Demirköy ve kırsal alanları ele alınarak, ilçenin doğal çekiciliklerine ek olarak kültürel ve tarihi

çekicilikleri irdelenmiştir. Yine yöre halkı ile yapılan görüşmelerle henüz turistik önemi olmayan kültürel değerlerin tespiti yapılmış, halkın turizme bakışı, katılım düzeyi ve ilgisi araştırılmıştır. Turizmin Demirköy ilçesinde geliştirilmesi adına öneriler sunulmuştur.

Morgül (2006), “Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği” isimli Yüksek lisans tezi çalışması dört bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde turizm ve turizm türleri genel anlamda ele alınarak, turizmin ekonomik boyutuna değinilmiştir. İkinci bölümde kırsal turizm analizi yapılmıştır. Üçüncü bölümde Kırklareli ili incelenerek kırsal turizm potansiyeli ele alınmıştır. Son bölümde ise yapılan anket çalışmalarının sonuçları sunulmuştur.

İnan (2007), “Yıldız (Istranca) Dağları ve Çevresindeki Floradan Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma ve Ekoturizm Amacıyla Yararlanma Olanakları” isimli Yüksek lisans tez çalışmasında Demirköy, İğneada ve Kıyıköy çevresini ekoturizm olanakları açısından incelemiştir. Çalışmada bölgenin sürdürülebilir kırsal kalkınma ve ekoturizme kaynak sağlayan alanlarını değerlendirmiştir.

Çakır (2011), “İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi” adlı Yüksek lisans tez çalışmasında ekoturizm ve türlerini kuramsal bir çerçevede ele almış, bölgenin genel özelliklerini ve ilgili alanda ekoturizm olanaklarını değerlendirmiştir. Kırsal alanların kırsal kalkınma açısından önemine de çalışmada yer vermiş, araştırma kapsamında bölge halkına anket çalışması uygulayarak son bölümde anket çalışmasının analizini gerçekleştirmiştir.

Özkan & Kubaş (2012), “Yıldız Dağlarında Kırsal Kalkınmada Ekoturizm Fırsatları” adlı çalışmasında Yıldız dağlarında yer alan orman köylerinin kırsal açıdan kalkınabilmesi için çeşitli ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesini ve bölgenin ekoturizmi için barındırdığı riskleri ortaya koymuştur.

Ünal, Çakır, Çakır & Çiftçi (2012), “Istranca Dağları ve Çevresinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Alternatif Turizm Çeşitlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmada, Istranca Dağları ve çevresindeki kırsal turizm potansiyeli ve ilgili alandaki kırsal turizm değerleri ve bölgede yapılabilecek alternatif turizm çeşitlerine

yer vermiştir. Ayrıca çalışmada Demirköy'ün bazı köyleri de ele alınarak kırsal turizm potansiyeli hakkında bilgiler verilmiştir.

Kiper & Cengiz (2012), "Trakya Bölgesinde Ekoturizm Olanaklarının Geliştirilmesi" adlı makalesinde, Trakya'nın fiziki coğrafya özelliklerinden bahsederek bitki örtüsü, ormanları, gölleri vb. doğal alanlarında geliştirilebilecek ekoturizm faaliyet alanları ve kültürel özelliklerine değinmiştir.

Tan (2012), "Kırsal Kalkınmada Turizmin Rolü ve İğneada'nın Turizm Potansiyeli" adlı çalışmasında kırsal turizm hakkında bilgiler vererek, İğneada'nın kırsal turizm potansiyeli açısından yörede geliştirilebilecek bazı kırsal turizm türlerini değerlendirmiş ve bölgeye katkılarını değinmiştir.

Çakır (2013), "Trakya Bölgesi'nde Kırsal Turizm Arz Potansiyelinin Belirlenmesi ve Geliştirilebilir Kırsal Turizm Faaliyetleri" adlı çalışmasında Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illerindeki kırsal turizm potansiyeli ile birlikte kırsal turizm türleri ve bölgenin sahip olduğu mevcut kırsal turizm arz potansiyeli ele alınmıştır. Çalışmada Demirköy'deki kırsal turizm potansiyeli olan alanlara da yer verilmiştir.

Turan (2013), "İstrancalar ve Çevresinde Ekoturizm Çalıştayı" adlı çalışma, Prof. Dr. Kemal Turan'ın komisyon başkanlığında ve akademisyenler tarafından yazılan Yıldız Dağları çevresinin bölgesel kalkınmasını ve bu bölgede geliştirilebilecek ekoturizm türlerini ele alan bir rapordur. Raporda turizm potansiyeli barındıran alanlar ve bu bölgedeki turizm sorunlarına yer verilmiştir.

Başarangil (2014), "Kent Turizminin Sürdürülebilir Geleceği: Turizm Potansiyeli Açısından Kırklareli İli'nin Değerlendirilmesi" adlı çalışmada Kırklareli'nin turistik arz kaynakları sürdürülebilir turizm açısından incelenmiş, çalışmanın son bölümünde SWOT Analizi yapılarak çeşitli değerlendirmeler sunulmuştur. Çalışmada aynı zamanda dünyadan da marka imajı oluşturan kentler incelenerek örnekler verilmiştir.

Morgül (2014), "Kırklareli İlinde Eko Turizm Olanakları" adlı makalede, Kırklareli'ndeki doğal ve kültürel turizm varlıkları ve var olan turizm potansiyelleri irdelenmiştir. Çalışmada ekoturizm türleri, anıt ağaçlar, sit alanları, mağaralar ve İğneada'daki longoz ormanlarının yanında kültürel unsurlara da yer verilerek ekoturizmin geliştirilmesi adına öneriler sunulmuştur.

Öztürk & Uğurlu (2014), “Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Turizmi Potansiyeli ve Pazarlanabilirliği” isimli çalışmada, ekolojik tarımın turizmde kullanılabilirliği ve Trakya Bölgesi’nin ekolojik tarım ve turizm potansiyeli analiz edilmiştir. Çalışmada bölgenin ekolojik tarım turizminin pazarlanabilmesi için çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kırsal Turizm

Kırsal alanların içerdığı doğal ve beşerî coğrafi özellikler turizm için önemli coğrafi lokasyonlardan birini oluşturmalarını sağlamıştır (Akbaş & Koday, 2020, s.1921). Kırsal turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bu alanlar; genel anlamda şehrsel özellikleri olmayan yerler olarak tanımlanır. Kırsal alanlar, daha geniş anlamda ise tarım ve orman alanları bulunan, rekreasyon alanları olan, küçük yerleşmelere ve düşük nüfus yoğunluğuna sahip mekânlar olarak tanımlanır (Tümertekin & Özgüç, 2015, s.122). Bu alanlar turizm açısından incelenecek olursa “kıyı turizminin geliştiği alanların dışında kalan, kent yaşamından uzak, kırsal yörelere özgü; doğal, yöresel ve kültürel yaşamın korunduğu, az nüfuslu ve kırsal yaşama dair çeşitli faaliyetlerin yürütüldüğü yerler” olarak tanımlanabilir (Çeken, Dalgın & Çakır, 2007, s. 12). Kırsal alanlar, sahip olduğu imkânlar sebebiyle; doğayı ve kırsal yaşamı sevenlerin yanı sıra şehir hayatının stresi ve yorucu ortamından kaçmak isteyenler için birçok aktivite ve fırsatlar sunmaktadır. Şehir yaşamına göre daha geleneksel yaşamın sürüldüğü bu alanlar, sahip olduğu doğal güzellikler ve kültürel yapı, doğal ürün ve kırsala özgü çeşitli imkânlar sayesinde gittikçe daha fazla insanı çekmektedir. Kırsal alanlar değişen turistik güdülere bağlı olarak geçmişe nazaran daha yoğun turistik taleple karşılaşmaktadır.

Turizm faaliyetlerinin gerek milli gelir ve gerekse istihdamdaki katkısı nedeniyle sadece kıyı alanları ve şehrsel rekreasyon alanlarında değil artık kırsal alanlarda da turizm eksenli bir fonksiyonel çeşitlenmeyi beraberinde getirmektedir (Bakırcı, 2011, s, 83). Dolayısıyla doğal ve kültürel özelliklerin korunduğu bu alanlar, ziyaretçiler için dinlenme ve eğlenme imkânı sunarken, yöre sakinleri için de bir gelir kaynağı oluşturmaya başlamıştır.

Kırsal turizm en genel anlamda; kırsal alanlara yapılan seyahat olarak tanımlanmaktadır (Özgüç, 2015, s.129). Kırsal turizm, içerisinde doğal kaynakları barındıran, kırsal yaşamın hâkim olduğu kırsal yerleşmelerle iç içe olan turizm türüdür. Bu turizm türündeki asıl amaç kırsaldaki doğal kaynakların kullanımı yanı sıra kırsal kültürle de kaynaşarak tatil geçirebilmektir (Soykan, 2003, s. 1-3).

Bu faaliyet, insanların; dinlenme ve diğer kültürlerle bir arada bulunma amacıyla doğal ortamlar yani kırsal alanlara giderek, günübirlik veya konaklayarak o alana özgü etkinlikleri izleyerek/katılarak gerçekleştirdikleri turizm türüdür (Soykan, 2000, s. 21).

Kırsal turizmin daha iyi anlaşılması adına çok sayıda olgudan meydana gelen kırsal turizmin bileşenlerinin bilinmesi gerekmektedir (Halbway & Taylor, 2006). Kırsal turizmin bileşenlerini; kırsal alanlar, kırsal yaşam, kırsal miras ve kırsal etkinlikler olarak dört ana tema üzerine toplamıştır. Bu Kırsal alanlar; dağlar, göller, manzara vb., kırsal yaşam; el sanatları, gıda, yerel aktiviteler vb., kırsal miras; yerleşmeler, mabetler, tarihi binalar veya kalıntılar, kırsal etkinlikler ise; avcılık, yürüyüş, at binme gibi çeşitli aktiviteler olarak belirtilmiştir (Kan, Gülçubuk ve Küçükçongar, 2012, s. 95).

Kırsal turizmin bir yerde gerçekleşebilmesi için bazı koşulların sağlanması gereklidir. Bu koşulları Soykan, (1999) aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- Kırsal coğrafi ortamda ve kırsal turizm potansiyeli olan bir yerde gerçekleşmeli,
- Ulaşım kaynakları çeşitli ve ulaşımı kolay olmalı
- Konaklama kapasitesi yeterli düzey ve kalitelide olmalı,
- Geleneksel yapılar, el sanatları, ürünler ve kırsal aktiviteler olmalı,
- Doğal güzellikler ve korunmuş alanlar olmalı,
- Tarihsel ve kültürel değerleri korunmalı,
- Spor etkinlikleri için uygun ortamlar bulunmalı,
- Kırsaldaki halkta turizm bilinci sağlanmış olmalı (Soykan, 1999, s. 69).

1.1.1. Kırsal Turizmin Gelişimi

1.1.1.1. Dünya’da Kırsal Turizm

Günümüzde, turizm olgusu önemini artırarak devam ederken, turizm algısındaki değişimler ise giderek artış göstermektedir (Emekli, 2002: 267). Çünkü günümüzdeki turizm kavramı yalnızca kıyı turizmi ile devam etmemekte, bu faaliyete katılanlar artık farklı deneyimler yaşama isteğine bağlı olarak farklı arayışlar içerisine girmişlerdir (Koday ve Akbaş, 2020: 690). Kıyı turizmine alternatif turizm türlerinden biri olarak gösterilen kırsal turizmin gelişiminde insanların bu tatil kalıplarının

değişiminin yanı sıra ekonomik, toplumsal ve doğal alanların çekiciliği etkili olmuştur (Soykan, 1999, s. 68-69). Kırsal turizmin bir çalışma konusu olacak kadar özel bir çalışma odağı haline gelmesi son zamanlarda gerçekleşse de, aslında turizm bilimi ilk günlerinden beri bir çalışma konusu olmuştur (Gartner, 2004, s. 151).

Halloway & Taylor (2006) kırsal turizmin gelişimi için şunları ifade etmektedir: 19. yy. da İngiltere’de doğaya dönüşle birlikte başlayan kırsal turizm aslında yeni bir olgu olarak görülmemelidir. Bu olgunun nedeni şehirlerdeki insanların sosyoekonomik seviyelerinin yükselmesi, büyük şehirlerde hayatın monotonlaşması, gürültü ve stresten kaçmak gibi sebeplerle kırsal alanlara olan yönelimdir. Bu yönelim daha sonra diğer ülkelere de hızlı bir şekilde yayılmıştır (Çeken, Karadağ, Dalgın, 2011, s. 6).

Avrupa Birliğinde bir kalkınma aracı olarak da görülen kırsal turizm, bu doğrultuda az gelişmiş bölgelere turist akışının sağlanması, terk edilen kırsal alanların gelişimi, yeni gelişen bölgelerde ise altyapı düzenlemeleri, doğaya dönüşün özendirilmesi, gelişen bölgelerdeki turizm değerlerinin restorasyonu, turizm geliştirme projeleri, kültürel mirasın korunması, mesleki eğitim ve staj imkânlarının yaygınlaştırılması gibi çalışmalar yapılmaktadır (Dinçer, Türkay, Avunduk, 2015, s. 54). Kırsal alanların göç vermeleri özellikle genç nüfusun göç etmesi kırsal yerleşmelerin hızla boşalmasına neden olmaktadır. Gelişmiş Avrupa ülkelerinde de yaşanan bu durum önüne geçmek adına kırsal turizm bir kalkınma aracı olarak düşünülmüştür. Bu durum Fransa’nın Masif Santral bölgesinde görülmüştür. (Özgüç, 2015, s.130).

Gelişmiş ülkelerde kırsal alanlardaki kalkınmayı arttırmak ve göçü engellemek için kırsal turizm yaygınlaştırılması ve çeşitlendirilmesi adına büyük fabrikaların indirimli satış yapan mağazaları bu dezavantajlı kırsal alanlara doğru kaydırılmaktadır. Fransa’nın Lozere ve Gers gibi şehirlerinde çiftlik tatilleri organik tarımla bütünleştirilerek tarımsal turizm açısından bu yönde teşvikler verilmektedir. İtalya’da ise Umbria ve Toskana şehirlerinde yenilenmiş kır evleri tarımsal turizm programlarından birini oluşturmaktadır. Buralarda dağ yürüyüşü, kuş gözlemciliği ve bahçe işleri yapılırken; yöresel yemek pişirme kursları da verilmektedir. Kırsalda iş kollarının azalması nedeniyle tarıma karşı turizm alternatif olarak görülmüş; çiftçilerin bir kısmı arazilerini ve çiftliklerini belli bir ücret karşılığında kiralayarak,

tarım ürünlerini satabilecekleri küçük dükkânlar açarak turizmin çoğaltıcı etkisinin ekonomik düşüşü önleyeceği düşünülmüştür. Kent insanlarının zaman zaman sakinliği araması, kırsaldaki düşen işgücü potansiyeli ile birlikte çiftçiler turizme yönelmeye başlamıştır. ABD’de ise teşvik ve yardım yasası ile çiftçilere turizm amaçlı teşvikler verilmiştir. Avrupa kadar gelişmiş olmasa da ABD’de çiftliklere dayalı agroturizm faaliyetlerine rağbet giderek artmaktadır (Özgüç, 2015, s.130-132).

1.1.1.2. Türkiye’de Kırsal Turizm

Türkiye coğrafi konumu, doğal ortam koşulları, tarihi ve kültürel özellikleri sebebiyle, kırsal turizm için elverişli ülkeler arasında yer alır. Bu turizm potansiyeli dünyadaki diğer ülkelerin ilgi ve dikkatini Türkiye üzerine toplamaktadır. Avrupa Birliği’nin kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi adına kırsal turizm projelerine mali destek vermesi de Türkiye’deki bu elverişli gücü ortaya çıkarmaya başlamıştır (Torun, 2013, s, 35). Türkiye’de kırsal turizm denildiğinde daha çok kırsal alanlarda yürütülen; doğa yürüyüşleri, doğaya dayalı aktiviteler, sportif etkinlikler ve açık hava rekreasyonları anlaşılmaktadır. Ayrıca yerel yemekler, alışveriş vb. gibi günübirlik kırsal alanlara yapılan ziyaretler anlaşılmaktadır (Emekli, Südaş ve Soykan, 2007, s. 9).

Genellikle ülkemizde tarihi ve kültürel zenginlikleri barındıran alanların ve antik kentlere yakın köylerin çevresinde kırsal turizm gelişmiştir. Bu konuda ilk örnekler 1980’li yıllarda görülmüştür. İskandinav pazarını elinde tutan Tursem Seyahat Acentesi Ordu ilinin bazı köylerinde bulunan köy halkıyla anlaşarak turistlerin birkaç hafta kadar köy evlerinde konaklamalarını sağlamıştır (Akça, 2004; aktaran Aydın, 2015, s. 45). Kültür ve Turizm Bakanlığınca dünyada turistlerin tercih ve isteklerinde meydana gelen değişime istinaden ülkemizde 1990 yılında “Yayla Turizmi Projesi” başlatılmıştır. Proje kapsamında ülkemizde Karadeniz Bölgesi ve Toroslarda 26 adet yayla belirlenmiştir (Aydın, 2015, s. 44). Türkiye’de bazı Kırsal Turizm Projeleri’ni şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Doğu Anadolu Turizm Gelişim Projesi
- Kastamonu Azdavay’da Ekoturizmin Geliştirilmesi Projesi ve Yanık Ali Konağı Restorasyon Projesi
- Manisa İli Tekelioğlu Köyü Kırsal Turizm Gelişim Projesi

- Çanakkale Gökçeada’da 2008 yılında Tarım Bakanlığı tarafından başlatılan “Organik Yaşamı Adada Öğrenmek Projesi”
- DOKAP Kırsal Turizm Çalışması kapsamında Samsun-Ordu-Giresun-Gümüşhane-Bayburt-Trabzon-Rize-Artvin Turizm Yolu (Dinçer ve diğ., 2015, s. 57).

Ülkemizin; dağ, ova ve orman köyleri tarihi ve sosyo-kültürel değerler açısından kırsal turizm için önemli potansiyele sahiptir. Dinlenme, tarihi ve kültürel rekreatif etkinlikler doğal ortam aktiviteleri yanı sıra sportif olta balıkçılığı, çim kayağı, yamaç paraşütü ve doğa yürüyüşleri gibi faaliyetler kırsal turizm faaliyetlerine sistemli bir biçimde bütünleştirilirse, yerli ve yabancı turistlerin talep göstermesiyle ülkemiz önemli kırsal turizm cazibe noktası haline gelebilir (Çeken ve diğ., s. 9).

Kırsal turizm pazarında dikkate alınması gereken faktörler için Avrupa Konseyi çeşitli öneriler geliştirmiştir. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

- Turistik aktiviteye katılacak olanlar kolay erişebilecekleri yani yakın konumdaki alanları tercih etmektedirler
- Turistlerin konaklama süreleri değişiklik gösterse de çoğunlukla kısa süreli ve sık konaklamaları tercih edilmektedirler.
- Bireylerin farklı güdü ve ilgileri onların tatil kararlarında ve yer seçiminde önem taşır. Trekking, bisiklet ve at binme, kampçılık gibi doğal aktivite alanlarının yanı sıra yerel kültüre ilgi duyan bu turist grubu da farklı alanlara yönelik ilgi odağı oluşturur.
- Teknolojinin gelişmesi birçok avantaj sağlamakla birlikte bazen insanlar bu teknolojik ortamlarda uzak kalmak isteyebilir. Bu nedenle dijital ortamlardan uzak turizm alternatifleri popülerleşmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak turizm pazarında kırsal turizm veya farklı tipteki faaliyetlerin kurgulanması önem arz etmektedir (Yılmazdoğan, 2021, s.114).

Ülkemiz kırsal turizm potansiyeli; su sporları, doğa yürüyüşleri, dağ sporları, kaya tırmanışları, kuş gözlemciliği, yamaç paraşütü, inceleme gezileri, bisiklet binme, at binme ve atv turlarına kadar çeşitlilik göstermektedir. Ancak bu tip faaliyetlerin tanıtımlarının yetersiz olduğu görülür. Köylerde bulunan yerel halka çeşitli eğitimler

verilerek daha örgütlü bir yapı ortaya çıkarılması şarttır. Böylece mevcut potansiyel değerlendirilerek daha alternatif paket programlar da hazırlanarak kırsal turizmde kaynak çeşitliliği daha etkin kullanılabilir.

1.1.1.3. Kırsal Turizmde Talep ve Arz

Kırsal turizmde olan talep gün geçtikçe giderek artmaktadır. Doğal alanların çekiciliği, şehirlerin itici gücü ve turizmin günümüzde sadece kıyı turizmi olarak nitelendirilmemesi kırsal alanlara olan akışı daha da arttırmaktadır. Kırsal alanlar yer şekilleri, zengin bitki ve hayvan çeşitliliği, kültür ve tarihsel kaynaklarına bağlı olarak giderek daha fazla ziyaretçi çekmektedir. Bu alanların niteliğinin iyileştirilmesi ve alternatif turizm türlerinin ortaya çıkması turizm pazarında yeni ve farklı arayışlar yaratmaktadır.

Turizm talep çeşitliliği arttıkça, farklı turistik etkinliklerde ortaya çıkmaktadır. Giderek değişen turist tiplerinin farklı gelir gruplarına, ilgi ve ihtiyaçlara sahip olması, turist taleplerinin değişmesine neden olmuştur. Turizm talebinde meydana gelen bu değişim yayla turizmi, kırsal turizm, kültür turizmi vb. alternatif turizm türlerinin çıkmasına sebep olarak farklı ilgi ve ihtiyaçlara cevap vermiştir. Özellikle son yıllarda turizm arzının büyük bir çeşitlilik sunması, uluslararası turizm hareketlerine katılanların farklı taleplerde bulunmasını sağlamıştır. Önceleri deniz, kum, güneş odaklı olan kıyı turizmi zamanla yerini alternatif turizm türlerine bırakmıştır (Çeken ve diğ., 2011, s. 2; Morgül, 2006, s. 54).

Turizm pazarında değişen turistlerin turizm beklentileri, sakinliği tercih etmek, yeni insanlarla iletişim kurmak, farklı kültürler keşfetmek, doğada kendini bulmak ve yeni deneyimler yaşamak amacıyla turizme katılan turistlerin toplam talepteki yeri 1980 yıllarında %20 iken, 2000'li yılların başında %45'lere kadar çıkmıştır. Bu gelişim kitle turizminden zamanla bireysel turizme geçildiğini göstermektedir. Batılı ülkelerin birer kent toplumu halini alması bu nedenle tatil kavramının artık dinlenmeyi çağrıştırması kırlara olan özlemi giderek arttırmaktadır. Türkiye'de ise kentli nüfus halen daha kırla ilgisinin devam etmesi tatil kavramında kırsala yönelimin daha düşük kalmasına neden olmaktadır (Soykan, 2003, s. 6). Ancak son dönemlerde özellikle pandemi sonrası ülkemizde de kırsala yönelimi arttırmıştır.

Kırsal turizmi tercih eden turist yapısına bakıldığında genellikle orta gelir grubundan ve ucuzu tercih eden yetişkinlerden oluştuğu görülmektedir. Ancak lüks turizm tercih eden bazı turistler zaman zaman kırsal turizmi de tercih edebilmektedir. Bu nedenle kırsal turizme dâhil olan turistler geniş bir yelpazeye sahiptir. Son dönemlerde iç pazarda da kendine yer bulan bu turizm türü ülkemizde de benimsenmiş ve çeşitli projeler ile desteklenmeye başlanmıştır. (Soykan, 1999, s.71). Kırsal turizm; mevsimsel olmaması, her iklim türünde yapılabilmesi, sakin alanlarda yer alması, keşfetme ilgisini uyandırması gibi nedenlerle önemli destinasyon alanlarını oluşturmaktadır. Eskiye dönüş, nostaljik yaşantı arzusu ve keşfedilmemiş doğal alanları görme isteği kırsal turizme olan ilgiyi giderek daha da arttırmaktadır (Kodaş & Eröz, 2012, s. 173).

1.1.2. Bazı Kırsal Turizm Türleri

1.1.2.1. Agro Turizm

Agroturizm, daha çok doğrudan kırsal alanlarda el sanatlarının satılması, konaklamanın bir çiftlikte veya pansiyonda gerçekleşmesi, eğitsel gezi, yeme-içme gibi faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir tanım ise doğal bir ortamda tarımsal faaliyetlere turistlerin de eşlik etmesiyle birlikte kırsal bir aktiviteye turistlerin de katılmasıdır. Uluslararası turizmin gelişmesine bağlı olarak doğal çekiciliklere sahip alanlarda tarımsal faaliyetlerin yapılmasıyla ortaya çıkmıştır. Agroturizmden bahsedebilmek için tarıma özgü yapılan bir kırsal faaliyetin çiftlik veya kırsal bir mekânda yapılması gerekmektedir. Turistler bu tarımsal faaliyetlere ya doğrudan (süt sağma, ürün hasat vb.), dolaylı (yiyeceklerin hazırlanması, satışı vb.) veya pasif (çiftlik dışında yapılan faaliyetler) bir şekilde katılmaktadır (Civelek, Dalgın & Çeken, 2014, s. 16; Çıkın, Çeken & Uçar, 2009, s.4).

Agro turizm kırsal turizmin bir alt dalıdır ve bazı benzerliklere sahiptir. İkisi de kırsal ortamlarda yapılmakta ancak kırsal turizm kırsal çevreye bağlı iken, agroturizm ekili alana ve çiftçiye bağlıdır. Kırsal turizm kapsamına giren agroturizm literatürde alternatif turizm içerisinde de yer almakta, tarım turizmi olarak da değerlendirilmektedir. Agroturizmde bireylerin çiftlik içindeki faaliyetlere katılması ve tarımsal süreçler içerisinde yer alma gibi faaliyetleri turizm içerisine dâhil edilmektedir (Civelek, Dalgın & Çeken, 2014, s. 17). Aynı zamanda agroturizmin

tarım sektörüne olan etkisi, yeni ekonomik fırsatlar yaratması kırsal yörelerde yaşayan insanlar için önemli avantajlar sunmaktadır. Önemsenmesi gereken agroturizm, tarımla uğraşan toplumlar için gelir kaynağı olabileceği gibi aynı zamanda turistlerin kırsal yaşamda yeni deneyimler kazanmalarına da olanak sağlamaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda kırsal nüfusun göçler nedeniyle giderek azaldığı, tarımsal verimliliği kaybeden alanların giderek arttığı gözlenmektedir. Bu durum kırsal yöre halkının giderek fakirleşmesine, hatalı kullanımlar dolayısıyla arazilerin ormansızlaşma ve erozyona uğramasıyla verim düşüklüğü gibi problemlere neden olmaktadır (Gökalp & Yazgan, 2013, s. 26). Agroturizm açısından önem arz eden bu problemler, bu turizm türünün önünü tıkamaktadır. Bu nedenle bilinçli arazi kullanımının sağlanması, kırsal çevrenin korunması, işletmelerin devamlılığının önemsenmesi, eğitimler verilmesi ve yeni politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Agroturizm alanında dünyanın birçok ülkesi çeşitli ulusal programlar geliştirmiştir. Dünya’da kırsal alanları değerlendirerek agroturizm uygulama örnekleri sunan ülkeler bulunmaktadır. Örneğin Bulgaristan’da Karadeniz kıyısındaki tatil köyleri, Veliko Tırnovo’nun çevresindeki çiftlik evleri, Rila ve Rodop dağ zirvelerinde agroturizm örneklerini görmek mümkündür. Yunanistan’da ise agroturizmi geliştirmek ve yaymak için agro-tesisler kurularak devlet tarafından destekler verilmiştir. Birçok kadın kooperatifi agroturizm konusunda faaliyetlerde bulunarak pansiyonlar işletmektedir. Türkiye’de ilk kez 2002 yılında İzmir Karaburun’da agroturizm başlamıştır. İzmir Karaburun’un köylerinde turistler yörede yapılan ekmek pişirme, reçel yapma, zeytin toplama gibi aktivitelere katılarak agroturizme dâhil olmuştur. (Shafeei, 2012, s. 9- 20).

1.1.2.2. Yayla Turizmi

Kırsal turizm için son yıllarda önemli hale gelen yaylalar, daha çok hayvancılık faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlar olarak önemini korurken, son yıllarda turizm açısından da önemli hale gelmiştir. Bu mekânlar bireyler için yaz dönemlerinde serin, gürültüden uzak ve doğayla baş başa kalmak isteyenler için cazip hale gelmiştir. Bu nedenle günümüzde yaylalar artık hem ekonomik faaliyetlerin yapıldığı hem de rekreasyonel amaçlı kullanılan doğal ve kültürel alanlar olmuşlardır.

Yaylalar ister ekonomik ister sosyal açıdan bakılırsa bakılsın köy ekonomisinin kalkınmasına yardımcı ve tamamlayıcı unsurları arasında yer almaktadır. Kıyı turizmine alternatif olarak gelişme gösteren yaylaların rekreasyonel faaliyetleri genellikle trekkingdir. Bu turizm türüne katılan bireylerin daha çok doğa ile iç içe kalmayı seven, deniz seviyesinden yüksek yerlerde kısa süreli tatil yapan ve sakinliği arayan turist tiplerinden olduğunu söylemek mümkündür (Çalık, Düzgün, Ödemiş & Düzgün, 2021, s.4; Kaya, Küçükali & Kızılırmak, 2019, s.308).

Yaylalar günümüzde birçok fonksiyon üstlenmektedir. Hem doğal ve ekonomik ihtiyaçları karşılayan alanlardır hem de geleneksel olarak düzenlenen yayla şenlikleri gibi yöre kültürüne ait geleneklerin gerçekleştirildiği destinasyonlardır (Kızılırmak, 1995, s. 63).

Son yıllarda yayla turizmine yönelik gerçekleşen yoğun taleple birlikte ülke içerisinde veya dışından çok sayıda seyahat şirketi, yaylaların olduğu alanlara çeşitli turlar ve geziler düzenlemektedir. Turlarda aynı zamanda turist rehberlerinin de bulunmasıyla turistlerin beklenti ve ihtiyaçlarıyla birlikte turistik alanların özellikleri tanıtılarak turistlere yöreye ait bilgiler verilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca ülkemizde 1990 yılında başlatılan “Yayla Turizmi Projesi” ile Karadeniz Bölgesi ve Toroslarda 26 adet yayla belirlenmiştir. Bu projelerin amaçları içerisinde ekonomik gelir elde etmenin yanı sıra günümüzde sağlık ve kültür turizmine dahil olma yer almaktadır. Özellikle son yıllarda yaylalar oldukça rağbet edilen merkezler haline gelmiştir. Yayla turizmi; yaylalara çıkarak burada konaklama, dinlenme, etrafta geziler ve doğa yürüyüşleri yapma, doğaya ve kültürlere yönelik gözlemlerde bulunma, geleneksel yayla yaşamına dahil olma ve etkinliklere katılma gibi aktiviteleri kapsamaktadır (Kaya, Küçükali & Kızılırmak, 2019, s.308; Sezer & Kılıç, 2015, s. 9).

1.1.2.3. Çiftlik Turizmi

Kırsal turizm içerisinde tarım turizmi olarak da değerlendirilen çiftlik turizmi, son dönemlerde giderek ilgi duyulan turizm türlerinden biridir. Tarım turizmi olarak da anılan çiftlik turizmi, faaliyetlerin bir çiftlikte veya onun işleyişine bağlı olarak gerçekleştirilmesi bakımından tarım turizminden ayrılmaktadır. Ziyaretçilerin çiftlik sahiplerinin yürüttüğü tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetlerine katıldığı ve

deneyimlediği bir kırsal turizm türüdür. Turistlerin yaşadıkları yer dışında, tarımsal veya hayvancılık faaliyetlerinin yürütüldüğü bir çiftliğe giderek konaklaması ve faaliyetlere katılmasıyla gerçekleşmektedir. Bunların yanı sıra balık tutma, avlanma, meyve ve sebze toplama gibi birçok etkinliği içererek yeni deneyimler kazanılmasını mümkün kılmaktadır. (Tuncer & Bakırcı, 2021, s. 88). Kırsal turizm türlerinde de olduğu gibi bu turizm türünün ortaya çıkmasının sebebi, kırsal alandaki ekonomik sıkıntılar, refahın arttırılması, göçün önlenmesi ve yöre halkının istihdam düzeyinin arttırılması ile kırsal alanda kalkınmayı arttırmaktır.

Dünya'daki değişen tatil anlayışı ve turist beklentileri ile birlikte, yeni turizm türlerinin önemi giderek artmaktadır. Bu kapsamda, turistlerin büyük metropol kentlerde giderek artan betonlaşma ve kalabalıklaşmanın vermiş olduğu bunaltıcı etkinin yorgunluğunu yalın, daha sakin ve doğa ile iç içe alanlarda atmak istemeleri, kırsal yaşamı merak duygusu ve yeni deneyimlerde bulunma gibi istekleri kırsal turizme yönelmelerine neden olmuştur (Akyol & Uygun, 2017, s. 134; Eröz & Bozkurt, 2014, s.3) Tüketici davranışlarındaki işte bu değişimler ile bireylerin farklı deneyim ve maceralar araması kırsal turizmin bir alt alanı olan çiftlik turizminin de popüler hale gelmesine neden olmuştur.

Farklı kültürlere sahip insanları aynı ortamda buluşturan çiftlik turizmi bu yönüyle bir anlamda kültür alışverişine, yeni bilgilerin edinilmesine ve yeni deneyimlere de imkân sağlamaktadır. Dolayısıyla bu turizm türünün hem katılımcıya hem de aktivitenin yapıldığı alana birçok katkısı olabilmektedir. Bu katkıları Eröz & Bozkurt, (2014) aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- Kırsal ekonomiyi çeşitlendirir.
- Kırsal kalkınmaya yardımcı olur.
- Üretim yöntemlerinde yenilikler sağlar.
- Yerel kaynaklardan faydalanmayı artırır.
- Sosyal bağlar oluşmasını sağlar.

Avrupa'da son derece gelişmiş olan bu turizm türüne ait bir de federasyon bulunmaktadır. EuroGites-Avrupa Çiftlik ve Köy Turizmi Federasyonu 100 bin üzerindeki tesisle çiftlik turizmine hizmet vermektedir (Eröz & Bozkurt, 2014, s. 3-4). Avrupa'da gelişmiş bir turizm türü olan çiftlik turizmi, ülkemizde de son yıllarda

gelişme göstermeye başlamıştır. Kırsal turizm, ülkemizde de çeşitli projelerle desteklenmektedir. Agro turizm bölümünde bahsedilen Ekolojik çiftliklerdeki TaTuTa Projesi ve Kuşadası'ndaki Değirmen çiftliği çiftlik turizminin geliştirilmesi için uygulanan projelerden bazılarıdır.

1.1.2.4. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

Kuş gözlemciliği doğa temelli bir turizm şekli olup, çevreye zarar vermeme şartıyla yapılan ziyaretçilerin zevk almalarını sağlayan bir aktivitedir. Kuşların doğal ortamlarında çıplak gözle, dürbün ya da kara teleskopları yardımıyla gözlenebildiği gibi bazen de kuş seslerinin dinlenmesiyle gerçekleştirilir. Ziyaretçiler, kuş gözlemciliği yaparken aynı zamanda yaban hayatı gözleme fırsatı da bulurlar. Kuşların görünüşleri, renkleri ve davranış şekilleri kuş gözlemciler için çekici unsurları oluşturmaktadır. Bu turizm türüne katılanlar genellikle kuşlara ilgi duyan, doğal hayatı seven ve yaban hayatını merak eden turist tiplerinden oluşmaktadır (Asan, Yalçın & Şimşek, 2018, s. 633; Sevindi, 2013, s.64).

Yapılan araştırmalara göre kuş gözlemcileri genel olarak eğitim seviyesi yüksek ve geliri iyi olan bireylerdir. Bu nedenle turizm geliri yüksek ve toplum tabanlı doğal yaşamın korunması açısından ideal turist tiplerindendir. Kuş gözlemciliği, kırsal turizme katkısı yanı sıra kuşların doğal ortamda gözlemlendiği bir aktivite olduğundan biyoçeşitliliğin korunması açısından da önemlidir (Şekercioğlu, 2002, s.282). Katılımcılar için sosyalleşmenin artması, çevre bilgisi ve duyarlılığı, rahatlatıcı ve dinlendirici birçok olumlu katkısı vardır (Asan, Yalçın & Şimşek, 2018, s. 634).

Türkiye özel konumu sebebiyle döngüsel olarak devam eden kuşların göç hareketlerinin merkezinde bulunmaktadır. Ülkemizde izlenme kaydı bulunan tür sayısı 461 olarak bilinmektedir. Kuş çeşitliliği açısından zengin olan Türkiye, çoğu kuş türü için sulak alanların önemli olduğu ülkelerden biridir. Türkiye'de uluslararası öneme sahip 184 Önemli Kuş Alanları (ÖKA) belirlenmiştir (Sevindi, 2002, s.64). Ülkemizde kuş gözlemciliği kırsal turizmin tüm yıla yayılması amacıyla desteklenmekte ve çalışmalar yapılmaktadır.

1.1.2.5. Festival Turizmi

Festivaller, çeşitli nedenlerle belirli dönemlerde gerçekleştirilen ekonomik, sanatsal, kültürel ve sosyal açıdan yapılan organizasyon ve toplumsal kutlamalar olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal kimliğin bir yüzü olan festivaller, sosyal değerlerin bir ifadesi olarak görülmektedir. Aynı zamanda bir etkinlik turizmi olmakla birlikte hem alternatif hem de kırsal turizmin bir parçasıdır (Küçük, 2013, s.3; Çoban & Süer, 2018, s.59). Kentsel alanlarda kültürel ve sanatsal faaliyetler, sergiler, fuarlar, spor etkinlikleri organizasyonları olabileceği gibi kırsal bir alanda geleneksel ürünlerin satışı, yerel ürünlerin sergilenmesi, kültürel ve panayır etkinlikleri yapılarak da gerçekleşebilmektedir. Kırsal turizm aktiviteleri arasında yer alan festivaller; yöresel halk oyunları, geleneksel el sanatları, spor yarışmaları, panayırlar, müzik gösterileri gibi kırsal faaliyet çeşitliliğini artırarak, bölgeye ekonomik anlamda katkı sağlamaktadır. Her yıl belli bir zaman diliminde organize edilerek, geleneksel hale gelerek ayrıca o yöre üzerindeki talebi de arttırmaktadır (Tok & Tunalioglu, 2019, s. 1285).

Festivaller özetlenecek olursa;

- Kültürel gelenek ve göreneklerle öne çıkan kutlamalar,
- Belirli bir kişi, olay veya bir ürünün hasadıyla ilgili yıllık kutlamalar,
- Genellikle tek bir sanatçı veya güzel sanatlar çalışması içeren kültürel yönlü etkinlikler,
- Fuar ve panayırlar,
- Herkesin katılabildiği şenlik veya eğlencelerdir (Karagöz, 2006, s. 23; aktaran Çoban & Süer, 2018, s.59).

1950 yılından sonra festivaller turizm amaçlı düzenlenmeye başlamıştır. Ulusal ve uluslararası düzeyde de yapılarak kültürel tanıtımlara ve yöresel ürünlerin satılarak yerel halka gelir elde etmede önemli role sahiptir. Özellikle yerel halkın katılımını sağlayacak şekilde organize edilen festivaller, yüksek turizm potansiyeli barındıran etkinliklerdir ve turizmin önemli parçasıdır (Küçük, 2013, s.3). Bu etkinlikler kırsal alanda gerçekleştiğinde doğa temelli olup yöresel ürünlere ilgiyi arttırmakta, kalış süresini uzatarak yerel kültür ile iletişimi kuvvetlendirmektedir. Aynı zamanda yöre halkı çeşitli festival ve panayırlarda ürettiği ürünleri satabilmekte ve ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

Türkiye’de her yıl fuar, kutlama ve festivaller düzenlenmektedir. Gerçekleştirilen festivallerin sayısı son yıllarda büyük oranda artmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın verilerine göre her yıl 400 civarında festival düzenlenmektedir. Ülkemizde en fazla festival düzenlenen iller sırasıyla İzmir, Antalya, Ankara ve İstanbul’dur. En az etkinlik ise genellikle doğu illerimizde düzenlenmektedir (Sert, 2013, s. 28). Ülkemizde kırsal alanlar kapsamında yapılan festivallere örnekler ise; Tekirdağ Kiraz Festivali, Aydın Sultanhisar Portakal Panayırı, Ordu Altın Fındık Festivali, Kastamonu Sarımsak Festivali, Denizli Honaz Kiraz Festivali, Babaeski Tarım Festivali, Demirköy Çilek Festivali ve Pavli Panayırındır.

1.1.3. Kırsal Turizmin Etkileri

1.1.3.1 Çevresel Etkileri

Kırsal turizm, turizm türleri içerisinde çevre ve kültür arasında köprü sağlayan, çevreye olumsuz etkileri çok daha az olan bir alternatif turizm türüdür. Yılın tüm aylarında yapılabilmesi sebebiyle, belli bir dönemde oluşan turistik baskıyı da ortadan kaldırmaktadır. Mevcut kırsal alandaki kırsal yerleşmelerde konaklandığından, betonlaşmaya neden olmayarak arazilerin istila edilmesinin de önüne geçmektedir. Bir yerde turizm gelişmeye başladığında, o yerde altyapı ve koşullarının iyileşmeye başlaması yöre halkı için avantaj sağlamaktadır. Kırsal alanların turizme açılmasıyla, yöre halkı ekonomik kazanç sağladığı için çevreyi yani ekonomik kaynağını koruması gerektiği bilinci de kazanarak, çevresel yapının bozulmamasına özen gösterecektir. Bu nedenle kırsal turizm yöre halkına ekosistemi ve çevreyi koruma bilinci kazandırmaktadır.

Kırsal alanlarda sadece çevre değil, aynı zamanda yörede bulunan mimari tarzın korunması da büyük önem taşımaktadır. Orijinalliği bozulmadan yapılan restorasyonlar, geleneksel mimari yapının korunarak yeni yapıların yapımının önüne geçmektedir. Genellikle arkeolojik ve geleneksel yapılara önem vermeyen kırsal yöre insanı, yeni bir gelir sektörü yaratılması nedeniyle geleneksel mimari yapının korunması gerektiği konusunda da kayıtsız kalmayacaktır (Soykan, 1999: 2003; Kadanalı & Yazgan, 2012, s. 99). Kırsal yöre insanının bilinçlendirilmesi durumunda, çevrenin doğrudan koruyucusu olacak ve çevreyi denetim altında tutacaktır. Bu bilinç

geliştiği sürece kırsal alanda evre kirliliği ve yozlaşma düşüncesi geçerliliğini yitirecektir (Demircioğlu, 1993, s. 10).

Kırsal turizmin olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkileri de vardır. Turizmin geliştiği bölgelerde arazi ve taşınmaz fiyatlarında spekülatif artışların yaşanması muhtemeldir. Bu nedenle kırsal yöre insanı tarımdan gelir sağlamak yerine toprak rantı elde edebilmek için arazilerini kiralayabilmektedir. Bu da tarımın ikinci plana atılmasına neden olabilir. Kırsal alanların aşırı ve yoğun kullanımı, tarımsal verimde düşüşe neden olabilir, ekolojik dengeyi bozabilir ve doğal sit alanlarının tahribine yol açarak doğal alanların bozulmasına neden olabilir. Aynı zamanda kırsal alanların kalabalıklaşması, sakinliğinin verdiği çekiciliğin azalmasına ve özgünlüğünü yitirmesine neden olabilir. (Kadanalı & Yazgan, 2012, s. 99; Karafakı & Yazgan, 2012, s. 56). Dolayısıyla turizmin bu bozucu yani olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için sürekli izlenmeli ve bir plan dâhilinde süreç devam ettirilmelidir.

1.1.3.2. Sosyo-Ekonomik Etkileri

Kırsal turizm, geliştiği yörenin kalkınmasına ve kırsal alanda yaşıyan insanlara istihdam sağlaması açısından önemli bir sektördür. Günümüzde kırsal yerleşimler yalnızca tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı yerler olmaktan çıkarak yeni gelir getirici alternatif sektörlerin de hâkim olduğu alanlar olarak karşıımıza çıkmaktadır. Özellikle doğal güzelliklere sahip olan ve yöre halkının geleneksel yaşıamının sunulduğu bu alanlar, turizm potansiyelinin de yüksek olduğu alanlardır. Turizm, bilinçli ve planlı şekilde yapıldığı sürece etkili olduğu alanı kalkındırarak sosyal ve kültürel paylaşımlar da sunmaktadır. Bu nedenle yörenin sahip olduğu kaynaklar etkin ve doğru şekilde kullanılırsa, bulunduğu alanın gelişimine ve koşıullarının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadırlar.

Kırsal kalkınmanın temel amacı; kır ve kent arasındaki ekonomik gelişmişlik farkını en aza indirerek ve istihdam olanaklarını arttırarak kırdan kente göçü önlemektir. Kırsal alanda yaşıanan kalkınmaya paralel olarak, kır insanının yaşıam şartları iyileşecektir. Dolayısıyla kırsal alanlardaki çekiciliğin arttırılması amacıyla altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerinin iyileştirilmesi turizmin gelişmesi bakımından son derece önemlidir (Ongun & Gövdere, 2015, s. 47). Turizm, etkilediği alandaki kişıilerin davranışlarında, aile ilişkilerinde ve yaşıam tarzlarında önemli değişikliklere

neden olmaktadır. Yerel halkın ve turistlerin yeni insanlar tanınmasına, farklı kültürler tanınmasına ve sosyal ilişkilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Kadınların ekonomik anlamda gelir getirici bir sektörde yer almasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca yöredeki turizm faaliyetleriyle ilgilenen ailenin girişimcilik yeteneğinin gelişimine ve yeniliklerin benimsenmesine olanak sağlamaktadır (Karafakı & Yazgan, 2012, s. 56).

Kırsal turizmin kalkınmaya olan etkileri: istihdam alanı oluşturarak kırsaldaki işsizliği azaltması, gelir artışı sağlayarak refahı artırması, alt yapı sorunlarının giderilmesi, yeni yatırımların gelmesi gibi başlıklar olarak sıralanabilir (Ekiztepe, 2012, s. 86-87). Ekonomik olarak daha çok olumlu etkileri olan kırsal turizmin çevresel, sosyal ve kültürel etkileri ise daha karmaşıktır. Olumlu etkileri yanı sıra plansız turistik gelişim çoğu defa olumsuz etkilerle sonuçlanabilmektedir.

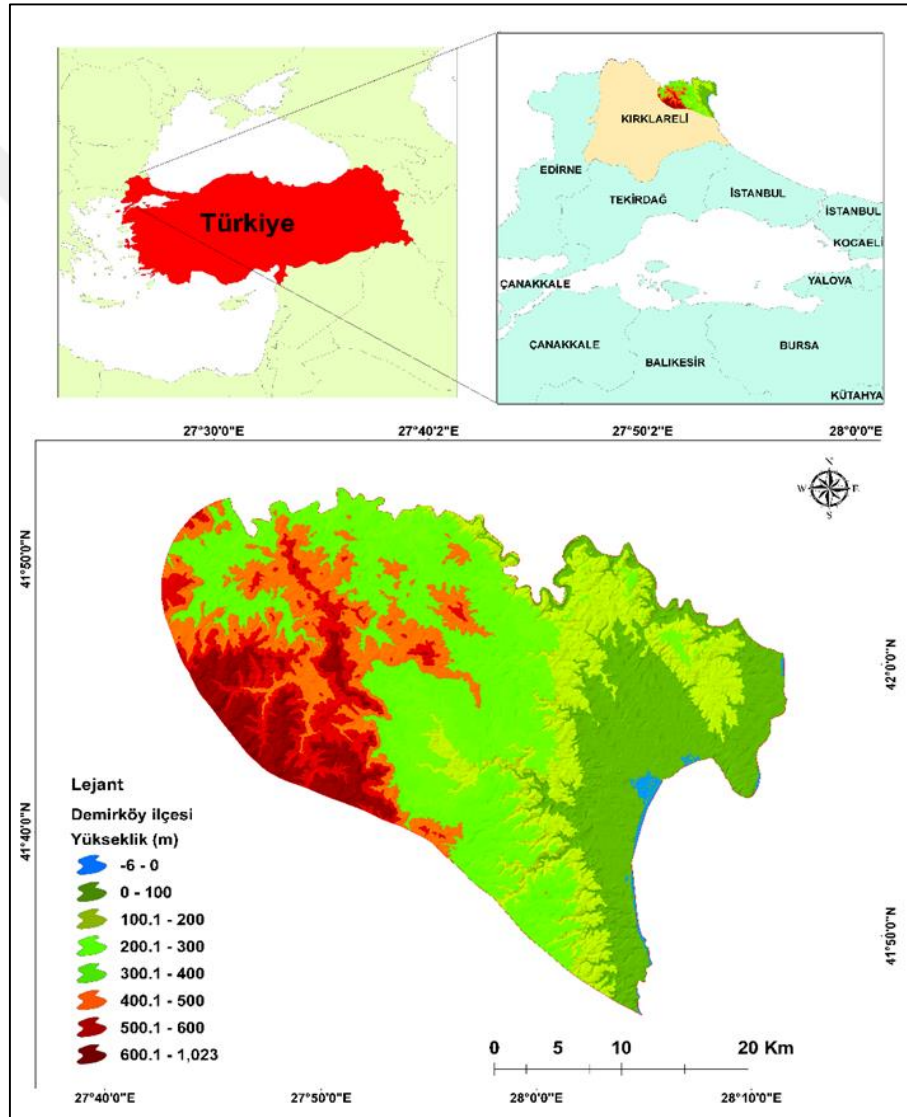
Turizmin fiziksel/mekânsal ve ekonomik etkileri daha kolay ve gözle görülebilir bir biçimde belirlenebilirken, toplumsal yani sosyal ve kültürel etkilerin belirlenmesi daha zordur. Sosyal ve kültürel etkileri; nüfus üzerindeki etkiler, meslek türleri üzerindeki etkiler, geleneksel yaşam tarzı, tüketim kalıpları ve kültürel değişim üzerindeki etkiler şeklinde sıralanabilir (Özgüç, 2015: 168).

Kırsal turizmin geliştiği alanlarda, yöre sakinleri ve ziyaretçiler arasında gelişen ilişkiler, ticaret yanı sıra aile, davranış, ahlaki tutumlar ve yaşam tarzı gibi toplumsal gelişmelere ve dönüşümlere neden olabilmektedir. Yine kırsal turizmin geliştiği alanlarda hızlı nüfus artışı ekonomik olarak Pazar oluşturma yanısıra dengesiz hızlı gelişim çevresel problemlerde oluşturabilmektedir (Uçar, Çeken & Ökten, 2010: s. 96-97).

Kısaca kırsal turizm, kırsal bölgelerde yaygınlaştıkça mevsimsel olarak kazanılan tarım gelirlerine ek olarak yeni istihdam olanağı sağlamaktadır. Bu nedenle turizm geliştiği yörelerde altyapı sorunu ve istihdam azlığını azaltarak yörenin ve halkın ekonomik yönden kalkınmasına, sosyal yönden farklı kültürlerle bağdaşmasına imkân tanımaktadır. Ancak gerek toplumsal yapı ve kültür gerek çevre üzerinde olumsuz etkilere de neden olabilmektedir. Bu nedenle olumsuz etkilerin en aza indirilebilmesi ve sürdürülebilir bir turizm sağlanabilmesi için süreç öncesi ve süreç içerisinde planlı olması zorunludur.

BÖLÜM II: DEMİRKÖY İLÇESİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Demirköy, idari olarak Kırklareli iline bağlı yedi ilçeden birisini oluşturmaktadır. Coğrafi bölgeler bakımından Marmara Bölgesi sınırları içerisinde ve Istranca (Yıldız) Dağları bölümünün kuzeyinde Türkiye-Bulgaristan sınırında bulunmaktadır. İlçenin Kuzeyden Bulgaristan, Doğudan ise Karadeniz ile komşuluğu bulunmaktadır. Demirköy, batıda Kırklareli il merkezi, güneyde ise Vize ve Pınarhisar ilçeleri ile komşudur (Şekil 1).

Şekil 1: Demirköy İlçesinin Konumu ve Sınırları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

İlçenin kapladığı toplam alan 945 kilometrekare, ortalama rakımı ise 300 metredir. Demirköy, Kırklareli merkeze 74 kilometre, İğneada limanına 25 kilometre, İstanbul'a ise 224 kilometre uzaklıktadır. Türkiye-Bulgaristan sınırında yer alan Demirköy ilçe merkezinin Bulgaristan sınırına ise yaklaşık olarak 50 kilometre uzaklıktadır (Yeler, 2021, s. 719). Çalışma alanımızı oluşturan Demirköy İlçesi'ne bağlı 15 köy bir de belde yerleşmesi bulunmaktadır. İlçenin tek belde yerleşmesi 1972'de belde statüsüne kavuşmuş olan İğneada'dır. Diğer kırsal yerleşmeleri ise; Armutveren, Avcılar, Balaban, Beğendik, Boztaş, Gökyaka, Hamdibey, İncesirt, Karacadağ, Limanköy, Sarpdere, Sislioba, Sivrilere, Yeşilce ve Yiğitbaşı köylerinden oluşmaktadır.

2.1.Fiziki Coğrafya Özellikleri

2.1.1. Jeomorfolojik Özellikler

Araştırma sahasının jeolojik geçmişine bakıldığında masif arazilere rastlanmaktadır. Istranca masifinde bulunan Yıldız dağlarının 1031 metre ile en yüksek yeri olan Mahya Tepesi, Demirköy ilçesi Balaban Köyü'nde yer almaktadır (Özşahin & Eroğlu, 2018, s. 91). Paleozoyik'te oluşan ve Demirköy'ü de içine alan Istranca masifinde çeşitli gnays, mika-şist, mermer, kuvarsit ve fillatlar yer almaktadır. Çoğunlukla metamorfik kayaçların bulunduğu saha Hersiniyen orojenezinde bölgesel metamorfizmaya uğramıştır. Bölge Trias-Jura sığ deniz çökelleri ve bir kısım Tersiyer'de Eosen ve Neojen örtüleri ile kaplanan kütlelerden oluşmuştur (Atalay, 2017, s. 3). Istranca Masifi Alp orojenezine maruz kalmamıştır ancak Alp jeosenkline içinde bulunan hakiki sedimanlar, masifin kenarında kalan İğneada-Limanköy bölgesinde kalmaktadır (Ardel, 1957, s. 154). Yıldız dağı masifinin doğu kesiminde yer alan Demirköy Batoliti, Demirköy yöresinde farklı fasiyeslerden meydana gelmiştir. Bu fasiyesler Pertit-Granit fasiyesi, Granodiyoritik fasiyesi, Diyorit, Kuars-Diyorit ve Tonalit fasiyesi, Aplitik fasiyesi, Granofirler ve Milonitik-ksenoblastiktir. Mikroskobik incelemeler sonucunda bu kayaçların kökenlerini granodiyorit ve granitler oluşturmaktadır (Cangir, Kapur ve Ekinci, 1991; aktaran İnan, 2007, s. 14).

Araştırma sahasında bulunan Demirköy platosu esas olarak granitler üzerinde oluşmuştur. Bu nedenle daha çok plato üzerinde Granit Topoğrafyasına ait yeryüzü

şekilleri bulunmaktadır. Istranca Dağları'nın en büyük granit kütleleri bu sahada yer almakta ve çoğunlukla eksfoliasyon şekillerine rastlanılmaktadır. Plato Kuzeybatı-Güneydoğu yönünde uzanarak 300 m'den yüksek bir alanda yer alırken, batı-doğu yönünde akan akarsular tarafından yarılmıştır. Diğer önemli bir plato alanı olan Panayır Platosu ise, İğneada Neojen havzasının güneyinde Pabuç dere akarsuyu tarafından yarılarak genç oluşum şekillerine sahiptir (Kurter, 1963; aktaran Sarı, 2009, s. 25). Ergene Havzası ve Istranca Dağları arasında kalan dağların eteklerinde kuesta şekillerine rastlanmaktadır. Istranca dağlarını oluşturan metamorfik kütleler üzerindeki uyumsuz Monoklinal bünyeler, Tersiyer kireçtaşı ve marn tabakaları üzerinde görülmektedir. Bu bünyeler üzerinde paralel şekilde konsekan akarsu ağları gelişmiştir. Bölgenin kuzey kesiminde Istrancalara doğru bakan subsekanst depresyonlar bulunmaktadır. Burada uzanan akarsular da dağların Kuzeydoğu-Güneybatı yönlü uzanışına paralel olarak akmaktadır (Atalay, 2017, s. 486).

Istranca Dağlarının güneybatı kenarı ve İğneada tarafında akarsuların etkisiyle çakıl, kum ve killer üzerinde hafif eğimli bir etek birikim ovası oluşmuştur. Buradaki düzlükler Pliyosen'de Anadolu'da hâkim olan ılıman sıcak, yağışlı bir subtropikal iklimin etkisiyle akarsuların aşındırma ve biriktirme yapmasıyla oluşmuştur. İğneada batısında Avcılar köyü yolu üzerindeki Çakıl Tepe kum ocaklarında ince taneli, çapraz tabakalara sahip bir kum ve çakıl deposu oluşmuş, kırmızı çakıllardan oluşan yatay duruşlu akarsu çakıl formasyonu bu deponun üzerini örtmektedir. Miyosen sonlarında regresyon ile deltalar oluşarak denizin geri çekilmesiyle Pliyosene ait flüvyal kıyı ovaları oluşmuştur (Erol, Hamzaçebi, Altın & Kayacılar, 2013, s. 42).

2.1.2.İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri

2.1.2.1.İklim

Kırklareli'nde iklim açısından değerlendirildiğine; il genelinde bölgesel ve yerel anlamda iklim farklılıkları görülmektedir. Kırklareli il merkezi ve iç kesimlerde yazları sıcak, kışları soğuk ve ara sıra kar yağışlı karasal iklim görülür. Bu alanlarda yaz ve kış sıcaklıkları arasındaki farkta fazladır. İlde Yıldız Dağları'nın kuzeye bakan kesimlerinde ise Karadeniz iklimi görülür (Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu, 2012, s. 14). Demirköy'de Karadeniz İkliminin alt türü olan Nemli ve Ilıman Karadeniz Kıyı Kuşağı iklimi görülmektedir. Bu iklim türünün etkili olduğu alanlarda

bağıl nem ve bulutluluk oranı özellikle kıyı kesimlerde yüksektir. Buharlaşma düşük iken, yağış miktarı yüksektir (Atalay, 2021, s. 514). Yaz mevsiminin serin geçtiği araştırma sahasında, yaz ve kış mevsimleri arasındaki sıcaklık farkları nem ve bulutluluk şartlarına bağlı olarak daha az yaşanmaktadır. Yıllık yağış miktarı Kırklareli il merkezi ile kıyaslandığında il merkezine göre oldukça yüksek yağış aldığı görülür. İl merkezinin de yer aldığı iç kesimlerde 600-700 mm olan yağış miktarı Demirköy ilçesinde ortalama 800 mm'nin üzerine kadar çıkmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1: Demirköy İğneada İstasyonu Sıcaklık, Yağış ve Nem Değerleri (1991-2021)

Aylar	Ortalama Sıcaklık (°C)	Minimum Sıcaklık (°C)	Maximum Sıcaklık (°C)	Yağış (mm)	Nem (%)
Ocak	5	2.8	7.1	880	78
Şubat	5.5	3.1	7.9	760	77
Mart	7.9	5.2	10.6	700	75
Nisan	11.3	8.4	13.9	480	76
Mayıs	16.3	13.4	18.8	360	77
Haziran	21	18.1	23.3	380	74
Temmuz	23.5	20.8	25.7	360	73
Ağustos	23.8	21.5	26	320	72
Eylül	20.3	17.9	22.5	740	71
Ekim	15.6	13.4	17.6	1120	75
Kasım	11.5	9.3	13.6	920	76
Aralık	7	4.9	9	1050	78

Kaynak: Climate-data.org, E.T. 19/12/2022

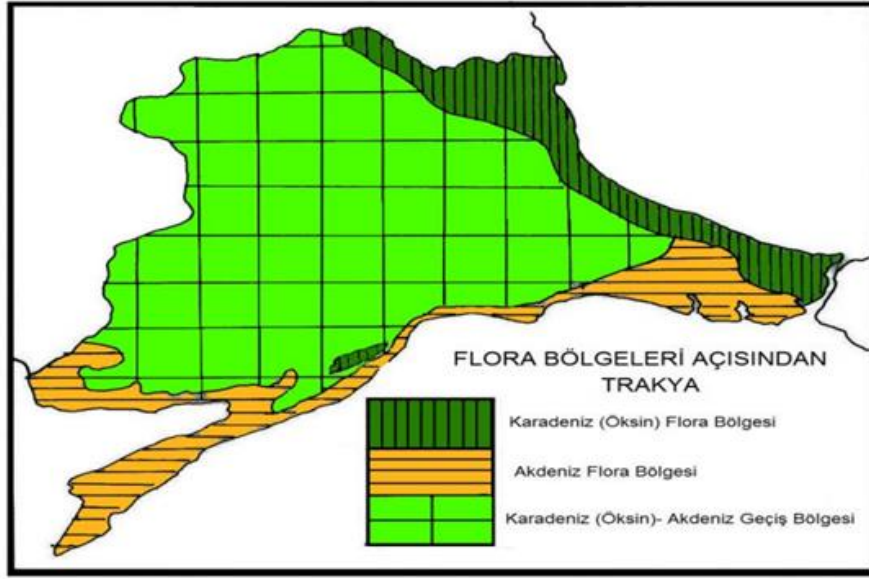
Demirköy'de en sıcak aylar Temmuz ve Ağustos'tur. Ağustos ayı ortalama sıcaklık değeri 23,8 °C ile ilçenin en sıcak ayını oluşturur. Bu iki ay aynı zamanda ilçede yağış miktarının da en az düştüğü aylardır. Her mevsimin yağışlı olduğu ilçede temmuz

ayında 36mm, ağustos ayında ise 32 mm yağış düşmektedir. En yağışlı dönem Ekim (112 mm), Kasım (92 mm) ve Aralık (105 mm) aylarıdır. İlçede en soğuk aylar ise denizelliğin de etkisiyle Ocak ve Şubat aylarıdır. Ocak ayında ortalama sıcaklık 5 °C minimum sıcaklık ise 2,8 °C gerçekleşmiştir. Şubat ayında ise ortalama değer 5,5°C, minimum sıcaklık ise 3,1°C'dir. (Tablo 1).

Demirköy yağış rejimi bakımından Karadeniz yağış rejiminin özelliklerini yansıtmaktadır. Yıllık yağış dikkate alındığında, Demirköy ve çevresi diğerlerinden daha fazla yağış almaktadır. Hâkim rüzgâr yönleri Kuzey ve Güney-Batı yönünde esmektedir. Nem miktarı ise kıyı bölgelerde sabah saatlerinde fazla iken, güneşin etkisiyle öğlen saatlerinde azalmakta ve akşam saatlerinde tekrar artmaktadır (Özyavuz, 2008, s. 66; Uslu & Keçeli, 2019, s. 116). Karadeniz'den gelen nemli havayı engelleyip tutan Istranca Dağları'nın Kuzeydoğu kesiminde yıllık yağış ortalamaları 1000-1200 mm'ye ulaşabilmektedir. Bu nedenle bölgenin bitki örtüsü oldukça zengindir. Bölgenin güneşlenme oranları dikkate alınır 3. kuşakta yer aldığı görülmektedir. Yani en az güneş alan 2. Bölge kapsamında değerlendirilir. Bu durumun oluşması kıyı turizmi açısından güneşli gün sayısının az olması nedeniyle bir dezavantaj sağlamakta ancak turizm faaliyetlerinin farklı aktivitelerle çeşitlendirilmesi ile bu durum tersine çevrilebilir. Bölgenin eşsiz doğası ve zengin ekosistemi ekoturizm ve agroturizm faaliyetlerinin yapılmasına olanak sağlayacak varlıklara sahiptir (Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu, 2012, s. 14).

2.1.2.2.Bitki Örtüsü

Floristik bölgeler dikkate alındığında Trakya bölgesi Davis'e göre Istranca dağlarının Öksin-Kolşik veya Nemli Orman sahasına dahil edilmiştir. Şekil 2'ye bakıldığında Demirköy'ün bulunduğu alanın Karadeniz Öksin flora bölgesine dahil olduğu görülmektedir.

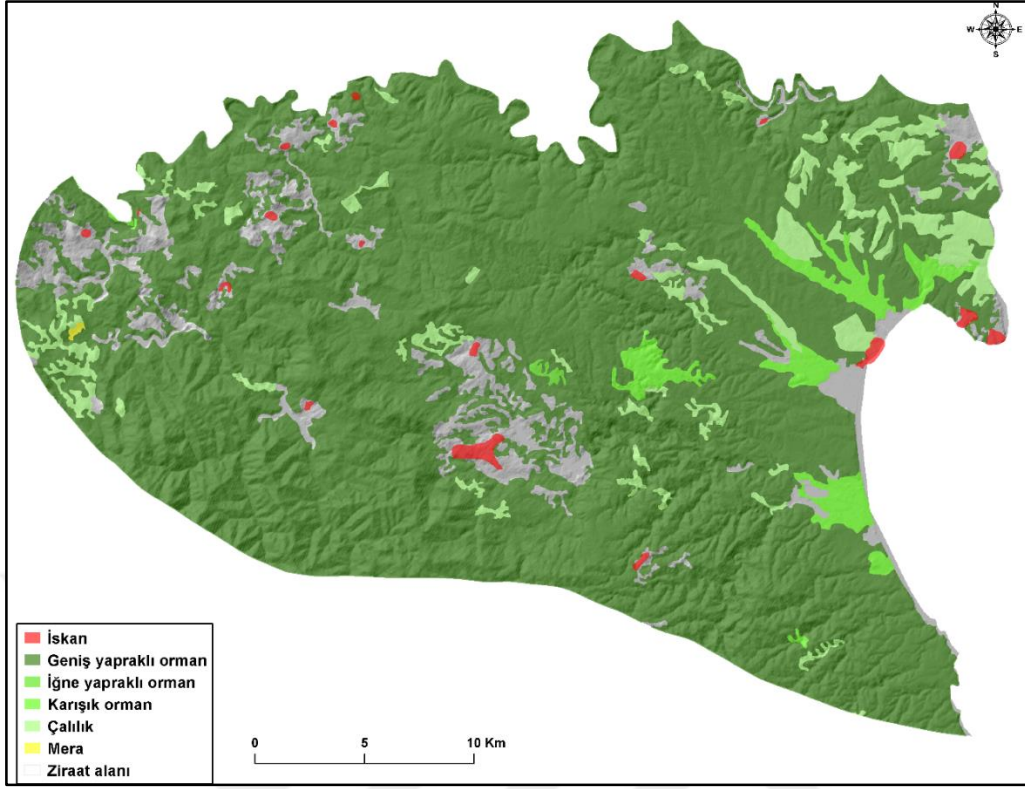

Şekil 2: Trakya'nın Flora Bölgeleri

Kaynak: Dönmez, Aydınözü, Büyükoğlu & İbret, 2013

Trakya'nın doğusunda Kuzeybatı-Güneydoğu yönlü uzanan Istranca dağlarında, nemli ormanlar bulunmaktadır. Dağların Karadeniz'e bakan yamaçlarında Kayın ormanları (*Fagus Orientalis*) yaygındır. Bulgaristan sınırından İğneada'nın güneyine kadar uzanmaktadır (Atalay, 2015, s. 249) .

İlçe genelinde bitki örtüsünün dağılışına bakıldığında nemli iklim şartlarına bağlı olarak geniş yapraklı ormanlar büyük alan kaplarken, yükseklerle çıkıldıkça karışık ormanlar ve iğne yapraklı ormanlar görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: Demirköy Bitki Örtüsü Özellikleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Istrancaların en yüksek yeri olan Kırklareli-Demirköy arasında yer alan saha, granit ve gnays kayaçları üzerindeki orman örtüsü sık ve kalkersiz kahverengi orman topraklarından oluşmaktadır. Demirköy-Yeniceköy hattında ise güneyde 450 m.'ye kadar tarım alanı, 400-600 m arasında meşe ve gürgen çalılıkları, 600 m.'den sonra meşe-gürgen ve kayın karışık ormanları başlar. 700-750m.'den sonra zirvelere doğru kayın daha fazla görülür. Hattın kuzey yamacı boyunca Demirköy'e kadar uzanan ve geniş alan kaplayan saf kayın ormanları bulunmaktadır. Demirköy'de ise yerini sapsız meşeye bırakır ve yabani erik, gürgen ve fındık meşeler içine karışarak burada bulunan önemli bitki örtüsünü oluşturur. Tahrip olan alanlarda ise otsu bitkiler ile ağaççık ve çalı formasyonunda bitkiler vardır (Asan & Yarcı, 1993). Demirköy ve çevresinde görülen ağaç ve çalı türleri Kantarcı (2014) tarafından farklı kategoriler haline getirilerek açıklanmıştır. Bu kategoriler incelendiğinde; meşe (Macar, Çoruh, Blacar, saçlı meşe), dişbudak, doğu gürgeni, fındık, kızılâğaç, karaağaç, akçaağaç, ormangölü ve geyik dikenini gibi türlerin İğneada-Demirköy arasında baskın olduğu görülür. Demirköy ilçesinin bitki örtüsü değerlendirilirken ülkemiz, Trakya ve ilçe

için önem arz eden İğneada beldesinde yer alan longoz (subasar) ormanlarına ayrı parantez açılmalıdır.

Istrancaların Karadenize kıyısı olan kesimlerini kaplayan son derece özel bir orman türü olan "Longoz (Subasar)" ormanları Erikli ile Mert gölünün Istranca etekleriyle birleştiği yükseltisi düşük olan ve çok nemli bölgelerde gelişmiştir. Bu bölgelerin toprakları alüvyal olup, geçmiş dönemlerde tahminlere göre göl tabanı olduğu düşünülmektedir (Asan & Yarcı, 1993, s. 28). İğneada longoz ormanları üç orman parçasından oluşmaktadır. Büyüklüğüne göre Sakapınar gölü (Saka gölü), Kocagöl (Mert gölü) ve Erikligöl Longozlarıdır. İğneada'nın güney ve güneybatı yönünde Saka gölü ve Kocagöl Subasar ormanları, kuzey-kuzeydoğusunda ise Erikli gölü bulunmaktadır. Ormanların Karadeniz'e olan uzaklığı yaklaşık 300-600 m'dir. Longoz ormanları göl, bataklık ve ince bir şerit halinde uzanan kumul sahaları ile denize ulaşmıştır. Kışın Karadeniz'den esen sert rüzgârların harekete geçirdiği kumullar dere ağızlarını doldurur ve dereler denizle olan irtibatı kesmektedir. Dereler geriye doğru şişerek ormanlara doğru yayıldıklarından dolayı, ağaç gövdeleri ve çalılar sular altında kalmaktadırlar. Yaşanan su baskınları 2.5-3 ay boyunca Mart-Mayıs ortalarına kadar ormana girmeyi engellemektedir (Yaltırık & Efe, 1988, s. 73). Subasar ormanları içerisinde bulunan bitki formasyonuna bakıldığında *Alnus glutinosa* (L.) Gaertner, *Fraxinus ornus* L., *Ulmus campestris* L., *Acer campestre* L., *Salix alba* L. ormanaltı florası olarak da, *Rubus canescens* DC. *Hedera helix* L., *Veronica hederifolia* L., *Viola silvatica* Ssensu Boiss. *Ranunculus ficaria* L. gibi bitkiler bulunmaktadır. Longos ormanlarının bazı bölgelerinde orman formasyonu sıklaşır. Yapılan araştırmalara göre orman makrofunguslar (Şapkalı Mantarlar) açısından çok zengindir ve büyük bir alan kaplamaktadır (Asan & Yarcı, s. 28, 1993, s. 28).

Bölgede bulunan otsu bitkiler ise şunlardır: *Humulus lupulus*, *Urtica dioica*, *Lathraea squamaria*, *Deulzia bulbifera*, *Physalis alkekengi*, *Circaea lutetiana*, *Bidens tripartita*, *Coniun maculatum*, *Symphytum tuberosum*, *Satnbucus nigra*, *Clematis excelsa*, *C. vitalba*, *Geum urbanum*, *Xanthium strumarium*, *Polygonatum multiflorum*, *Solanum dulca/nara*, *Equisetum arvense*, *Convolvulus arvensis* ve *Juncus conglomeratus*'tur (Yaltırık & Efe, 1988, s. 73). Longoz (subasar) ormanları ülkemizde çok az sayıda bulunmaktadır. Bulunduğu alanlarda çok sayıda farklı bitki ve kuş türleri barındırmasının yanı sıra, turizm potansiyeli kazandırma konusunda da son derece

önemlidir. Kırsal turizm özellikle ekoturizm için longozun bulunduğu alana yakın köylerde bulunan yerel halka da gelir getirici imkanlar sağlayabileceği açıktır.

2.1.3.Hidroğrafya Özellikleri

Demirköy ve İğneada beldesi çevresinde Yıldız Dağları'ndan kaynaklanan ve Karadeniz'e akan çok sayıda ve dere bulunmaktadır. Hidroğrafya açısından da zengin bir potansiyele sahip olan Demirköy ilçesi ve çevresinde dere ve akarsular yanı sıra büyüklü küçüklü doğal göller ve sulak alan da mevcuttur.

İlçede yer alan akarsuların en önemlileri; Deringeçit Deresi, Madra Deresi, Aftos Deresi, Bulanıkdere ve Mavroça Deresi'dir. Bu hidrografik unsurlar; oluşturdukları derin vadi ve yamaçlar içerisinden akmaktadırlar. Sahile ulaştıkları yerlerde ise kumullarla ağızlarının tıkanması sonucu bataklık ve göller meydana getirmiştir. Bu oluşan göller; Kocagöl (Mert Gölü), Erikligöl ve Sakapınar Gölü'dür. Bu göller İğneada Limanının güney kısımlarında ve kuzeydoğusunda yer almaktadır. Bu göllerin hemen arkasında ise İğneada Longoz ormanları bulunmaktadır. Bu göller yörede yaban hayatı ve doğal yaşam için oldukça önemli bir konumdadırlar (Ekizoğlu & Yıldırım, 2004, s. 39). Önemli akarsulardan biri olan ve ana kaynağı Istranca dağları olan Bulanıkdere, Saka Gölü'nü besler ve Kirazlıdere ile birleşip Demirköy Platosu'ndan geçer. Aynı zamanda denizi doldurarak Saka Gölü'nün oluşmasına neden olmuştur. Hamam Gölü ise beslendiği derelerden gelen fazla suyunu Bulanıkdere'ye boşaltmaktadır (Özyavuz, 2008, s. 74).

Demirköy'de longoz ormanları için son derece önemli olan başlıca göller: Mert Gölü (Koca Göl), Erikli Gölü, Saka Gölü, Hamam Gölü ve Pedina Gölü'dür. Bu göllerden Mert Gölü, Erikli Gölü ve Saka Gölü lagün gölü iken, Pedina ve Hamam gölleri ise orman içi gölleri oluşturmaktadır (Özyavuz, 2008, s. 78). Mert Gölü: Diğer adı Koca Göl olan ve bir lagün gölü olan göl, İğneada'nın güneyinde yer almaktadır. 2/3'lük kısmını sazlık ve bataklıklar oluşturmaktadır. Deringeçit Deresi'nin denizi doldurması ile meydana gelmiştir. Gölün, doğusunda Karadeniz sahil kesimi bulunmaktadır ve suların yükseldiği dönemlerde zaman zaman denizle birleşmektedir. İlkbahar ve Sonbahar aylarında yağışların fazla düşmesiyle, bölge içerisindeki ormanlık alanlar sular altında kalmaktadır. Gölü besleyen akarsu ise Istrancalar'dan akan Deringeçit deresidir (Ünal, Çakıl, Çiftçi & Çakıl, 2012, s. 6).

Erikli Gölü: Lagün göllerinden biri olan göl, İğneada'nın kuzeyinde bulunur ve Efendi Deresi'nin zamanla denizi doldurması ile oluşmuştur. Gölün alanı 43 hektardır ve çoğunlukla sazlıklarla kaplıdır. Gölde birçok bitki ve kuş türü yaşamaktadır (Güher, 1998, s. 48). İğneada Beldesi sınırları içinde yer alan Mert ve Erikli Gölleri ve çevresindeki sulak alanlar Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 11.07.1991 gün ve 944 sayılı kararı ile "I. Derece Sit Alanı" olarak tescil edilmiştir.

Saka Gölü: İğneada'nın güneyinde yer alan gölü, Bulanık Deresi zamanla denizi doldurarak oluşturmuştur. Saka gölü de diğerleri gibi longoz ormanlarının bir parçasını oluşturmaktadır. 1988 tarihinde Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilen göl; kıızılağaç, karaağaç, dişbudak, meşe, gürgen, kayın, karakavak, akkavak, söğüt, ıhlamur ve ceviz gibi ağaç türlerine de sahiptir. Hamam Gölü: Etrafı ormanlarla çevrili olan göl, Sivrililer köyünde ve İğneada beldesinin 20 km güneyinde bulunmaktadır. En derin yeri 2,6 m olup, 19 hektarlık alana sahiptir ve tatlı su açısından önemli sayılmaktadır. Pedina Gölü de yine Sivrililer köyünde yer almaktadır. İğneada beldesine ise 25 km uzaklıkta bulunmaktadır.

İğneada longoz ormanları ve çevresindeki göller turizm potansiyeli taşıyan alanlardır. Çevresi piknik, sportif balıkçılık, kampçılık, bungalov ve kırsal çiftlik evleri olarak rekreasyon faaliyetlerine dahil edilebilir imkanlara sahiptir. Yöre halkının da ekoturizm ve kırsal turizm olanaklarını değerlendirebileceği mevkide yer almaktadır.

2.2. Beşerî Coğrafya Özellikleri

2.2.1. Nüfus Özellikleri

Kırklareli, tarih öncesi çağlardan beri çeşitli medeniyetlerin yerleşim alanı olmuştur. Yerli Trak toplumlarının yaşadığı yerleşim alanı, bir dönem Persler, daha sonra Makedonya Krallığı egemenliğinde kalmıştır. Daha sonra Keltler, akabinde Roma egemenliğine geçmiştir. Ostrogotlar ve Hun istilalarından sonra Bizans egemenliğinde kalan Kırklareli, 1362 yılında I. Murat Hüdavendigâr devrinde Türk yönetimine geçmiştir. I. Dünya Savaşından sonra, iki yıl kadar Yunan işgali altında kalan Kırklareli, tekrar 10 Kasım 1922 tarihinde Türk yurdu olmuştur. (Www.kirklareli.ktb.gov E.T. 20/01/2023). Araştırma sahamızı oluşturan Demirköy, Osmanlı Devleti döneminde Kırklareli merkez, Lüleburgaz, Babaeski, Vize ve

Pınarhisar ilçeleri ile birlikte Osmanlı Devleti'nin Kırklareli Sancağı sınırlar içerisinde yer almıştır. Tarihsel süreçte Kırklareli'nin bir idari ünitesi olarak varlığını devam ettiren çalışma sahamız ve yakın çevresinde antik çağdan Osmanlı devrine kadar kale, tümölüs, köprü gibi pek çok tarihi eser kalmıştır.

Demirköy'ün nüfus bilgilerine değinmeden idari olarak bağı olduğu Kırklareli'nin nüfusuna kısaca değinilmiştir. Cumhuriyet devri ilk yıllarında Kırklareli'nin nüfusu 79.896'dır. Bu dönemde nüfusun %97,3'ü Müslüman, %1,2'si Musevî inancına sahipken, nüfusun %0,83'ü Bulgarlardan oluşmaktadır. Müslüman olanların %83,2'i Türk iken, %3,3'ü Arnavut, %2,1'i Boşnak, %2,9'u ise Pomak'tır (Aysal & Dinçer, 2020, s. 238). Son dönem nüfusu (2021 yılı) ise 333.256 kişidir. Nüfus büyüklüğü bakımından ölkemiz illeri içinde 53. sırada yer almaktadır. Türkiye nüfusu içindeki payı ise %4,4'tür. Nüfusun %70,5'i büyük oranda ilçe merkezlerinde yaşarken, %10,5'i beldelerde, %19'u ise köylerde yaşamaktadır.

İlde şehirleşme oranı %71 ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. İlin yıllık nüfus artış hızı %13,5 nüfus yoğunluğu ise km²'ye 56 kişi düşecek biçimdedir. (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021). İlin 2021 yılında aldığı göç 17.846 iken, verdiği göç 13.855 kişidir. Net göç ise 2.282 kişi ile il nüfusuna dahil olmuştur. En kalabalık ilçeler 153.027 nüfus ile Lüleburgaz ve 105.525 nüfusuyla Kırklareli merkez ilçedir. Çalışma sahamız olan Demirköy ise günümüzde Kırklareli'nin nüfus bakımından Kofçaz ve Pehlivan köy'den sonra en düşük nüfuslu üçüncü ilçesidir. Marmara Bölgesi'nin en seyrek nüfuslu kesimini oluşturan Istranca Bölümü'nde yer alan ilçenin 2021 yılı nüfusu 8.871 kişi olup; bu nüfusun 4.822 erkek, 4.049 kadın nüfustan oluşmaktadır.

Tablo 2: Demirköy Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılışı (2021)

Yaş Grupları	Nüfus (Kişi)	%
0-14	1.267	13,97
15-64	5.925	65,32
65+	1.879	20,71

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021

Tablo 3: Demirköy’ün Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusu (2000-2021)

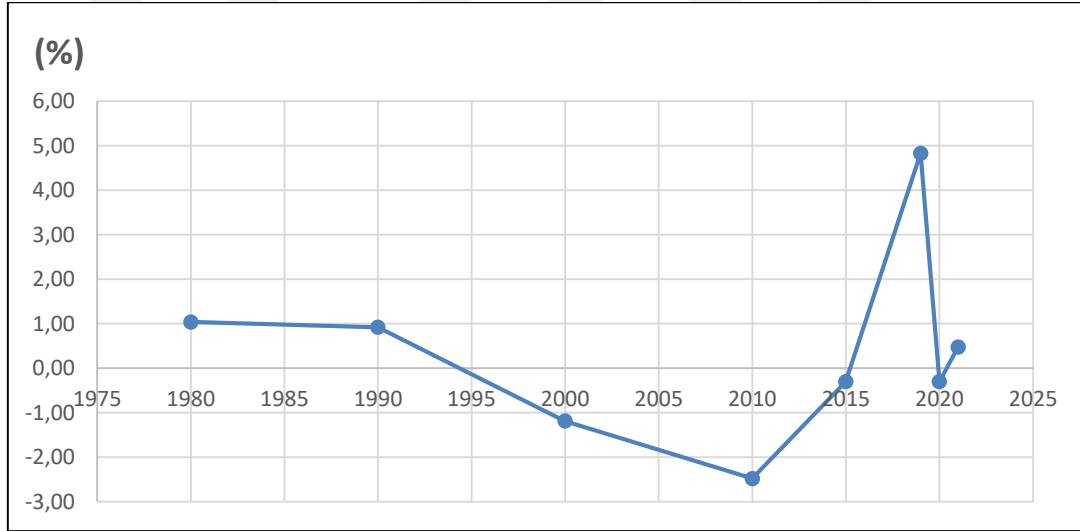
Yerleşim Yeri	Yıllar					
	2000	2010	2015	2019	2020	2021
İlçe Merkezi	4855	3719	3433	3375	3400	3350
Armutveren	209	110	104	106	112	117
Avcılar	227	130	141	157	155	155
Balaban	550	377	375	386	394	398
Beğendik	428	280	262	262	266	258
Boztaş	376	310	287	298	298	279
Gökyaka	81	52	57	71	74	81
Hamdibey	469	375	343	329	336	340
İncesirt	44	29	39	37	41	41
İğneada	2215	1966	2148	2492	2437	2509
Karacadağ	69	26	27	52	64	58
Limanköy	687	404	341	356	359	354
Sarpdere	221	72	70	75	78	73
Sislioba	217	136	102	90	89	106
Sivriler	506	499	481	509	524	527
Yeşilce	180	58	198	213	151	174
Yiğitbaşı	73	35	40	48	51	51
Toplam	11407	8578	8448	8856	8829	8871

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılışına bakıldığında ilçe nüfusun büyük kısmını 15-64 yaş arasındaki faal nüfusun olduğu görülmektedir. %65,32’lik kısmını oluşturan faal nüfusu, 65 yaş üstü yaşlı nüfus takip etmektedir. İlçe nüfusunun %13,97’si ise 0-14 yaş gruplarındaki genç nüfustan oluşmaktadır (Tablo 2). Genç nüfus oranının ilçede miktar olarak en az olan bu grup olması ve yaşlı nüfus oranının ülke ortalamasına göre oldukça

yüksek olması göç verdiğini göstermektedir. Demirköy ilçesinin 2000-2021 yılları arasındaki nüfusun gelişimi incelendiğinde de durum net şekilde ortaya çıkmaktadır (Tablo 3).

İlçede nüfusun yerleşim birimlerine dağılımı irdelendiğinde ise; toplam nüfusun 1/3'ünden fazlasının Demirköy merkezde yaşamakta olduğu görülür. İlçe toplam nüfusun merkezden sonra en fazla toplandığı alan ise ilçenin tek beldesi yerleşmesi olan İğneada'dır. 2000 yılı sayımından sonra köy nüfuslarının düzenli olmasa da ciddi anlamda düştüğü görülür. 2021 yılı nüfus verilerine göre; ilçede en az nüfuslu köy yerleşmesi İncesirt, en kalabalık köy yerleşmesi ise 527 kişi ile Sivrililer köyü olduğu görülmektedir. İlçe nüfusu 1980 ve 1990 yıllarında artış yaşamış ancak köy nüfusu gibi düzenli olmasa da son dönemlerde azalmıştır (Tablo 3).

Grafik 1: Demirköy İlçesinin 1970-2021 Yılları Arasındaki Nüfus Değişim Hızı

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021 verilerinden hesaplanarak hazırlanmıştır.

1970-2021 yılları arasındaki 70 yıllık süreçte ilçe merkezi ve bağlı yerleşmelerinin nüfus değişimi incelendiğinde; nüfus değişim oranı genelde azalma seyrinde olduğu görülür. Bu dönemler içerisinde 2000, 2010 ve 2020 sayım dönemlerinde ise nüfus değişimi bir önceki döneme göre azalma göstermiştir (Grafik 1).

Demirköy ilçe merkezi dâhil bağlı yerleşmelerinin nüfus miktarının en yüksek seviyeye ulaştığı 1990 sayım dönemi ile son dönemler kıyaslandığında İğneada beldesi haricinde tüm yerleşmeler nüfus kaybetmiştir. Bu süreçte longoz ormanlarının da yer aldığı İğneada nüfusunu artıran tek yerleşmedir. Nüfusun genel olarak azaldığı

ilçe ve bağlı yerleşmelerinde nüfusun 2010 yılı sonrasında artış gösterdiği üç yerleşme dikkati çeker. Bunlar İğneada, Balaban, Sivrililer kırsal yerleşmeleridir. Hamdibey köyü ise, 2015 sayım döneminden sonraki üç dönemde nüfusunu artırmayı başarmıştır. Bu nüfus artışının nedeni köyün son dönemde yapılan projelerle desteklenerek turizm potansiyelinin arttırılmasıyla ve dolayısıyla yeni iş imkânlarının oluşmasına bağlanabilir.

Tablo 4: Yıllık Nüfus Yoğunluğu ve Nüfus Artış Hızı (2021)

	Yüzölçümü (Km ²)	Nüfus Yoğunluğu (Kişi/ Km ²)	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	Yıllık Şehir Nüfus Artış Hızı (‰)	Yıllık Köy- Belde Nüfus Artış Hızı (‰)
Kırklareli	1.604	56	39,37	9,52	-4,22
Demirköy	945	9	4,75	-80,82	-5,88

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021

İlçenin yüzölçümü 945 km², ilçede kilometre başına düşen insan sayısı ise 9 kişidir. Demirköy’de 2021 yılında yıllık nüfus artış hızı 0,48 olarak görülmektedir. Bu oran Türkiye’deki nüfus artış hızının altında kalmaktadır. Şehir nüfus artış hızı -80,82 ile negatif değerler alırken, köy ve beldedeki nüfus artış hızı da -5,88 ile negatif değerler almıştır (Tablo 4).

Tablo 5: Kırklareli İlçelerinin Aritmetik Yıllık Nüfus Artış Hızı (%), (2010-2021)

İlçeler	Yıllar			
	2010	2015	2020	2021
Merkez	-3,02	2,94	-1,55	3,93
Babaeski	-0,18	-2,61	-1,85	-0,94
Demirköy	-1,49	-1,37	-0,30	0,47
Kofçaz	-2,85	-2,35	-1,13	-1,36
Lüleburgaz	1,98	1,84	1,99	0,54
Pehlivanköy	-3,35	-4,51	-0,60	-1,12
Pınarhisar	-1,17	-1,11	-3,44	-0,12
Vize	0,82	-1,00	0,22	0,72

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı verileri baz alınarak hesaplanmıştır.

Kırklareli il genelinde 2021 yılında yıllık nüfus artış hızı en yüksek olan ilçe Kırklareli merkez iken, nüfus artış hızı en düşük ilçe Kofçaz ilçesidir. Diğer yıllarda ise nüfus artış hızı ilçe bazında değişkenlik göstermiştir. Tablo 5'e bakıldığında diğer yıllarda negatif değerler alan artış hızının, 2021 yılında bazı ilçelerde kısmen yükselmeye başladığı görülmektedir. Demirköy'de de aynı durum yaşanarak, nüfus artış hızı yükselmeye başlamış ve 2021 yılında % 0,47 ile pozitif değer almıştır.

Demirköy ilçesinin eğitim durumunu gösteren veriler incelendiğinde; ilçe nüfusunun yaklaşık olarak %2.5'inin okuma yazma bilmediği görülmektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin çoğunluğu ise kadın nüfustan oluşmaktadır. İlçenin eğitim düzeyleri içerisinde en fazla ilkokul mezunu bulunduğu görülürken, en az Doktora ve Yüksek lisans mezunu bulunmaktadır. Nüfusun %10'a yakını ise yüksekokul veya fakülte mezunu durumundadır (Tablo 6).

Tablo 6: Demirköy Eğitim Düzeyi (2021)

Eğitim Düzeyi	Cinsiyet	
	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	40	184
Okuma yazma bilen okul bitirmeyen	249	349
İlkokul mezunu	1.450	1.442
Ortaokul veya dengi okul mezunu	787	556
İlköğretim mezunu	407	317
Lise veya dengi okul mezunu	1052	540
Yüksekokul veya fakülte mezunu	484	363
Yüksek lisans mezunu	33	19
Doktora mezunu	2	2

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021

2.2.2.Yerleşme Özellikleri

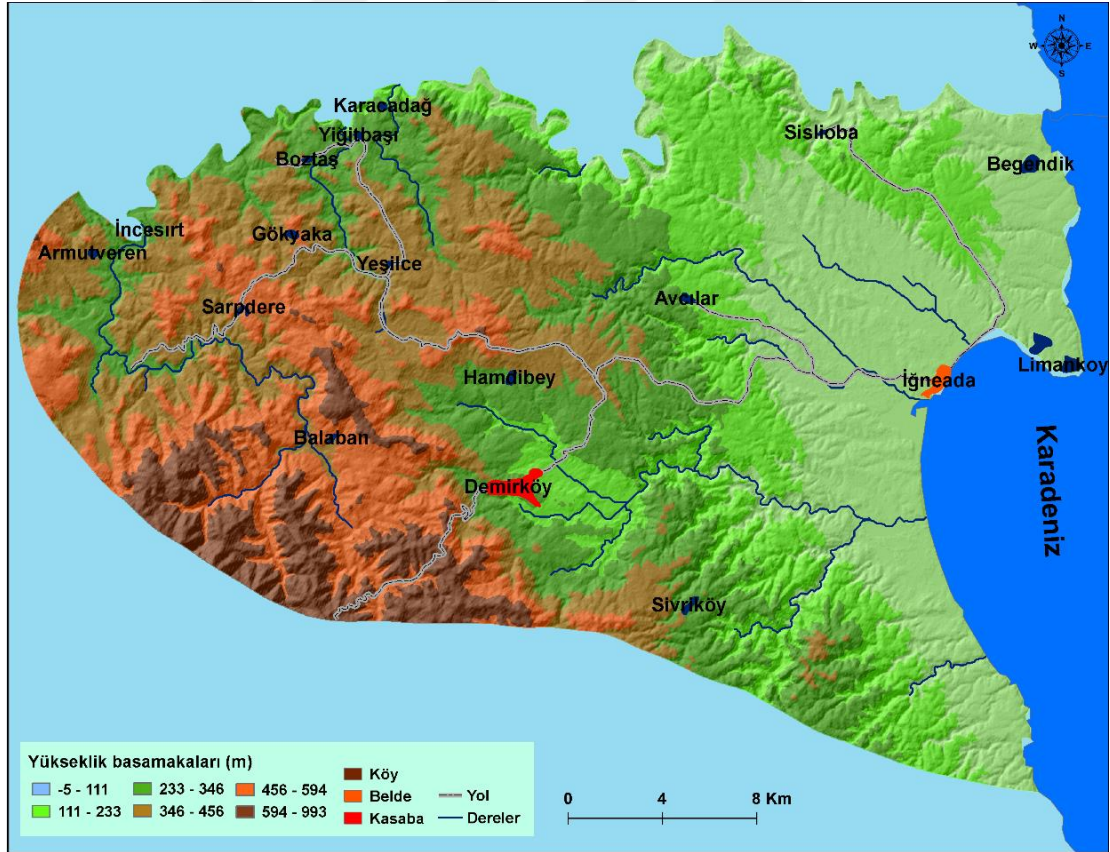
Demirköy'ün bulunduğu yöre ve çevresinde geçmişten günümüze kadar birçok medeniyet ve devlet hüküm sürmüştür. Yerleşim tarihi M.Ö. 4200-4000 yıllarına kadar uzanan uzun bir geçmişe sahiptir. Bölgeye ilk yerleşimin Traklar tarafından yapıldığı düşünülmektedir. 1369 yılından önce Bizans İmparatorluğu'nun hâkim olduğu bölge, bu tarihten sonra Osmanlı Devleti'ne katılmıştır (Ünal ve diğ., 2012, s. 6). Kırklareli Osmanlı Devleti tarafından fethedildikten sonra uzun yıllar boyunca sancak olmuş daha sonra Edirne'nin Livası haline getirilmiştir. 1924 yılında il olan Kırklareli'nin il merkezi, Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivanköy, Pınarhisar ve Vize olmak üzere sekiz ilçesi, 21 belediyesi ve 179 köyü bulunmaktadır (Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2021).

Tablo 7: Kırklareli ve Demirköy'ün İdari Yapısı (2021)

Belediye Adı	İl'e Uzaklığı (km)	Kurulduğu Yıl	Mahalle	Köy
Kırklareli	0	1878	13	40
Demirköy	74	1923	3	11
İğneada Beldesi	100	1972	2	4

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021

Araştırma sahamız olan Demirköy, 1923 yılında ilçe olmuştur. İlçeye bağlı 15 köy bir de belde yerleşmesi bulunmaktadır (Şekil 5). İlçenin tek beldesi olan İğneada ise 1972'de belde statüsüne kavuşmuştur. Demirköy'ün Kırklareli il merkezine uzaklığı 74 kilometredir.

Şekil 4: Demirköy'ün Yerleşim Alanları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 8: Demirköy’de Bağlı Olunan Belediye’ye Göre Mahalle Nüfusu (2021)

Belediye Adı	Mahallenin Belediye Niteliği	Mahalle Adı	Toplam Nüfus
Demirköy	İlçe Merkezi	Hamdibey	1527
Demirköy	İlçe Merkezi	Orhaniye	1240
Demirköy	İlçe Merkezi	Yeni	583
İğneada	Belde	Deniz	1017
İğneada	Belde	Yeni	1492

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Demirköy Belediyesi sınırları içinde ilçe merkezinde yer alan merkez mahalleler; Hamdibey, Orhaniye ve Yeni mahalleleridir. İlçenin tek belde niteliğine sahip olan İğneada’nın mahalleleri ise Deniz ve ilçe merkezindeki bir mahalle ile aynı isme sahip olan Yeni mahallesidir. En kalabalık mahalle Hamdibey iken en seyrek nüfuslu mahalle ilçe merkezindeki Yeni mahallesidir (Tablo 8).

Tablo 9: Demirköy’e Bağlı Köy Yerleşmeleri ve Nüfusları (2021)

Köy Adı	Toplam	Erkek	Kadın
	Nüfus		
Armutveren	117	63	54
Avcılar	155	79	76
Balaban	398	213	185
Beğendik	258	131	127
Boztaş	279	163	116
Gökyaka	81	42	39
Hamdibey	340	191	149
İncesirt	41	23	18
Karacadağ	58	31	27
Limanköy	354	190	164
Sarpdere	73	36	37
Sislioba	106	57	49
Sivriler	527	271	256
Yeşilce	174	131	43
Yiğitbaşı	51	28	23

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Tablo 9’a bakıldığında ilçenin 15 köyü bulunmakta olup, en kalabalık köyleri; Sivrilere, Balaban, Limanköy ve Hamdibey köyleridir. Sarpdere köyü hariç ilçe köylerinin genelinde erkek nüfusun daha fazlalığı dikkat çekmektedir. İlçenin en seyrek nüfuslu köyleri ise; İncesirt, Karacadağ, Yiğitbaşı köyleridir.

İlçenin Karadeniz’e bakan kuzey taraflarında yer şekillerinden dolayı yerleşmeler daha seyrek ve az nüfusludur. Daha çok tek katlı kerpiçten yapılmış kırsal konutlar görülmektedir (Arınç, 2014, 212). Köylerin tarihsel ve kültürel gelişimine bakıldığında; Avcılar köyü eski Türk köylerinden birisi olduğu görülür. Beğendik köyü eski Rum köyleri içerisinde yer alırken köyün bazı kesimlerinde eski zamanlara ait kırsal

meskenler yer almaktadır. Bölgede saz çatılı evler ve küçük kulübeler de bulunmaktadır. Geçmişte daha çok Rumların yaşadığı köylerden biri olan Hamdibey Köyü'ne 1925 yılından sonra şu anda yaşayan yöre halkı göç etmiştir. Buraya göç edenler genellikle Yugoslavya ve Romanya'dan gelmiştir. Günümüzde hala birkaç tane de olsa köyde Rum evleri bulunmaktadır. Sınır köylerinden birini oluşturan Sislioba'da, geçmişte Bulgarlar yaşamış ve köyde o döneme ait eski Bulgar evleri az

Fotoğraf 1: Hamdibey Köyü'nde Restorasyona Uğramamış Kırsal Meskenler

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Fotoğraf 2: Beğendik Köyü

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Fotoğraf 3: Limanköy Köy'ünde Terk Edilmiş Bir Kırsal Mesken

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

2.2.3. Ekonomik Yapı

2.2.3.1. Tarım ve Hayvancılık

Yerel halkın başlıca ekonomik geçim kaynakları ormancılık, balıkçılık, tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. Istrancaların Karadeniz’e bakan tarafı elverişli olmadığından dolayı tarımsal faaliyetler daha azdır (Arınç, 2014, s. 212). Ormancılık ilçe ekonomisinde geçim kaynağı olarak çok eski tarihlere kadar uzanır. Eski dönemlerden itibaren yöre halkının temel geçim kaynağını ormancılık oluşturmaktadır. Günümüzde de yine tarım alanların dar olması nedeniyle ormancılık Demirköy için önemli bir sektör olarak görülmektedir. İstanbul ve Trakya’daki yerleşmelerin yıllar boyunca yakacak odun ihtiyacı Demirköy ve yöresindeki ormanlardan sağlanmıştır (Ekizoğlu & Yıldırım, 2004, s. 39). Önemli orman sahası İğneada’nın 2007 yılında Milli park ilan edilmesiyle koruma kararlarının alınması ve yasal engellemeler, yerel halkın İğneada ormanlarından yararlanmasını ve buradaki ormancılık faaliyetlerini azaltmıştır. Bu nedenle koruma kararları İğneada ve çevresindeki halkın turizme yönelmesini sağlamıştır (Demir, 2011, s. 116). İğneada ve kıyı kesiminin barındırdığı bu doğal ortam özellikleri ekoturizm açısından avantajlar sağlamaktadır.

İlçede, orman köylerinin bulunduğu alanlarda ormancılık faaliyetleri sürdürülürken, denize yakın yerlerde ise balıkçılık yapılmaktadır. İlçede tarım arazilerinin az olması bitkisel üretiminin dar alanlarda ve az olarak yapılmasına neden olmuştur.

Tablo 10 incelendiğinde Kırklareli il genelinde ekilen tarım alanlara açısından Demirköy’ün en az ekim yapılan alan olduğu görülmektedir. İlçede ekilen alan toplamda 2020 yılı verilerine göre 2.669 dekarlık bir alanı kaplamaktadır. 500 dekarlık alan ise nadasa bırakılmakta, 66 dekarlık alanda sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. Arazinin topoğrafyası ve ormanlık alanların fazla olmasının tarım alanlarının az olmasına neden olduğu söylenebilir.

Tablo 10: Kırklareli ve İlçelerinde İşlenen Tarım Alanları Toplamı (2020)

Yerleşme Adı	Toplam İşlenen Tarım Alanı (Dekar)		
	Ekilen	Nadas	Sebze
Merkez	500.922	900	4.779
Babaeski	487.539	400	2.032
Demirköy	2.669	500	66
Kofçaz	82.392	100	55
Lüleburgaz	762.590	712	2.469
Pehlivanköy	77.807	431	570
Pınarhisar	159.189	200	1.217
Vize	191.780	1.000	4.393

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2020

Kırklareli ve ilçelerinde arazinin genel dağılımını gösteren veriler incelendiğinde; il genelinde tarım alanı oranı en düşük olan ilçe %0,48 ile Demirköy'dür. En fazla tarım alanı bulunan ilçeler ise sırasıyla Lüleburgaz ve Babaeski'dir. Mera alanlarına bakıldığında en düşük alana sahip olan ilçe %0,04 oranıyla yine Demirköy'dür. Tarım alanı ve mera alanlarının az olmasının sebebi ilçenin %81,03 oranında ormanlık ve fundalık alana sahip olmasından kaynaklanmaktadır. İl genelinde en fazla ormanlık alana sahip olan yer Demirköy ilçesidir. İğneada longoz ormanlarının ve Istranca dağlarındaki ormanlar önemli orman vejetasyonunu oluşturmaktadır. Bu nedenle özellikle orman köylerinde ormancılık faaliyetleri yapılmaktadır. Kırklareli'nde yüzölçümü en büyük üçüncü ilçe Demirköy olsa da tarım alanları il geneline göre çok düşük kalmıştır (Tablo 11).

Tablo 11: Kırklareli ve İlçelerinde Arazinin Genel Kullanım Dağılımı (2020)

İl Arazisinin Genel Dağılımı					
Yerleşme Adı	Yüzölçümü (Dekar)	Tarım Alanı (%)	Orman ve Fundalık (%)	Mera (%)	Tarı m Dışı Arazi (%)
Merkez	1.604.000	32,20	36,35	11,83	19,63
Babaeski	652.000	75,88	4,38	6,65	13,10
Demirköy	945.000	0,48	81,03	0,04	18,45
Kofçaz	551.000	15,28	45,87	2,47	36,38
Lüleburgaz	984.000	78,45	5,05	6,54	9,95
Pehlivanköy	114.000	70,20	1,19	9,84	18,77
Pınarhisar	581.000	28,20	24,71	3,05	44,03
Vize	1.119.000	17,85	64,33	1,35	16,45

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2020

İl genelinde buğday ekim alanlarının fazla olmasına karşın Demirköy’de tahıllar içerisinde yalnızca arpa ekilmektedir. Arpa az miktarda ekilse de ekilen alanlarda verim yüksektir. Kuru baklagiller içerisinde sadece fasulye, sebzeler içerisinde az miktarda soğan, sarımsak, domates, hıyar, biber ve marul ekilmektedir. Trakya’da önemli bir tarım ürünü olan ayçiçeği Demirköy’de ekilmemektedir. Ekilen diğer tarım ürünlerinden biri de mısırdır (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021). İlçe genelinde üretimi sağlanan tarım ürünü çeşitliliği az olmakla birlikte genellikle halkın kendine yetecek şekilde üretim yaptığı söylenebilir.

Tablo 12: İl Genelinde Hayvan Varlığı ve Arıcılıkta Kullanılan Kovan Sayısı (2020)

Yerleşim Adı	Küçükbaş Hayvan	Büyükbaş Hayvan	Kümes Hayvanı	Arıcılık (kovan Sayısı)
Merkez	164.917	47.260	215.024	11.893
Babaeski	48.255	27.013	49.799	5.503
Demirköy	18.673	8.767	5.760	3.493
Kofçaz	30.019	4.083	5.171	2.530
Lüleburgaz	55.135	46.183	212.287	18.982
Pehlivanköy	6.288	2.606	7.290	1.261
Pınarhisar	52.213	7.372	30.112	7.266
Vize	32.040	13.064	9.880	5.568

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2020

İlde en az hayvancılık Pehlivanköy ve Demirköy ilçelerinde yapılmaktadır. İlde tarım alanlarında olduğu gibi mera alanları bakımından da Demirköy en az orana sahip alandır. Mera alanlarının azlığı hayvancılığı özellikle büyük ve küçükbaş hayvancılığı olumsuz etkilemiştir. Kışın hayvanlar ahır ve ağıllarda beslenerek daha sonra çevre pazarlara satılmaktadır. İl toplam büyükbaş hayvan varlığının %4,58'i küçükbaş hayvan varlığının ise %5,61'i Demirköy'de bulunmaktadır. Demirköy'de yürütülen hayvancılık faaliyetinde en fazla küçükbaş hayvan bulunmaktadır (Tablo 12). Bölge halkının ekonomik seviyesini artırma amaçlı arıcılık için projeler yürütülmektedir.

2.2.3.2. Madencilik

Demirköy Osmanlı'da önemli madencilik merkezlerindendir. Demirköy Dökümhanesi o dönem için önemli maden alanlarından biri olmuştur. Kalıntılarının çok az bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir (Gerritsen, Kaçar, Özbal, Tanyeli, Yalçın & Yılmaz, 2007, s. 92). Yöre ve çevresinde bulunan Merkez-Dereköy sahası, Demirköy-Şükrüpaşa sahası, Demirköy-İkiztepe sahalarındaki başlıca maden kaynakları bakır, molibden, wolfram ve demir cevherleridir. Demirköy-İğneada-Mertgölü sahasında 112.500 ton rezerve sahip altın tespit edilmiştir. Mermer, kurşun ve çinko ise diğer rezervi bulunan madenlerdir

(Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2010). İlde rezervleri yüksek olan demir ve feldspat yatakları tenorlarının düşük olması nedeniyle işletilememektedir. Bazı madenler ise işletilmiş olsa da çoğu terk edilmiş durumdadır (T.C. Kırklareli Valiliği, 2017). Günümüzde Demirköy’de işletilen başlıca maden kaynakları yalnızca mermer yatakları ve kum ocaklarıdır. Sarpdere köyünde ve çevresinde halen mermer yatakları işletilmektedir. İlçede 44 adet işletme ruhsatlı maden sahası bulunmaktadır. Dolomit, kum taşı ve kuvars kumu işletme izinleri olan madenlerdir (T.C. Kırklareli İl Özel İdaresi, 2014). Çeşitli madenler yeterli düzeyde çıkarılmadığından yerel halkın önemli gelir kaynaklarından birini oluşturmadığı söylenebilir.

Tablo 13: Demirköy Maden Rezervi (2010)

Madenin Adı	Bulunduğu Yer	Rezerv
Altın	İğneada	100.000 m ³
Bakır-Çinko-Kurşun	Demirköy	208.000 Ton
Molibden	Demirköy	8.000.000 Ton
Volfram	Şükrüpaşa	1.000.000 Ton
Volfram	Demirköy	-----

Kaynak: Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2010

Madencilik ekonomik anlamda katkı sağlasa da yörede bulunan Istranca Dağları’nın bulunduğu sahaya açılmak istenen taş ocakları ve altın arama çalışmaları orman tahribine neden olmakta ve ekolojik tehdit yaratacağı düşünülmektedir.

2.2.3.3. Sanayi

Çalışma alanının kereste fabrikası ve yerel işletmelerinin az sayıda bulunması nedeniyle sanayi sektörü ile bağlantısı düşüktür. Küçük çaplı gıda işletmelerinin varlığından söz edilebilir. Sanayi sektörü il genelinde üretilen ürünlere paralel şekilde gelişme göstermektedir.

Kırklareli’nde sanayi daha çok Lüleburgaz’da yoğunlaşmıştır. İl sanayisi giderek gelişmektedir. Toplam 790 sanayi tesisi olan Kırklareli, 4 organize sanayi bölgesine ve 6 küçük sanayi sitesi sahiptir. Başlıca sanayi kolları tekstil, cam, gıda, ilaç, metal

ve taş sanayisidir. Türkiye'nin ilk çeker Fabrikası Alpulu çeker Fabrikası Babaeski ilçesinde bulunmaktadır (T.C. Kırklareli Valiliği, 2017). Gıda sektöründe işletmeler Demirköy, Pehlivanköy ve Kofçaz hariç tüm ilçelerde gelişmiştir. Gıda sektörü işletmeleri Demirköy’de diğer ilçelere nazaran daha az aktiftir. En önemli sanayi ürünlerinin olduğu Tekstil sektörü Lüleburgaz ve Merkez ilçede yayılış göstermektedir. İl sanayisinin en gelişmiş bölgeleri il merkezi ve Lüleburgaz’ken, sanayinin zayıf olduğu alanlar Demirköy, Kofçaz, Pehlivanköy ve Pınarhisar ilçeleridir (Yalçın & Sabah, 2020, S. 37).

Fotoğraf 4: Hamdibey Köyü Yakınlarında İnşası Devam Eden Orman rnleri Fabrikası

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

BÖLÜM III: DEMİRKÖY İLÇESİNİN TURİZM POTANSİYELİ

3.1. Demirköy'ün Doğal Kaynakları ve Turizm Amaçlı Kullanımı

Demirköy; Istranca ormanları, nadir görülen longoz ormanları ve etrafındaki gölleri, köylere doğru uzanan yürüyüş yolları, İğneada sahili, Dupnisa mağarası ve çevresindeki mağaraları, doğal sit alanları, zengin fauna ve florası ve kültürel zenginlikleri vb. gibi sahip olduğu doğal güzellikler sayesinde doğal ve kırsal turizm için potansiyel taşımaktadır. Demirköy'deki bulunan doğal sit alanları (Tablo 14), longoz ormanları çevresindeki göller ile Dupnisa mağarası etrafında yoğunlaşmıştır.

Tablo 14: Istranca Dağları ve Çevresinde Bulunan Doğal Sit Alanları

Konum	Doğal Sit Alanı
Saka Gölü Longoz Ormanları	1.Derece Doğal Sit
Sarpdere Köyü Dupnisa Mağarası	1.Derece Doğal Sit
Sivriler Köyü Hamam Gölü ve Çevresi	1.Derece Doğal Sit
Sivriler Köyü Pedina Gölü ve Çevresi	1.Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı
İğneada Erikli Gölü ve Sahil çevresi	2.Derece Doğal Sit
İğneada Mert Gölü ve Çevresi	3.Derece Doğal Sit

Kaynak: Ünal, Çakır, Çakır & Çiftçi, 2012, s.5

Demirköy'ün özellikle İğneada beldesinin sahili ve çevresi aynı zamanda longoz ormanlarına ve göllerine de sahip olması nedeniyle kıyı turizminin yanı sıra doğa fotoğrafçılığı, bitki inceleme, doğa yürüyüşü(trekking), kamp ve karavan turizmi, , kuş gözlemciliği(ornitoloji) turizmi, yaban hayatı (fauna) gözlemciliği turizmi ve bisiklet turizmi gibi kırsal turizm türlerine ev sahipliği yapmaktadır (Tan, 2012; Çakır, 2013; Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013). İlçenin turistik açıdan önemli bir yere sahip olan doğal kaynaklarının turizm amaçlı kullanımı alt başlıklar altında verilmiştir.

3.1.1. Doğa ve Doğa Yürüyüşü (Trekking) Turizmi

Trekking, doğa ile baş başa kalarak uzun mesafeli yürüyüşler ile maceralı deneyim yaşamak isteyenlerin doğal güzellikleri izleyerek gerçekleştirdiği aktivitelerdir. Bu yürüyüşler bir dağı aşarak yapılabileceği gibi aynı zamanda bir akarsuyun üzerinden ip köprülerden geçerek, belli bir parkuru tamamlayarak da yapılabilmektedir (Tekin, 2017, s. 381). Demirköy sahip olduğu doğal çeşitlilik ve zenginlik sayesinde doğa yürüyüşü için potansiyeli yüksek bir ilçe olarak karşımıza çıkmaktadır. Bulundurduğu doğal güzellikler ile Istranca ormanları, longoz ormanları ve çevresindeki gölleri, köylere uzanan yürüyüş alanları bu turizm türünün gittikçe gelişmesine imkân sağlayacaktır. İlçede yürüyüş alanları genellikle köylerden başlayarak orman içindeki patikalardan geçmektedir. Orman içerisindeki tarihi kale kalıntılarının da yer aldığı rotalar hem doğal hem de tarihi turizm için potansiyel taşımaktadır.

Bu doğrultuda Kırklareli İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün belirlediği bazı yürüyüş rotaları bulunmaktadır. Bu rotalardan araştırma sahamızı da içeren yürüyüş yolları aşağıda belirtilmiştir:

- Beypınar Köyü-Dupnisa Mağarası Rotası: Yaklaşık 9 km uzunluğa sahip olan yürüyüş yolu çeşitli kelebek türleri ve flora çeşitliliği açısından zengin olup, bu rotadan yürüyüşe katılanlar zengin florayı izleme imkânına sahiptir.
- Beypınar Köyü-Fatma Kaya Mevkii Rotası: Yaklaşık 7 km uzunluğundaki yürüyüş rotası farklı ağaç türlerini gözlemleyebilme imkânı sunmaktadır.
- Beypınar Köyü-Balaban Köyü Rotası: 13 km. uzunluğunda yürüyüş yoluna sahip olan bu rota; bitki çeşitliliğinin fazla olduğu, su kaynaklarına sahip ve farklı türdeki kelebeklerin bulunduğu alanı oluşturmaktadır.
- İğneada Yolu Çavdar Mevkii-Balaban Köyü Rotası: Yaklaşık 7 km yürüyüş yoluna sahip olan bu rota, farklı türlerdeki mantar ve flora çeşitliliğine sahip olmakla birlikte adeta oksijen cennetidir.
- Çiftekaynaklar-Dev Kayın-Monopetra (Tek Kaya)-Demirköy Fatih Demir Dökümhanesi Mevkii Rotası: Yaklaşık 15 km olan bu rotada, Sergen Havzasının en büyük kayın ağacı bulunmaktadır. Monopetra kayalıklarına ulaşıldığında Ergene Ovasını görmeye fırsat sunan ve tarih ile iç içe yürüyüş geçirilecek bir parkurdur (Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

Flora, fauna ve tarihi yapıları gözlemleme imkânı sunan bu rotalara ilaveten Çakır, (2011) tarafından da İğneada Longoz ormanları ve çevresinde doğa yürüyüşü yapılacak rotalar belirlenmiştir. Bu rotalar ise aşağıda belirtilmiştir:

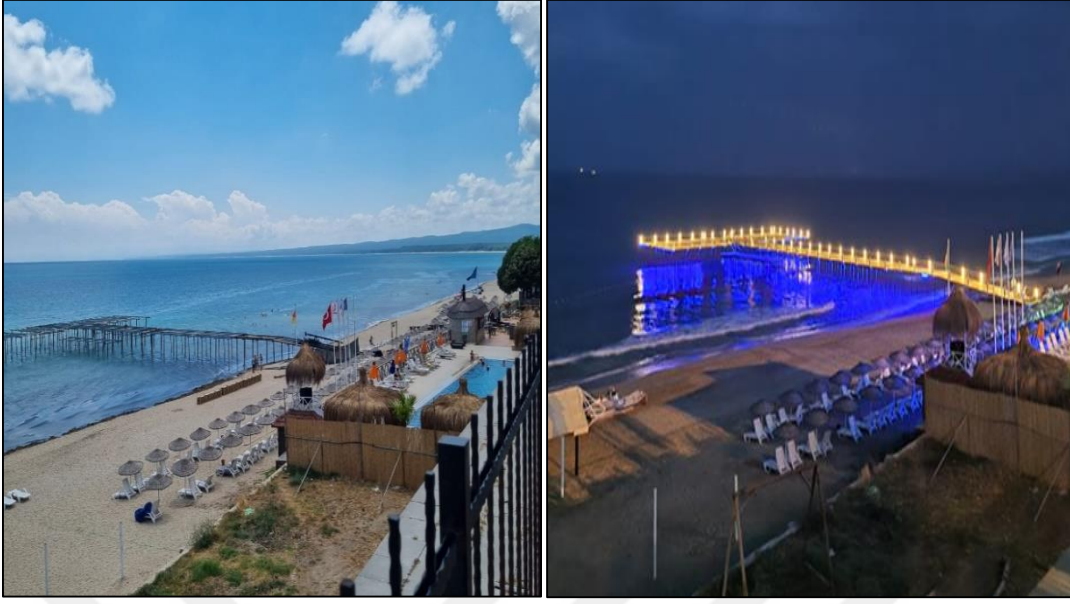
- Demirköy-Kadın kule–Monopetra–Velika köprüsü Rotası: Günöbirlik yürüyüşlere müsait ancak zorlu bir parkuru olan bu rota yaklaşık 12-16 km uzunluğundadır. Anıt ağaçlara sahip olan bu güzergâh, Monopetra kayalıklarına da uzandığından buradan Istranca dağları ve ormanlarını, Karadeniz'i seyretme olanağını sunmaktadır.
- Demirköy-Kartal kaya-Güneşli Göller- Monopetra (Tek kaya) Rotası: Günöbirlik geziye müsait olan bu parkur, eğimin çok fazla olmasından dolayı zorlu bir parkurdur.
- İğneada Mert Gölü-Sivriler Kalesi Rotası: Yürüyüş açısından orta zorlukta olan bir parkurdur. İskelenin olduğu alanlarda kamp kurulabilmektedir. Rota üzerinde Hamam Gölü, Saka Gölü, Mermer Mağarası ve Kız Mağarası gibi doğal oluşumlar ile Sivrilere kalesi ziyaret edilebilecek alanları oluşturmaktadır.
- İğneada-Longozlar Yürüyüş Rotası: 15 km uzunluğunda olan rota orta derece zorlukta bir yürüyüş rotasıdır. Eğimi azdır ancak orman içinde uzun yürüyüş gerektiren bir parkurdur. Bulanık Dere ile Saka Gölü arasında olmakla birlikte bozulmayan ve Longozların en iyi örneğinin görüldüğü alandır.
- İğneada–Mert gölü Yürüyüş Rotası: Yaklaşık 4-5 km uzunluğunda ve kolay yürünen bir patikadır. Kuş gözlemciliği için de uygun olan bu rota hem yürüyüş için hem de longoz ormanlarını ve Mert gölünü görmek için gidilebilecek zor olmayan bir parkurdur (Çakır, 2011, s. 30).

Demirköy'ün topoğrafyası trekking ve doğaya ilgi duyan insanlar için son derece eşsiz güzelliklere sahiptir. Gerek il gerek çevre illerden de hafta sonları Demirköy ve çevresindeki yürüyüş alanlarına doğa turları ve yürüyüşler düzenlenmektedir (Morgöl, 2014, s. 35). Araştırma sahasında belirlenen bu rotalara ilaveten doğa yürüyüşünü tercih edecekler için Tablo 14'te verilen sit alanları da ekoturizm kapsamında korumalı ve planlı bir biçimde destinasyon alanı olarak önerilebilir.

3.1.2. Deniz ve kıyı Turizmi

Trakya Bölgesi Turizm Master planına göre Trakya Kültür Koridoru içerisine dahil edilen Demirköy’de, kıyı turizminin geli tirilebilece i bölgelerden biri   neada sahilidir. Koridor içerisinde yer alan Karadeniz’in en sakin kıyılarından olan Kastro, Kıyıköy ve   neada sahilleri, plan içerisindeki kıyı turizminin geli tirilebilece i alanlardandır. Bu plajlar ince kumlu yapıya sahiptir ve kıyıları kademeli olarak derinle mektedir. Bu plaj yapısı da kıyı turizmi için olumlu özellik taşımaktadır. Demirköy sınırlarında kıyı kullanımına elverişli plajları ise   neada, Limanköy, Be endik plajları ile bu yerleşmelerin arasında bulunan alanlardır. Bu plajlardan   neada, Be endik ve Limanköy plajları Demirköy’de bulunmaktadır. Plajlar su sporlarının yapılmasını sağlayacak imkana sahiptir.   neada sahili denizin mavisi ve longoz ormanlarının ye ili bulu turarak turistler için eşsiz bir manzara ve deniz turizmi fırsatı sunmaktadır (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s. 85; K İKT , 2022). Aynı zamanda ülkemizde uluslararası bir sivil toplum  rg t  olan FEE (Foundation for Environmental Education-Uluslararası  evre Eğitim Vakfı) tarafından yürütülen Mavi Bayrak Programı kapsamında   neada plajı Türkiye’deki mavi bayraklı plajlar arasında yer almakta ve kıyı turizmi açısından önemli alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Mavibayrak.org. E.T. 26/06/2023).

  neada; Karadeniz sahilinde 40-50 metre geni li inde, 10 km uzunluğa sahip olan bir kumsala sahiptir. Etrafında I. derece doğal sit alanları bulunan ve doğal güzellikleriyle ilgi gören bir sahil beldesidir. Kırklareli merkeze 97 km, Demirköy’e ise 25 km uzaklıktadır. Plajın çevresinde az sayıda da olsa lokanta ve çay bahçesi gibi tesisler bulunmaktadır. Konaklama için 5 yıldı lı 252 yatak kapasiteli bir otel ve belli ba lı pansiyonlar ve moteller bulunmaktadır (K İKT , 2022).   neada kıyıları 33 km’lik uzunluğa sahip kumulları ile birlikte Türkiye’nin önemli kumul alanlarından biridir. Bu nedenle   neada-Demirköy arasında konaklama tesislerini yeterli kapasiteye ula tırabilmek için ev pansiyonculu unun yaygınlaştırılması ve konaklama kapasitesini arttırma amacıyla pansiyonculuk eğitimleri düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Fotoğraf 5: İğneada Sahili

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Limanköy; deniz ve ormanlarıyla sportif olta balıkçılığı, mantar toplama ve doğa fotoğrafçılığı gibi birçok turizm çeşidi açısından elverişlidir. Bunun yanında doğal liman özelliğine sahip olup balık türleri açısından zengindir. Limanköy ve Beğendik'te ev pansiyonları bulunurken Limanköy'de ayrıca Konukevi adında bir köy misafirhanesi ve butik pansiyon yer almaktadır. Limanköy'de pek çok sayıda satın alınan yazlıkları görmek de mümkündür (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s. 27). İlçe merkezinde konaklama imkânları yetersizdir. Kıyı turizmi ve ekoturizm potansiyeli yüksek olan araştırma sahası çevresinde turizm potansiyelinin geliştirilmesi için öncelikle konaklama kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Bölgede kıyı turizmi açısından çok sayıda yazlık bulunsa da pansiyon ve otel sayısı bakımından yetersizlik kendini göstermektedir. Denize yakın olması sebebiyle önemli turizm potansiyeline sahip olan kıyı şeridinin de içinde bulunduğu İğneada ve Demirköy'ün, kanalizasyon ve altyapı çalışmaları da yetersizdir.

3.1.3. Mağara Turizmi

Yıldız Dağları'nın güney eteklerinden başlayarak Pınarhisar ve Vize ilçesine kadar uzanan karstik arazilerde yağışlarla erime sonucunda çeşitli karstik şekiller oluşmuştur (Kırklareli İl Özel İdaresi, 2014, s.22). Demirköy, birçok doğal güzelliğe sahip olmakla beraber Vize ilçesi ile birlikte Kırklareli'de bulunan mağaraların

birçoğuna da sahiptir. Dupnisa mağarası başta olmak üzere Demirköy’de birçok mağara bulunmaktadır (Tablo 15). Bu mağaralar içerisinde turizme açılma potansiyeli en yüksek olanı ise Dupnisa mağarasıdır (Fotoğraf 6). 1. derece tescilli doğal sit alanı içerisinde yer alan Dupnisa Mağarası Trakya’da en çok bilinen mağaradır.

Tablo 15: Demirköy’de Bulunan Mağaralar

Mağara Adı	Envanter Kaydı
Avcı	Mağara
Bezirgan	Mağara
Dupnisa	Yatay Mağara
Kale	Yatay Mağara
Karnık	Mağara
Kaynak II	Mağara
Kızlar	Mağara
Maden	Mağara
Mermer	Mağara
Murgile	Mağara
Parnar	Mağara
Yazılıtaş	Mağara
Yeşillik	Yatay Mağara

Kaynak: Özkan & Kubaş, 2012, s.151

- **Dupnisa Mağarası**

Sarpdere Köyü’nün yaklaşık 6 km güneyinde bulunan 2720 metre uzunluğundaki Dupnisa mağarası (Fotoğraf 6), I. derece tescilli doğal sit alanıdır. Yaklaşık 4 milyon yıldan beri oluşum gösteren bu mağara, büyük bir yeraltı sistemidir. Mağaranın içerisinde yeraltı nehirleri ve yaklaşık derinliği 2 metreyi bulan göller bulunmaktadır. Damlataş sütunları bakımından zengin oluşumlara sahip olan mağarada sarkıt, dikit ve sütunlar gibi önemli karstik oluşumlar bulunmaktadır. Dupnisa (Sulu Kol), Kuru Mağara ve Kız Mağarası olmak üzere üç mağaradan oluşmaktadır. 2003 yılında Kuru

mağaranın 250 metre uzunluğundaki bölümü, Sulu mağaranın ise 200 metrelik bölümü turizme kazandırılmak üzere açılmıştır. Kuru Mağara yarasa barındırmadığı için yıl boyunca turizme açıktır ancak Sulu mağara ise 15 Kasım-15 Mayıs tarihleri arasında yarasaların fazla olmasından dolayı turizme kapatılmıştır. Dupnisa Mağarasında; 11 yarasa türünden yaklaşık 60 bin yarasa ve 184 mağara omurgasızının yaşaması nedeniyle çok önemli bir yer altı habitatının bulunduğu anlaşılmaktadır (Morgül, 2014, s.30; KİKTİM, 2022).

Fotoğraf 6: Dupnisa Mağarası

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

- **Bezirgân Mağarası**

Demirköy ilçesi Sivrililer Köyü'nün kuzeyinde bulunan vadide yer alan 75 metre uzunluğunda fosil bir mağaradır. Istranca Masifindeki mezozoikten kalma metamorfik ve intrüsif kayaların içerisindeki kireçtaşlarından oluşmuştur. Mağara içerisinde damlataş oluşumlarına rastlanmamaktadır. Derinliği 25 metre olan mağaranın zemininde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Bezirgân Mağarası kış boyunca 34 yarasına türüne ev sahipliği yapmaktadır. (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013, s. 105).

- **Kızlar Mağarası**

Demirköy ilçesi Sarpdere Köyü'nün 1,5 km doğusunda ormanın içinde bulunan 123 metre uzunluğunda bir mağaradır. Bir yer altı boşluğunun tavanının çökmesiyle oluşum gösteren mağaranın bazı bölümleri yerüstü sularıyla bağlantılıdır. Bu nedenle mağaradaki küçük galeriler damla taş oluşumlarını bulundurmaktadır. Mağaranın içerisinde arkeolojik kalıntılara rastlanmamıştır. Kızlar Mağarası içinde birkaç yarasa türüne ve dört omurgasız türüne rastlanmıştır. (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013, s. 111).

- **Mermer Mağarası**

36 m derinliğe ve 96 m uzunluğa sahip olan Mermer Mağarası, Demirköy İlçesi Sivrililer Köyü'nün kuzeyindeki eski mermer ocakları mevkiinde yer almaktadır. Istranca Masifinin Mezozoik metamorfik ve intrüsif kayaları içerisindeki mermer katmanlarda oluşmuştur. Mağarada arkeolojik kalıntılara rastlanılmamıştır. Mağaranın dip bölümünde kışlayan yarasa türlerinden *Rhinolophus euryale* kolonisi bulunmakta ve yaz döneminde ise küçük bir *Rhinolophus blasii* türündeki yavrulama kolonisine de ev sahipliği yapmaktadır. (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013, s. 113).

3.1.4. Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi

Demirköy, sahip olduğu longoz ormanları ve biyoçeşitliliği ile çok sayıda bitki türünü barındırmaktadır. Flora zenginliği açısından zengin olan bölge bu sayede botanik turizmi ve gelişimi için elverişli imkanlara sahiptir. Longoz bitkileri, su ve bataklık bitkileri, kumul bitkileri ve soğanlı bitkiler olmak üzere birçok bitki türünün bölgenin turizmine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle Yıldız dağlarının olduğu bölge (Istrancalar), endemik bitki türleri bakımından son derece zengin bir alandır. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi ile yapılan çeşitli envanter çalışmalarıyla, Biyosfer Rezerv alanında 1377 yabancı bitki çeşidi saptanmış ve 16 tanesinin endemik olduğu tespit edilmiştir. Istrancalardaki nemli çınar ve sıcak seven meşe ormanları içerisinde 2 tanesi endemik olmak üzere 39 bitki, İğneada Longoz ormanlarında ise endemik bitki türü olarak 4 tür keşfedilmiştir (Morgül, 2014, s.32; KİKTİM, 2022).

Tablo 16: Trakya'nın Karadeniz Sahillerinde Görülen Endemik Bitkiler

Tür Adı (Türkçe)	Tür Adı (Latince)
Karadeniz Salkımı	Silene Sangaris
Peygamber çiçeği	Centaurea Kilaia
Kum İncisi	Aurinia Vechtritziana
Akyumak	Crambe Maritima
Kum Zambağı	Pancrtimum Maritimum
Ak Kısıks	Crepis Macropus

Kaynak: Morgül, 2014, s.32.

Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye'nin 39. Milli Parkı ilan edilen İğneada Longoz ormanları, dünyada nadir görülmekte ve su basar ormanlar olarak da adlandırılmaktadır. Longoz ormanları yaban hayatının hala sürmekte olduğu bu nedenle GEF 2 projesi ile korunan alanlardan biridir. Longoz ormanları yaklaşık 8-15 metre boyunda karışık orman ağaçlarından oluşan zengin bir orman altı florasına sahiptir. Longoz ormanlarını çevreleyen göl ile deniz arasında bulunan kıyı kumullarında toplamda 46 bitki tespit edilmiştir. Bu bitkilerin içerisinde Karadeniz salkımı ve Peygamber çiçeği; Avrupa'da sadece Trakya'nın Karadeniz sahillerinde görülen endemik bitki türlerindendir. Bölgede Berlin Sözleşmesi ile koruma altına alınan bitkiler de bulunmaktadır (Tan, 2012, s. 145). Bu bitki çeşitliliği botanik turizmi sevenler için bölgeyi son derece cazip kılmaktadır. İğneada ve çevresi doğal yaşama kucak açan bir alan olması buna ek olarak birçok endemik türü (Tablo 16) barındırması nedeniyle ülkemiz açısından da bilinçli bir şekilde turizmin geliştirilmesi gereken alanlarından bir tanesidir.

3.1.5. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi

Avrupa ve Kuzey Amerika'da yaygın olan kuş gözlemciliğinin ülkemizde bilinirliği düşük düzeyde olsa da her geçen gün bu turizm türüyle ilgilenen kişi sayısı artmaktadır. Ülkemizde varlığı bilinen 454 kuş türü içerisindeki 194 tür yıl içerisinde İğneada'da görülebilmektedir. Kıyı kumulları ve çayırları, ormanlık alanlar, kayalık kıyılardan oluşan sahiller hem bölge içerisinde yaşamını sürdüren kuşlar hem de göç

yoluyla gelen kuşlar için önemli bir alandır. Bölgede büyük oranda su kuşu ve yırtıcı kuş bulunmakta olup, bölge ak ve kara leylek türlerinin sonbahar göçünde geçiş yolunu oluşturmaktadır. Demirköy’de kuş gözlemciliği yapılan sahalar İğneada ve Dupnisa Mağarası Sulak Alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013, s. 205; Morgül, 2014, s. 32

1989 yılında oluşturulan Önemli Kuş Alanları (ÖKA) projesi, Uluslararası Kuşları Koruma Konseyi tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu proje 1990 yılında ülkemiz tarafından da uygulanmaya başlanmıştır. ÖKA projesi ile kuşların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik öncelikli alanlar belirlenmiştir. Ülkemizde Doğal Hayatı Koruma Derneği projenin Türkiye bölümü için gerekli çalışmaları başlatarak, 1997’de ÖKA kitabı yayınlamıştır. Proje ile Türkiye’deki kuşlar açısından önemli alanlarda; kamuoyu bilinci oluşturma, korunma ve öncelikli alanlardaki gelişmelerin izlenmesi ve yeni ÖKA’ların belirlenmesi amaçlanmaktadır. İğneada Longoz Ormanları, Önemli Kuş Alanları projesi içerisine dahil edilen alanlardan biridir. (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2022; Kaya, 2016, s. 32).

Şekil 5: İğneada Önemli Kuş Alanları (ÖKA)

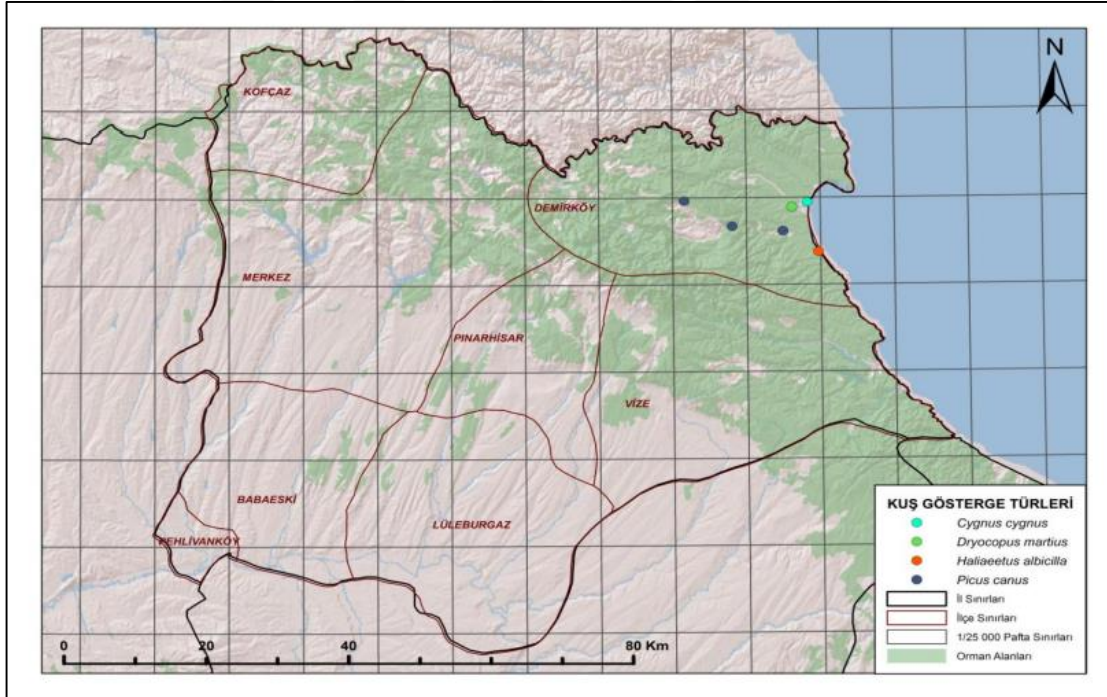
Kaynak: KİKTm, 2022.

Doğal bitki örtüsünün bulunduğu kesimler içerisinde Rezve Deresi, Bulanık Dere, Papuç Dere ve Longoz Ormanları'nda bulunan göller ve etrafındaki sazlık ve bataklık alanlar göçmen kuşların uğrak yerleri olup, kuşların barınma, beslenme ve üreme yeri olarak kullanılmaktadır (Kaya, 2016, s. 32). Demirköy'de en fazla görülen kuş türleri Kırklareli İl Çevre Durum Raporu'nda aşağıdaki türler olarak belirtilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17: Kuş Gösterge Türleri

Tür Adı (Türkçe)	Tür Adı (Latince)
Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>
Akkuyruklu Kartal	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Gri Ağaçkakan,	<i>Picus canus</i>
Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>

Kaynak: Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2021.

Şekil 6: Kuş Gösterge Türlerinin Dağılışı

Kaynak: Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2021.

Araştırma sahasında özellikle İğneada beldesinde bulunan sulak alanlar kuş gözlemciliği açısından zengin potansiyel oluşturmaktadır. Bu nedenle Demirköy

ilçesinde turizmde kaynak çeşitliliği oluşturacak bir faaliyet olarak kuş gözlemciliği turizmi, doğa turizmi ile birlikte İğneada ve çevresinde önerilebilir.

3.1.6. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği Turizmi

Demirköy ve çevresi önemli göç yolları üzerinde kalması nedeniyle farklı hayvan türlerinin yaşadığı alanlardan biridir. İğneada ve Kastros arasındaki kayalık alanlar ve su altı mağaralarını bulunduran alanlar nesli tükenmekte olan Akdeniz Foklarının yaşadığı alanı oluşturmaktadır. Başta İğneada Longozları ormanlarının bulunduğu sulak alanlar olmak üzere, Dupnisa Mağarası Sulak Alanı, Balkaya ve Mert Gölünde çeşitli canlı türleri görülmektedir. Önemli habitat alanlarından biri olan Dupnisa Mağarası Sulak Alanı, sahip olduğu 11 yarası türü ve 184 mağara omurgasızının yaşamına ev sahipliği yapmaktadır (KİKTİM, 2022).

Demirköy ve Bulgaristan sınırına yakın ormanlarda domuz, kurt gibi hayvanlar yer alırken; İğneada Panayır İskelesi ve çevresinde ise geyik ve karaca gibi hayvanlar görülmektedir. İğneada ve çevresindeki akarsuların denize döküldüğü sazlık ve bataklık alanlarında ve kıyı ormanlarında kaz, ördek, çulluk ve bıldırcın bulunmaktadır. Nadir kuş ve deniz hayvanlarının bulunması ve buna ek olarak kara ve su altı avcılığı ile bilimsel çalışmalara konu olan özel türlerin yer alması yöreyi turizm açısından son derece çekici kılmaktadır (Morgül, 2014, s.32).

Bölge Bern Sözleşmesine göre korunması büyük önem taşıyan iki yaşamlı türlere sahiptir. Bunlar; Pürtüklü Semender (*Triturus karelini*), Gece Kurbağası (*Bufo viridis*) ile sürüngen türlerinden Oluklu Kertenkele (*Ophisaurus apodus*), Yeşil Kertenkele (*Lacerta viridis*) ve İnce Kertenkele (*Ablepharus kitaibelii*) türleridir. Yapılan araştırmalar sonucunda İğneada ve çevresinde 310 böcek türüne rastlanmıştır ve 123 böcek türünün bulunduğu Pedina ve Hamam Gölü arasındaki alan ise zengin tür çeşitliliği olan bölge olarak tespit edilmiştir. IUCN (Uluslararası Dünya Koruma Birliği) tarafından koruma altında olan Büyük Teke Böceği ve Benekli Bakır Kelebeği de bu alanda yaşamaktadır (KİKTİM, 2022; Ünal ve diğ.,2012, s.4).

Balık türleri açısından da son derece zengin olan bölgede yaşayan başlıca balık türleri Alabalık, Gümüş balığı, Kefal gibi türler iken, başlıca kuş türleri ise Ak kuyruklu kartal, Yeşil Ağaçkakan, Baykuş, Gri Balıkçıl, Guguk kuşu, Yalıçapkını, Kara Leylek, İbibik

gibi türlerdir (Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, 2022, s.110). Kuşların yaşam alanları için adeta cennet olarak nitelendirilebilecek İğneada ile çevresindeki göllerde; bahri, karabatak, gümüş martı, siyah leylek, su tavuğu, yabani ördek gibi birçok kuş türü gözlemlenebilmektedir (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s. 18). Istranca (Yıldız) Ormanları ve çevresinin kelebek türü açısından da oldukça zengin olduğu tespit edilmiştir. Kırklareli’nde il genelinde toplam 114 kelebek türü tespit edildiği belirtilmektedir. Yıldız Dağları Biyosfer alanı Türkiye memeli ve amfibi türlerinin %40’ına, Karadeniz balık türlerinin ise %70’ine sahip olmakla birlikte zengin bir faunanın yaşam alanını oluşturmaktadır (Eröz & Aslan, 2017, s. 97).

Demirköy; UNESCO Biyosfer Alanı olarak ilan edilen Istranca dağları, longoz ormanları, sulak alanları, mağaraları, gölleri ve denizi ile sahip olduğu çok zengin bir faunaya sahiptir. Yaban hayatı (fauna) gözlemciliği ile ilgilenen kişiler açısından önemli bir uğrak nokta olmasının yanı sıra bu turizm türü ile ilgilenen kişilerin her mevsim gelerek gözlem yapmaları mümkündür. Biyoçeşitliliğin fazla olduğu bu alanlar doğaseverler için önemli çekicilikleri bulunan ve turizm potansiyeli son derece yüksek olan alanlardır.

3.1.7. Av Turizmi

Istranca Dağları’nın yüksek alanlarında büyük av hayvanları yaşarken, ovalarda ise kanatlı av hayvanları yaşamaktadır. Demirköy sınırları içerisinde Demirköy-Saka Gölü Longozu Yaban Hayatı Koruma Sahası bulunmaktadır. (Başarangil, 2014, s.92). Demirköy’de onaylanmış olarak; Demirköy-Vize Karamanbayırı ve Demirköy Sislioba avlak alanları bulunmaktadır. Buralarda avlanılabileceği gibi, ildeki devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahalarında ve göl, lagün, bataklık ve sazlık gibi alanlarda da avlanmak mümkündür (KİKTİM, 2022).

Şekil 7: Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı

Kaynak: Kırklareli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013.

Demirköy ilçesinde kara ve balık avcılığı için tescillenen ve geniş bir alan ihtiva eden; Demirköy-Sislioba Devlet Avlağı (Şekil 7) ile Sivrililer Devlet Avlağı (Şekil 8) yanı sıra özellikle sportif olta balıkçılığı turizmi kapsamında bölgede balık tutmak isteyen kişiler için göller bulunmaktadır. Erikli Gölü, Mert Gölü, Pedina Gölü, Hamam Gölü, İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı alanlarında hem doğayı ziyaret edebilme hem de balık tutma imkânına sahiptir.

Şekil 8: Sivrililer Devlet Avlağı

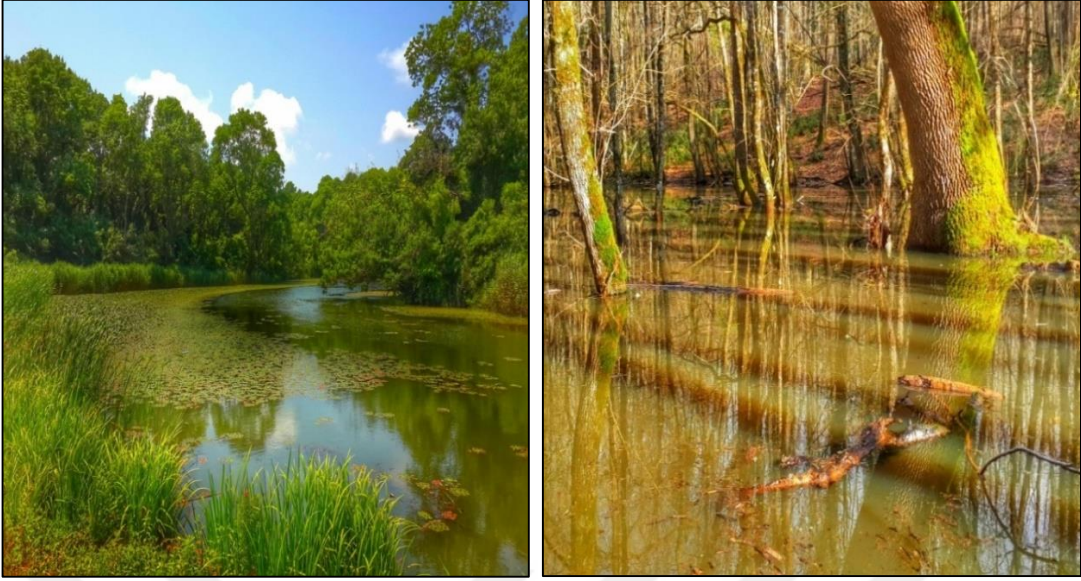
Kaynak: Kırklareli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013.

3.1.8. Foto Safari Turizmi (Doğa Fotoğrafçılığı)

Foto safari (doğa fotoğrafçılığı) turizmi son yıllarda alternatif turizm kavramıyla birlikte gelişen aynı zamanda kırsal alanların da doğal güzelliklerinin ele alındığı bir turizm türüdür (Özhancı ve Yılmaz, 2013, s. 84). İnsanların gezdikleri ve gördükleri yerlerdeki doğal güzellik ve manzaraları fotoğraflama isteği duymasından dolayı doğal oluşumlar ve alanlar turizm açısından önemli çekicilik alanlarını oluşturmaktadır. Çalışma alanı kapsamında yer alan Demirköy; denizi, longoz ormanları (Fotoğraf 7), gölleri, mağaraları, flora ve fauna çeşitliliği bakımından zengin bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu alanlar foto safari turizminin geliştirilebileceği alanlar arasında yer almaktadır.

Demirköy’de doğa fotoğrafçılığı yapılabilecek başlıca alanlar;

- Istranca Dağları
- İğneada Longoz Ormanları ve sulak alanları
- Mert Gölü ve lagünü, Saka Gölü, Pedina Gölü
- Bölgedeki fauna zenginliğine bağlı hayvanlar
- Bölgedeki farklı ve endemik bitki türleri
- Bölgedeki çeşitli kuş türleri
- Bölgedeki akarsular (Madra Deresi, Bulanıkdere, Deringeçit Deresi)
- Dupnisa Mağarası ve diğer mağaralar
- Karadeniz ve çevresindeki oluşumlar
- İğneada denizi (Limanköy ve Beğendik köyü sahili) olarak sıralanabilir.

Fotoğraf 7: İğneada Longoz Ormanları

Kaynak: igneada.bel.tr E.T. 10/01/2023

3.1.9. Bisiklet Turizmi

Özellikle Avrupa ülkelerinde oldukça popüler bir rekreasyonel faaliyet haline gelen bisiklet turizmine artan ilgi ve yaşanan rekabet diğer bölgelerde de yaygınlaşarak coğrafi avantaja, doğal ve kültürel zenginliklere sahip olan destinasyonlarda da gelişim göstermiştir. Bununla birlikte doğal güzelliklere ve belirli bisiklet yollarına sahip alanlarda bisiklet turlarına olan talep gün geçtikçe artmaktadır. Giderek yaygınlaşan ekolojik bilinç ile birlikte bisiklet turizmi de gelişme göstermeye başlamıştır. Ekoturizm içerisinde yer alan bisiklet turizmi günümüzde rekreasyonel olarak kullanılmakta ve doğa ile bütünleşerek kırsal alanlara olan talebi de arttırmaktadır. Dünyada hızla yaygınlaşan doğa turizmine paralel şekilde gelişim gösteren bisiklet turları, son dönemlerde tur şirketleri tarafından turistik anlamda kırsal alanlarda düzenlenmektedir (Ay & Güzel, 2021, s. 976; Çakır, 2011, s. 34).

Kırklareli Turizm Master Planında il genelinde turizm amaçlı kullanılabilecek belli bisiklet rotaları belirlenmiştir. Bu raporda çalışma sahamız Demirköy için kullanılabilecek bisiklet rotaları ise şunlardır:

- Demirköy-Güneşli Göller Arası
- Sivrililer Köyü- İğneada Arası
- İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı
- Mert Gölü- Longoz Ormanları Arası
- İlçe sınırları içerisindeki mesire yerleri
- Demirköy’de Kırklareli-İstanbul yolunun Karadeniz tarafında yer alan köyleri (Kırklareli Turizm Master Planı, 2013, s. 206).

3.1.10. Kamp ve Kravan Turizmi

Günümüzde doğaseverler ve doğa içerisinde sakin alanlarda kalarak doğanın güzelliklerini keşfetmek isteyenlerin katıldığı turizm türlerinden biri kamp ve karavan turizmidir. Gün geçtikçe kampçılık faaliyetlerinin arttığı bu turizm türü, özellikle kırsal alanlar ve göllerin bulunduğu doğal çekiciliklere sahip alanlarda yapılmaktadır. Demirköy sahip olduğu doğal alanlar ile bu turizm çeşidine de son derece elverişli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgenin tanıtımının daha fazla yapılması ile kamp ve karavan turizmi daha fazla gelişme gösterecektir.

İğneada Beldesi’nde kamp için ayrılan, belirli olanaklar ile ziyaretçilere açılan iki bölge yer almaktadır. Bunlardan biri Mert Gölü kıyısında bulunan meşe koruluğu içerisinde, diğeri ise İğneada’nın Erikli Gölü kıyısındanadır. İzin alınması durumunda İl Özel İdaresi Tesisleri’nin bulunduğu alanda da kamp yapmaya izin verilmektedir (Çakır, 2013, s.11).

Demirköy’de bulunan belirli kamp alanları:

- İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı Kamp Alanı
- Pedina Gölü Kamp Alanı
- Mert Gölü Kamp Alanı
- Saka Gölü Kamp Alanı
- Hamam Gölü Kamp Alanı
- Dupnisa Mağarası Kamp Alanı

- Beğendik Plajı Kamp Alanı
- Hamdibey Köyü Enver Kara Mesire Yeri ve Kamp Alanı
- Limanköy Bay Edi Kamp Alanı
- İğneada Longosphere Glamping İşletme Alanı şeklinde sıralanabilir.

Demirköy’de kamp-karavan turizminin başlıca yapıldığı alanlar İğneada çevresi, Beğendik köyü ve Hamdibey köyü’dür. Özellikle İğneada ve gölleri çevresinde glamping, bungalov, sincap ev vb. çeşitli türde yerel işletmeler açılmış ve yine işletmelere ait alanda kamp alanları kiralanmaya başlanmıştır. Kamp alanlarının çoğunun kırsalda yer alması burada bulunan yöre halkı için turizm faaliyetlerine dahil olma ve onların turizme bakış açısını da şüphesiz olumlu etkilemektedir. Kırsal alanların gelir getirici unsurlarının arttırılması ve tanıtımının yapılması bölgenin altyapı sorunlarının azalmasına ve gelişmesine de etki etmektedir. Ancak kamp-karavan turizmi, belirli ve kapasiteli bir konaklama tesisinde yapılmadığından dolayı çevreyi kirletmeden, bozmadan ve koruyarak yapılması gerekmektedir. Longoz ormanları ve çevresinde gün geçtikçe artan talebe bağlı olarak en büyük tehdit bu alanların kirletilmesi ve önemli türlerin yok edilmesidir. Bu nedenle doğaya yönelik turizm türlerinde en büyük tehdidi oluşturan kirlilik vb. problemler yalnızca bilinçli turist akışı ile önlenabilmektedir. Korunan alanlarda yalnızca belirli alanlar konaklamaya açılmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır.

3.2. Demirköy’ün Tarihi ve Kültürel Turizm Kaynakları

Demirköy doğa turizmi başta olmak üzere birçok turizm çeşidine ev sahipliği yapan ve potansiyeli yüksek olan bir ilçedir. Bu nedenle ilçenin mevcut doğal turizmüne ek olarak tarihi ve kültürel turistik değerlerinin de eklenmesi, mevcut turizm kaynaklarında çeşitlenme oluşturularak, ilçede turizmin gelişmesine şüphesiz ki katkı sağlayacaktır.

Demirköy doğal güzelliklerinin yanında turizme konu olabilecek zengin tarihi ve kültürel kaynaklara da sahiptir. 2013 yılına ait Trakya Bölgesi Turizm Master Planı ile Demirköy ilçesinde ekoturizm, agro turizm ve kıyı turizminin yanında kültür turizminin de geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Demirköy İlçesinin sahip olduğu bu turistik kaynakların tanıtımı ve geliştirilmesi neticesinde içerisinde yer aldığı il ve yakın çevresinin turizmüne de katkıda bulunacaktır. Günümüzde

Demirköy'ün kültürel dokusuna bakıldığında; çoğunlukla Türk, Boşnak, Rum, Bulgar ve Pomak kültürlerinden adeta bir kültürel bir motif oluşturduğu görülmektedir. Farklı kültürlerle ait; gelenek, görenek, giyim ve yemek vb. çeşitlilikler, festival turizmi kapsamında değerlendirilebilecek çilek festivali, yöresel ürünler, kaybolmaya yüz tutmuş yöresel el sanatları da göz önüne alındığında ilçenin tarihi ve kültürel turizm için potansiyel oluşturduğu aşikârdır.

Kültürel unsurlara ilave olarak ilçenin barındırdığı tarihi yapılar değerlendirildiğinde ise; Osmanlı'dan kalma Fatih Dökümhanesi, tarihi Rum evleri, Fransızlara ait İğneada Feneri, aynı zamanda dini turizme dâhil edilebilecek Liman Baba türbesi, eski kalıntılara sahip kaleler ve dolmen kaya mezarları yer almaktadır. Tüm bu tarihi ve kültürel kaynaklar ilçenin doğa turizmini destekleyecek nitelikte olup, yörenin turizmini geliştirecek turizm potansiyelinin varlığını göstermektedir.

3.2.1. Tarihi Turistik Kaynaklar

- **Demirköy (Samakocuk) Fatih Dökümhanesi**

Tarihi anlamda büyük önem taşıyan Fatih Dökümhanesi, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethederken kullandığı topların dökümünün yapıldığı alan olarak bilinmektedir. Demirköy merkeze yaklaşık olarak 5 km uzaklıkta, Sivrilere Köyü yakınlarında bulunmaktadır. Dökümhane bir proje kapsamında ören yeri olarak düzenlenmeye başlanmış ve çeşitli arkeolojik kazılar yapılmıştır. Osmanlı sanayisini örnekleyen dökümhanede kazı çalışmaları sonucunda bazı mekânlar ortaya çıkarılmıştır. Dökümhane, Osmanlı sanayi arkeolojisini örneklediğinden tarihi olarak son derece önem kazanmakta ve turizm anlamında ziyarete açık bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Çakır, 2012, s.4; Metin, 2019, s. 83). Günümüze kalıntılarının yalnızca çok az bir kısmı kalan Fatih Dökümhanesi (Fotoğraf 8), Sivrilere köyü yakınlarında bulunması nedeniyle kırsal turizme dâhil olmayı isteyen turistler ile tarihi ve arkeolojik alanları sevenler için Demirköy'de görülebilecek alanlar arasında yer almaktadır. Dökümhanenin karşısına faaliyete geçmeyi bekleyen kırsal turizmi destekleme amaçlı yöresel ürün pazarı da kurulmuştur (Fotoğraf 9). Bu nedenle dökümhanenin bulunduğu bölge kültürel ve tarihi turizm ile kırsal turizmi birleştirici bir alan olarak düşünülmektedir.

Fotoğraf 8: Demirköy Fatih Dökümhanesi

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Fotoğraf 9: Kırsal Turizm Potansiyelini Arttırma Amacıyla Fatih Dökümhanesi'nin Karşısına Açılan Yöresel Ürün Pazarı

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

- **İğneada Feneri**

İğneada Beldesine bağlı Limanköy köyünde denize 50-60 metre uzaklıkta bulunan İğneada Feneri (Fotoğraf 10), Sultan Abdülmecit döneminde 1866 yılında Fransızlar tarafından yapılmıştır. Bu nedenle halk arasında Fransız Feneri olarak anılmaktadır. Aynı zamanda Karadeniz'in en batısındaki deniz feneridir. Elektrik tesisatının olmadığı dönemde kurma koluyla kurulan fener ile gaz yağı kullanılarak denizin aydınlatılması sağlanmıştır. Günümüzde ise 100'lük halojen ampul ve plastik yansıtıcılar sayesinde 20 mil uzaktan bile görülebilmektedir. Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nce koruma altında olan Fener ve gardiyan binası ulusal miras olarak kabul edilmiştir. Üç nesildir aynı ile tarafından işletilen fener günümüzde ise kapalı durumdadır (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s.27; Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, 2022). Limanköy'de bulunan tarihi İğneada Feneri hem kıyı turizmi hem de tarihi-kültürel turizm amacıyla yörede turistler tarafından ziyaret edilen alanlardan birini oluşturmaktadır.

Fotoğraf 10: İğneada Feneri

Kaynak: kiyiemniyeti.gov E.T. 02/02/2023

- **Liman Baba Türbesi**

İğneada Beldesi liman bölgesinde yer alan Liman Baba Türbesi denizciler arasında hikâyelere konu olan bir yatır yeridir. Rivayetlere göre Liman Baba'nın İstanbul'un en önemli yatırırlarından Telli Baba'nın yedi kardeşinden biri olduğuna inanılmaktadır. Türbe, namazgâh ve şadırvan olmak üzere üç binadan oluşmaktadır. Türbe binası, namazgâh ile şadırvan binaları betonarme olup, türbe içerisinde ve önünde Osmanlıca yazılı olan iki taş bulunmaktadır. Türbe içerisindeki sarıklı ve üzerinde Hicri 1210 tarihi okunmuş olup, dışarıdaki taşta ise düze ve üzerinde Hicri 1273 tarihi okunmaktadır (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s.27; [www.kirklarelienvanteri.gov](http://www.kirklarelienvanteri.gov.tr) E.T. 20/01/2023).

- **Kaleler ve Gözetleme Kuleleri**

Demirköy ve çevresinde geçmişi Geç Antik Çağ'a kadar uzanan birbirine yakın konumlarda bulunan birden fazla küçük kale yer almaktadır. Çoğu ormanın içinde kalan kalelerin bir kısmı korunsu da bir kısmı doğal tahribatlar nedeniyle oldukça zarar görmüş ve yalnızca kalıntılara ulaşılabilmiştir. Sislioba ve Sivrililer köylerinde yer alan kaleler mimari anlamda daha iyi korunmuş, bunların dışındakiler ise tahrip edilmiştir (Ermiş, 2017, s. 941).

Günümüzde Demirköy'de tarihi turizm için potansiyel sunan, süreç içerisinde zamanın aşındırıcı etkisine maruz kalsa da henüz iyi durumda olan tarihi kaleler:

- Hamdibey Köyü Tepebaşı Kalesi,
- Gökyaka Köyü Kılıçtepe Kalesi,
- Sislioba Kale Tepe Kalesi,
- Sivrililer Kalesi'dir.

Bu tarihi kalelerin turistik ziyaretlere açılabilmesi için öncelikle; yeme, içme ve tuvalet gibi temel ihtiyaçların giderilebileceği mekânların oluşturulması önem arz etmektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi halinde turizm için kullanılabilecek destinasyonlar haline geleceklerdir. Ayrıca kalelerin orman içerisinde yer alması hem tarihi hem de doğa turizm sevenleri için ilgi çekici olacaktır.

Fotoğraf 11: Sislioba Kale Tepe Kalesi

Kaynak: Kırklarelienvanteri.gov. E.T. 03/02/2023

- **Dolmenler (Kapaklı Kaya Mezarlar)**

Tümülüsler yığma tepeler olarak oluşturulan anıt mezar tepeleridir. Dolmenler ise kapaklı kaya mezarları oluşturmakta ve tümülüslerin erken safhası olarak nitelendirilmektedir. Türkiye'deki tümülüs gömülerinin en fazla bulunduğu alanlardan birisi de Trakya'dır. Tümülüsler çeşitli mezar tiplerine göre ayrılırlar. Nadiren tek olarak görülse de çoğunlukla gruplar halinde bulunurlar. Trakya'da genellikle Kırklareli'nin kuzey- kuzeybatı şeklinde uzanan dağların yamaçlarında ve bu yamaçların ova eteklerinde görülmektedir. Bölgede dolmenler, yassı iri taşlardan ve basit oda şeklinde yapılan anıt mezarlardır. Günümüzde yapılan araştırmalara göre Edirne'nin Lalapaşa İlçesi'nden başlayarak bir hat halinde uzanan Kırklareli'nin Demirköy ilçesi yakınlarına kadar görüldüğü tespit edilen dolmenlerin, Erken Demir Çağı (M.Ö. 1300-800) sürecinde oluşturulduğu düşünülmektedir (www.kirklarelienvanteri.gov E.T. 20/01/2023; Kırklareli İli Tabiat Turizm Master Planı, 2013, s. 80).

Demirköy içerisinde tespit edilen tümölüsler ise şunlardır: Beğendik Gümrük Sırtı Tümölüsü, Hamdibey Tümölüsü, İğneada Kasapçayırı Tümölüsü ve Nekropolü, Sarpdere Kale Tepe Tümölüsü, Sivrilere Tümölüsleri, Tahir Ağanın Çiftliği Dolmenidir (www.kirklarelienvanteri.gov E.T. 20/01/2023). Özellikle geçmiş medeniyetlere karşı meraklı olan turistler için ziyaret noktası olabilecek bu kalıntılar, diğer tarihi turistik kaynaklara da çeşitlilik kazandırmaktadır.

Fotoğraf 12: Sarpdere Kale Tepe Tümölüsü

Kaynak: kirklarelienvanteri.gov E.T. 20/01/2023

- **Tarihi Kırsal Meskenler: Hamdibey Köyü Rum Evleri**

Demirköy'ün kırsal alanları irdelendiğinde köylerin tarihsel süreçte gösterdikleri etnik yapı farklılığı dikkat çeker. Örneğin, Avcılar köyü, eski Türk köyü iken Beğendik ve Hamdibey köyleri Yunan köyleridir. Geçmiş dönemlerde Bulgarların yaşadığı bir sınır köyü olan Sislioba'da o dönemden kalma eski Bulgar evleri bulunmaktadır (Ünal, Çakır, Çakır & Çiftçi, 2012, s. 8). Hamdibey Köyü, Demirköy ilçesinin köyleri içerisinde kıyaslama yapıldığında kırsal turizm potansiyeli en yüksek olanıdır. Bu köyde yer alan tarihi evler kırsal mimari örneği göstermekte, bu meskenlerin çoğu yıpranmış olmakla birlikte halen günümüzde kullanılmaktadır.

Mübadale dönemi öncesi bir Rum köyü olan Hamdibey Köyü'nde tarihi Rum evleri bulunmaktadır. Bu evlerden bazılarının duvarlarında Rumca yazıların görülmesi halen

mümkündür. Kültür turları ve fotosafari turizmi için uygun olan köye, nüfus m badelesinden sonra Bo naklar yerle mi tir. Bo naklar ise kendi kültürleri ile yemeklerini turizm açısından değerlendirmektedir (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s.28). 2016 yılında uygulamaya konulan ‘‘Sivil Mimari ve Sokak Sa lık laştırma Projesi’’ ile Kırklareli I trancalar bölgesini Eko-turizm ve Kırsal turizm bölgesi olarak planlama ve alt yapı çalışmaları kapsamında örnek bir turizm köyü olarak da Hamdibey köyü seçilmiştir. Proje ile kırsal alanlarda köylerin ekoturizm potansiyellerin değerlendirilerek, köy pansiyonculu u ile konaklama kapasitesinin geliştirilmesi aynı zamanda yöresel ürün pazarlarının kurularak kırsal kalkınma ve istihdama önemli katkı sağlanması hedeflenmektedir (TC. Kırklareli Valiliği, 2016).

Fotoğraf 13: Hamdibey Köyü’nde Restore Edilen Rum Evleri

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Fotoğraf 14: Türkiye-Bulgaristan IPA Sınır Ötesi İş Birliği Projesi Kapsamında Hamdibey Köyü'ne Yapılan Seyir Terası

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Ayrıca Hamdibey köyü turizm potansiyeli nedeniyle, Avrupa Birliği tarafından desteklenen “Tarih Yoluyla Turizmi Etkileme ve Geliştirme” (PATH) projesiyle doğal, kültürel ve tarihi mirasa sahip alanlardan biri olarak belirlenmiştir. Projenin amacı turistik cazibenin artırılması ve yörenin tanıtılarak turizme dâhil olmasını sağlamaktır. Proje ile birlikte tarihi Rum evleri restore edilmiştir (Fotoğraf 13).

3.2.2. Kültürel Kaynaklar

Kültür turizmi; turistler için çekici gelen merkezlerin kültürel miraslarını, tarihi kaynaklarını, sanatsal etkinliklerle ilgili deneyimlerini ve aktivitelerini ortaya koymaktadır (Pekin, 2011, s.13; Güngör, 2018, s.396). Günümüzde insanlar eski medeniyetlerin ya da kültürlerin izlerini görmenin yanı sıra kendi kültürleri dışındaki yerel kültürlerle de ilgi duymaya başlamışlardır. Bu ilgi ve öğrenme isteği kültürel turizmin hızla gelişmesini sağlamaktadır (Emekli, 2006, s. 54). Demirköy'ün kültürel turistik kaynakları içerisinde; festivaller, yöresel ürünler, yöresel yiyecekler ve el sanatları gösterilebilir.

3.2.2.1.Festival Turizmi

- **Demirköy Çilek Festivali**

Yılda bir defa organize edilen ve haziran ayında gerçekleştirilen bu festival yöresel olarak üretimi yapılan Demirköy çileğini tanıtmak amacıyla yapılmaktadır. Demirköy Belediyesi'nin düzenlediği festivalde çilek tanıtımının yanında katılımcılar için çeşitli etkinlikler ve eğlenceye dayalı faaliyetler de düzenlenmektedir. Festival günü gündüzleri tanıtım ve etkinlikler varken, gece ise konser düzenlenmektedir (kirkclarelitso.org, E.T. 20/01/2023). Festival hem Demirköy çileğini tanıtmak hem de bu faaliyetle uğraşanları teşvik amacı gütmektedir. Şu an festivale olan katılım daha çok yerelden gerçekleşmekte ve henüz turistik bir değer taşımamaktadır. Ancak daha büyük bir organizasyona dönüştürülebilir ve tek bir ürün yerine özellikle yerel gastronomik ürünlerde dâhil edilebilirse bu yönde meraklı olan ziyaretçiler için daha cazip olacaktır.

Fotoğraf 15: Demirköy Çilek Festivali

Kaynak: kirkclarelitso.org, E.T. 20/01/2023

- **Dupnisa Doğa Şenliği**

2009 yılında yalnızca bir kez yapılan şenlik, bu tarihten sonra tekrar düzenlenmemiştir. Tek bir festival ya da şenlik çoğu defa daha uzak mesafeden turist çekmeyebilir. Bu nedenle bu iki etkinlik ilk gün çilek festivali, akşamı konser, ikinci gün ise Dupnisa şenliği şeklinde birleştirilirse daha fazla katılımcı çekebilecektir. Çünkü tek bir turistik kaynağın çekim gücü daha düşüktür, bu sebeple kaynak çeşitliliği önem taşımaktadır. Bu yönde yapılacak yeni bir organizasyon yörenin tanınırlığının artırılması turizmin gelişmesi için yararlı olacaktır.

3.2.2.2. Gastronomi Turizmi (Yöresel Mutfak ve Ürünler)

Demirköy'ün denize kıyısının bulunması hem taze deniz ürünlerine hem de orman ve meralara bağlı olarak kırmızı et ürünlerine dayalı bir yerel mutfak gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca Yıldız dağlarından kaynağını alan temiz akarsular ve göllerin varlığı da tatlı su balıklarına ulaşmayı mümkün kılmıştır. Dünya genelinde gıdalardaki doğallığın bozulması neticesinde gıda güvenliği ve katkısız yani doğal ürüne olan talep de dikkate alındığında yörenin mutfak ürünleri doğallıkları ile de önem taşımaktadır. Bu doğrultuda yöreyi ziyaret edenlerin doğal yollarla üretilen ürünlere ulaşımı da kolaylaşmaktadır. Yörede balık ve kırmızı ete dayalı çeşitli yemeklerin yanı sıra süt ve süt ürünleri açısından da doğal yoğurt, peynir gibi ürünlerin üretimi yaygın olarak yapılmaktadır.

Yöreye özgü ürünler irdelendiğinde ise; longoz fasulyesi ve zelenka balı yine Kırklareli'nin hemen her ilçesinde kendine özgü yapılışı olan Kırklareli köftesi, sucuğu, peyniri ve yoğurdu, pancar pekmezi, geleneksel hardaliye içeceğini görmek mümkündür (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s.86; KİKTm, 2022). Istrancılar'ın yerli ırklarından olan ve Osmanlı Saray Mutfakına yöreden özellikle Demirköy ilçesinden gönderilen Trakya kıvırcık koyun etine ayrı bir önem sahiptir. 18.02.2021 tarihinde Kırklareli Kıvırcık Kuzusu Eti'nin Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından 680 no'lu Menşe Adı tesciliyle kayıt altına alınmıştır (www.trakyaagezi.com E.T. 17/03/2023). Dolayısıyla bu koyun türüne dayalı et ve süt ürünleri yörenin turistik değeri açısından ayrı bir önem taşımaktadır.

2021 yılında Demirköy Belediyesi tarafından talep edilen ve Trakya Kalkınma Ajansı ile imzalanan sözleşmeyle “Üretimin Yeni Merkezi Demirköy” projesi ile tarımsal üretim, yöresel ürün ve gastroturizm merkezi kurma amacı güdülmüştür. Bu proje ile istihdam ve kırsal bölgenin kalkınmasının artırılmasıyla göçün önlenmesine ve yöresel ürünlerin pazarlanmasına imkân sağlanacaktır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2021).

Demirköy’de özellikle kadın girişimciler desteklenerek yöresel ürünlerin pazarlanması amaçlanmıştır. Bu nedenle 2019 yılında düzenlenen Yöresel Ürün Pazarı’nda kadınlar ürettikleri ürünleri burada satışa sunmuştur. Pandemi dönemine denk gelen yöresel pazarlar süreç bittikten sonra tekrar açılmış ve yöresel ürün pazarları faaliyetlerine yeniden başlamıştır. Üretilen yöresel ürünlerin başlıcaları köy ekmeği, Boşnak mantısı, Boşnak böreği, bahçelerde üretilen tarım ürünleri, bölgeden toplanan çeşitli meyveler ile üretilen reçeller, zelenka ve Sislioba balları, çeşitli el örme ürünleri vb. satışa konu olan ürünlerdir.

Fotoğraf 16: Kırsal Turizmi Destekleme Amacıyla Dupnisa Mağarası Girişine Açılan Yöresel Ürün Pazarı

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Bölgede az da olsa bulunan yöresel pazarların varlığı yeterli kalitede ve sayıda değildir. Yörede yapılan arazi gezileri sonucunda projenin esnaf nezdinde yeterli

düzeyde olmadığı ve birçok probleminin olduğu düşünülmektedir. Yöresel ürün pazarlarının turizm potansiyeli olan alanlara kurulması büyük avantaj sağlasa da stantların küçük olması, kışın birçok probleme (su, elektrik ve internet sorunları vb.) sebep olması gibi problemler nedeniyle esnafın memnun olmadığı görülmüştür. Bu nedenle geç olmadan esnaf ve yöre halkının sorunlarına çözüm üretilmesi, projelerin amacına uygun şekilde hazırlanması, düzenlenmesi ve planlı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

- **Yöresel El Sanatları**

Kırklareli’nde özellikle Demirköy İlçesi’nin köylerinde koyun yapağı ve keçi kılından pantolonlar ve ceket, adına “kebe” adı verilen şayak dokumalar çoban paltosu yapımında kullanılmakta iken, fabrika ürünü kumaşların çıkması nedeniyle şayak üretimi de son bulmuştur. 20 Aralık 1930 tarihinde Kırklareli’ne gelen Mustafa Kemal ATATÜRK üretilen şayak dokumaları, çok beğenerek bu dokumalar hakkında bilgi almış ve yaygınlaşmasını istemiştir. Demirköy İlçesi’nin Armutveren ve İncesirt köylerinde çul, çultar, çimdik denen dokumalar az da olsa yapılmakta iken günümüzde bu dokumalar da yapılmamaktadır. 2000’li yılların başında Kırklareli merkeze bağlı Kavaklı Beldesi’nde ve Demirköy İlçesi Armutveren Köyü’nde ticaret yapanların siparişi üzerine genç kızlar el tezgâhlarında halı dokumakta iken günümüzde ne yazık ki el tezgâhları da ortadan kalkmıştır. O dönemde parça başına üretim yapan genç kızlar bu dokumalardan az da olsa para kazansa da günümüzde son buluşmuştur (www.kirklarelienvanteri.gov E.T.20/01/2023). Yapılan arazi gezilerinde yöre halkından bazı kişiler eskiden Boşnaklara ait halıların dokunduğunu, herkesin evinde mutlaka bir Boşnak halısı bulunduğunu ancak günümüzde bu dokumaları kimsenin yapmadığını belirtmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasının nedeni bu ürünlere yönelik istenilen düzeyde bir talep olmamasıdır. Ancak yörede turizmin gelişmesi bu el sanatlarına talep oluşturabileceği gibi, bu ürünler yörenin turistik ürün çeşidine katkı sağlayabilir.

BÖLÜM IV: YEREL HALKIN TURİZM ALGISI

Bu bölümde Demirköy ilçesi kırsal alanlarında yaşayan yöre halkıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ve bu verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Araştırma sahasındaki görüşmeler birebir ve odak grup görüşmeleri şeklinde yapılmış ve görüşmelere tekrara düşünceye kadar devam edilmiştir.

Demirköy ve kırsal alanlarında yaşayan katılımcılara mülakat çalışması yapılırken cinsiyet, yaş, meslek gibi demografik özelliklere dikkat edilmiştir. Farklı yaş grupları, meslek ve eğitim düzeyine sahip kişilere ulaşılarak turizme bakışları öğrenilmeye çalışılmıştır. Çünkü kişilerin aldığı eğitim, içerisinde yaşadığı toplum, meslek, yaş gibi unsurlar kişisel algı ve olaylara bakışı bunun yanı sıra beklentiyi etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda demografik çeşitlilik göz önüne alınarak mülakat çalışmaları yürütülmüştür.

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde; araştırmaya katılım sağlayanların yaklaşık yarısı erkek, yarısı ise kadın katılımcıdan oluşmuştur. Yaş grupları açısından değerlendirme yapıldığında tüm katılımcıların yaş ortalaması ise 42'dir. Katılımcıların çoğu orta yaş grubunda yer alanlardan oluşurken, en genç katılımcı 25, en yaşlı katılımcı ise 64 yaşındadır. Katılımcıların eğitim seviyesi ele alındığında lise ve ortaokul mezunları büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Meslek gruplarında ise; ev hanımı, turizm çalışanı, emekli, kamu çalışanı, serbest meslek, öğrenci, işletmeci, esnaf gibi meslek gruplarından katılım sağlanmıştır. Tüm meslek grupları içerisinde esnaf ve işletmecilik yapanlar kısmen daha fazla katılım sağlamıştır. Mülakat Demirköy ilçe merkezi ve kırsal yerleşmelerinin genelini kapsayacak şekilde yapılmıştır. Ancak bu yerleşmeler içerisinde hem turizmin gelişme potansiyeli daha yüksek olan hem de henüz istenilen düzeyde olmasa da turistik faaliyetlerin olduğu; İğneada, Balaban, Beğendik, Hamdibey, Limanköy ve Sarpdere köylerinde daha fazla uygulanmıştır. Bu yerleşmeler içerisinde kırsal turizmin daha yoğun olarak gerçekleştiği iki alan İğneada Beldesi ve Hamdibey Köyü'dür.

4.1. Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışı

Katılımcılara, yöre sakinleri olarak, kırsal turizme bakışları ve beklentilerini tespit edebilmek amacıyla; ekonomik, sosyal-kültürel, çevresel ve turizm farkındalıklarını içeren yarı yapılandırılmış sorular yönetilmiştir. Halkın turizme olumlu/olumsuz bakışları yanı sıra yöreye özgü turistik kaynakların neler olduğu da öğrenilmeye çalışılmıştır. Özellikle henüz turistik önemi olmayan ancak tanıtım neticesinde turizme konu olabilecek, yerel el sanatları, mutfak ürünleri gibi kaynaklarda ek sorularla öğrenilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler esnasında yörede mevcut turizm faaliyetindeki turist davranışları ve halkın bu faaliyet için sundukları da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yerel halkın turizme bakışı ve turizmden beklentilerinin tespiti için yöneltilen sorulardan elde edilen bulgular dört alt başlık altında verilmiştir. Bu başlıklar:

1. Yerel halkın kırsal turizme bakışı; turistik kaynaklar ve ekonomik beklentiler
2. Katılımcıların sosyo-kültürel anlamda turizme bakışları
3. Katılımcıların çevre bilinci ve farkındalığı
4. Katılımcıların kırsal turizm ve kalkınmaya yönelik ilgileri ve bakışları

4.1.1. Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışı; Turistik Kaynaklar ve Ekonomik Beklentiler

Çalışmanın bu kısmında yapılan görüşmelerin analizi neticesinde halkın turizme bakışı, destekleme nedenleri yanı sıra yerel turistik kaynaklar da derlenerek sunulmuştur. Yerel halkın turizme bakışının tespitinden önce ilçe kırsal alanlarında mevcutta yürütülen turistik faaliyetler irdelenmiştir. Belirli aralıklarla yapılan arazi çalışmaları ve yerel yönetimlerle yapılan görüşmeler neticesinde kırsal turizme katılan ziyaretçilerin daha ziyade doğa turlarına ve gezilere katılım sağladıkları anlaşılmıştır. Yerel halkın bu faaliyetlere farkındalıklarının anlaşılması ve bu faaliyetlerde ekonomik kazanç için ne tür çabaları olduğunun tespiti için sorular yönetilmiştir. Katılımcı görüşleri cinsiyet (E: Erkek- K: Kadın) ve yaş bilgisi şeklinde verilmiştir. Katılımcıların yaşadıkları kırsal alanlarda gerçekleşen turistik faaliyetler hakkındaki farkındalıklarının anlaşılması için yöneltilen sorulara;

“...Pek fazla yok. Sadece arada İğneada’ya turistler geliyor. (E, 50)

“...İlçe ve köylere turlar düzenleniyor. İğneada-longoz tur gezileri... (K, 47)

“...İğneada’da doğa yürüyüşü, bisiklet turu, ATV turu, kano yapılıyor. Özel köpeklerle Trüf mantarı avcılığı yapılıyor. Mantar turizmine turistler ilgi duyuyor. Kendileri grupla gidiyor ve yemeklerde kullanıyorlar. Genelde elit kesim geliyor.” (E, 25)

“...Longoz ormanları ve çevresinde doğa yürüyüşleri, ATV turu, kampçılık...yöresel ürün satışı yapan küçük pazarlar var.” (E, 64)

“...Pek fazla yok. Sadece arada İğneada’ya gelen turistler geliyor. Yeni bungalov evler projesi yapılıyormuş, onu duyduk.” (E, 59)

Şeklinde cevaplar gelmiştir. Bu ve benzer cevaplar; yerel halkın bu faaliyeti takip ettiği ancak mevcutta kırsal alanlara olan turistik katılımın düşük olması nedeniyle ilgisiz kaldığını göstermiştir. Kırsal yerleşmeler içerisinde Hamdibey köyü ve İğneada Beldesindeki katılımcıların turizme daha fazla ilgili oldukları anlaşılmıştır. Bu durum bu iki yerleşmede diğer yerleşmelere nazaran turizmin daha yoğun olması nedeniyledir. Bu da turizmin gelişmesi sonucunda yerel halkın bu faaliyete daha fazla ilgili olacağını göstermektedir.

Kırsal turizm faaliyetinin gelişmesi ve daha fazla ziyaretçinin yöreye ulaşması durumunda kırsal turizmi çeşitlendirecek yerel kaynakların ve çekiciliklerin neler olabileceğinin tespiti için de sorular yönetilmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde katılımcılar çoğunlukla kendi yöresel yemeklerinden ve yörelerinde topladıkları (kuşburnu, böğürtlen, trüf mantarı) malzemelerden ürettikleri yöresel ürünlerden söz ederek cevap vermişlerdir. Ayrıca yöresel doğal ve tarihi çekicilikler (mağara, dökümhane, tarihi evler, longoz ormanları vb.) çekiciliklere değinmişlerdir.

Günümüzde insanlar kendi kültürleri dışındaki yerel kültürel unsurlara da ilgi duymaya başlamışlardır. (Emekli, 2006, s. 54). İşte bu ilgiye ve merakla bağlı olarak kültürel turizmin daha da gelişebilmesi için yörenin kültürel turistik kaynaklarının (festivaller, yöresel ürünler, yöresel mutfak ve el sanatları vb.) tespiti de yapılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda yapılan görüşmelerde sahaya gelen turistlere yöreye özgü ürün satışının düşük düzeyde olduğu ancak yöre halkının bu tarz yöresel ürünleri

yapıp satmakta istekli oldukları anlaşılmıştır. Yerel yöneticiler ilçe ve köylerin kırsal turizm potansiyelini artırma ve yöresel ürün satışı yapmak amacıyla Fatih Dökümhanesi'nin karşısına ve Dupnisa Mağarası girişine yöresel ürün pazarı açmışlardır. Ancak bu pazarın altyapı ve tanıtım ile organizasyon eksiklikleri nedeniyle yeterli kullanılamadığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir.

Günümüzde turizmin daha çok doğa yürüyüşleri ve aktivitelerine bağlı olarak yürütüldüğü Demirköy ve kırsal alanlarında turizmin gelişmesi için tarihi ve kültürel turizmle çeşitlendirilmesi şarttır. Aslında Demirköy'ün çoğunlukla Türk, Boşnak, Rum, Bulgar ve Pomak kültürlerinden adeta küçük bir kültürel motif oluşturduğu görülmektedir. Bu kültürel çeşitliliğe ait; gelenek, görenek, el sanatları, giyim ve yemek vb. yerele özgü kültürel unsurlar ile yerel festivaller aslında bir avantaj oluşturmaktadır.

Yerel halkın henüz bu doğrultuda bir ilgisi/bilgisi olmasa da yörede bazı girişimci/esnaf tarafından bu avantaj fark edilmiş ve bu doğrultuda ilk çalışmalarda başlatılmıştır. Bu doğrultuda esnaf ve aynı zamanda dernek başkanlığı yapan bir katılımcı:

“...Kadınlar için henüz faaliyete geçmese de kooperatif kurduk. Gelen misafirleri ağırlamak ve yöresel ürün satışı yapmak için. Yöresel ürün pazarları da kuruldu.” (K, 47). Şeklinde ilk girişimlerin başlatıldığını ifade etmektedir.

Bu yerel pazarlarda daha çok hangi ürünlerin satışa sunulduğu sorusuna ise:

“...Organik ürünler; orman balı, petek ve süzme bal. Genelde arıcılık yapılıyor yörede ve bal ürünleri satılıyor.” (K, 35)

“...Süt ve süt ürünleri; tereyağı, yoğurt gibi ürünleri satanlar da var. Ben de yapıyorum ve satıyorum.” (K, 27)

“Hardaliye yararlı olduğu için gelenler alıyor. Evet, ben zaten pazarlıyorum.” (K, 43) şeklinde benzer ve henüz az sayıda ve çeşitte ürünün satıldığı cevabı verilmiştir.

Köyünüze ait gastronomi turizmine çekicilik sağlayacak ürünler var mı? Hangileri? Sorusuna:

“...Genelde tarla ürünlerinden yöresel ürün yapıyorlar. Ancak azaldı. Kızılcık, yabani meyveler falan topluyorlar. Turistler daha çok köye geçerken uğruyor, o da deniz olduğu için.” (K, 41)

“...Boşnak böreği, papuda, kaçamak gibi Pomak yemeklerimiz var. Reçel ve marmelatlar yapıp satıyoruz.” (K, 37)

“...Tarımsal ürün olarak hardaliye, meşe balı, çilek, İğneada balığı, pilaska, dizmana, kaçamak, Boşnak böreği ve mantısı yapılıyor.” (K, 47)

“...Boşnak böreği, mantısı, pilaska, dizmana gibi ürünler üretiyoruz. Ancak el sanatları yok.” (K, 45)

“...Sadece orman ürünler üretiliyor. Orman balı ve reçel gibi. Başka özel bir şey üretilmiyor.” (E, 29)

“...Tarımsal ürün olarak tırnina, kuşburnu, böğürtlen falan satıyorlar.” (K, 27)

“...Üzümünden hardaliye üretiliyor. Reçeller, marmelatlar ve yağlar yapılıyor.” (K, 35)

“...Hardaliye, üzüm, kızılcık.” (E, 65)

“...Tescilli yöresel Hardaliye satışı, hediyelik eşyalar falan satılıyor.” (K, 43). Bilgileri verilmiştir. Görüşmeler ve arazi çalışmaları neticesinde; genelde küçük çapta yöresel pazarlar için yöresel ürün üretildiği görülmüştür. Kırsal turizmin gelişmesinde kaynak çeşitlendirme önem arz etmektedir. Dünya genelinde gıdalardaki doğallığın bozulması neticesinde gıda güvenliği ve katkısız yani doğal ürüne olan talep de dikkate alındığında yörenin mutfak ürünleri doğallıkları ile de önem taşımaktadır.

Yöreye özgü ürünler irdelendiğinde ise; longoz fasulyesi ve zelenka balı yine Kırklareli'nin hemen her ilçesinde kendine özgü yapılışı olan Kırklareli köftesi, sucuğu, peyniri ve yoğurdu, pancar pekmezi, geleneksel hardaliye içeceğini görmek mümkündür (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2013, s.86; KİKTİM, 2022). Istrancalar'ın yerli ırklarından olan ve Osmanlı Saray Mutfağına yöreden özellikle Demirköy ilçesinden gönderilen Trakya kıvırcık koyun eti ayrı bir öneme sahiptir. 18.02.2021 tarihinde Kırklareli Kıvırcık Kuzusu Eti'nin Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından 680 no'lu Menşe Adı tesciliyle kayıt altına alınmıştır (www.trakyaagezi.com E.T. 17/03/2023). Dolayısıyla Demirköy'ün hem denize kıyısının bulunması hem de orman ve meralara bağlı olarak yürütülen hayvancılık

(arıcılık, büyük ve küçükbaş) imkânları yöresel mutfak ve ürünleri açısından avantaj taşımaktadır. Özellikle Kırklareli kıvırcık kuzusuna dayalı et ve süt ürünlerinin tanıtımı yörenin turistik değeri açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Tüm bu avantajlar turistik ürün olarak ilk etapta pazara sunulabilecek arzlar olarak görülmektedir.

Yine yörenin kırsal yapısı dikkate alındığında agroturizm açısından da potansiyel taşıdığı anlaşılmaktadır. Yöre halkının bu turizm türüne bakışının anlaşılması için de sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu; turistlerin tarımsal faaliyetlere katılmadığı bu yönde bir ilgi ve çalışmanın da olmadığı cevabını vermişlerdir. Ancak iki katılımcının agroturizm konusunda ilgili olduğu görülmüştür.

“...Onun da planını yaptık, ancak henüz yapılmadı. Hayalimde böyle bir şey var. Bahçeli evlerin önünde arazilere ekimler yapılırsa belki turistler de bu faaliyetlere katılırlar.” (K, 47)

Bir diğer katılımcı ise çalıştığı işletmenin bu konuda bir planının olduğunu söylemiştir. “... Turistler bizimle mantar toplama faaliyetine katılıyorlar. Bir proje vardı hayata geçmedi. Turistler köylere gelip ev ekmeği vb. ürünler yapacak, tarladan böğürtlen falan toplayacak. Ama henüz yapılmadı.” (E, 25). Genel anlamda yalnızca katılımcıların verdiği bilgiler ışığında değerlendirilecek olursa mantar toplama turizmi hariç Demirköy’de henüz turistlerin tarımsal faaliyete katılmadığını ve onları bu aktiviteye çekecek bir çalışmanın da olmadığını söylemek mümkündür. Ancak mantar toplama için gelenlerin olması diğer doğal ürünlere de talep oluşturacağı bu yönde yapılacak çalışmalarla bu potansiyelin hayata geçirilebileceğini göstermektedir.

Yerel halkın turizmden ekonomik beklentilerine bakıldığında ise; başta istihdam oluşturmaları, ek gelir sağlamaları ve refah artışı sağlamaları şeklindedir. Tüm katılımcılar turizmin gelişmesi neticesinde yörede ekonomik katkı ve istihdam artışı sağlayacağı, iş imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle kırsal turizmin maddi açıdan yarar sağlayacağı yönünde cevaplar vermişlerdir. İstihdam sıkıntısı nedeniyle bölgeden göç verildiği ve üniversite mezunlarının genellikle ilçede veya köyde durmadığı da belirtilmiştir.

“...İş imkânları kısıtlı... Tabi ki turizm ekonomik katkı sağlar, ancak biraz daha gelişme göstermeli...” (K, 37).

“...Esnafından bakkalına kadar hareketlilik sağlar. Ekonomiye de katkı olur.” (K, 45)

“...Turist ve oteller çoğalırsa buradaki insanlara yeni işler çıkar. Güvenlik görevlisi, temizlikçi gibi...” (E, 45)

“...Dışarıdan gelen ziyaretçiler maddi getiri sağlar.” (E, 27)

“...Elbette sağlar, işgücü ve istihdam artar.” (E, 33)

“...Sadece ormana bağımlı bir hayat var. Bu nedenle turizmi kim istemez ki. Elbette ekonomik refah sağlar. Gençler göç edip gidiyor, çünkü burada iş imkanları sıkıntılı.” (E, 52)

“...Düne kadar yere düşen yabani elma, kızcılık bunlarla kimse ilgilenmiyordu. Ancak şimdi bunlar toplanıyor ve ürün elde edilip satılıyor.” (E, 52)

“...Ben de bu yöresel ürün pazarında satış yapıyorum. Yazın ekonomik olarak daha iyi gelir sağlıyor.” (K, 35)

Kırsal turizmin kadın istihdamı üzerindeki etkisini belirlemek ve katılımcıların bu konuda bakış açısını öğrenmek için yöneltilen sorulara verilen cevaplar irdelendiğinde; istihdama olumlu katkı sağladığı anlaşılmıştır. Yöresel ürün pazarlarında kadınların daha ağırlıklı olduğu, kendilerinin ürettikleri yöresel yemekleri ve ürünleri bu pazarlarda sattıkları görülmektedir. Bu sorulara yanıt veren erkeklerin de kadın istihdamını son derece desteklediği ve kadınların da iş yaşamında yer alması gerektiğini, hane gelirine katkı sağlayabileceklerini vurgulamaktadırlar.

“...Biz kadınlar olarak burada belli alanlarda istihdam olabiliyoruz. Ben şuan çalışmıyorum ama ürettiğim ürünleri genelde yazın satıyorum. Kadın istihdamı daha da artmalı, turizm bu potansiyeli sağlar.” (K, 37)

“Zaten ben de bunun için uğraşıyorum. Demirköy’ün tanıtımı için Anadoludayız ve Show Tv’ye çıktım. Tek başıma bir şeyler yapmaya çalıştım. Kadınlarımız ve gençlerimiz için, özellikle göç vermemek için yeni iş kolları yaratılmalı.” (K, 47)

“...Çalıştığım tesiste bir projemiz var. 200 kadın personel çalıştırmak isteniliyor. Kadın iş gücünü arttırmak için. Biraz daha ilerleme ve gelişme ile bu planlanıyor.” (E, 25)

“...Bende bundan faydalanan bir kadını. Ekonomime destek verdi.” (K, 35)

“...Kadınlar artık çalışıyor, kimisi evde ama küçük şeyler üretip küçük dükkanlara veriyorlar.” (E, 65)

Bir kadın katılımcı ise Hamdibey köyünde kadınların daha önce kırsal turizme dahil olduğundan bahsederek bazı eğitimlere katıldıklarını, çekimser olduklarından birinin öncülük ettiğinde köydeki çoğu kadının buna dahil olacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, görüşmeye katılım sağlayanların tümü kırsal turizmin gelişmesini desteklediklerini ifade etmişlerdir. Yerel halkın kırsal turizmi desteklemelerinin altında ekonomik katkılar yanı sıra yerel yönetimlerin kırsal yerleşmelerde turizmin gelişmesi için yaptığı alt ve üstyapı çalışmalarının da etkisi olduğu görülmektedir. Kırsal alanda yerel esnaf olan bir katılımcının cevabı bu durumu ortaya sermektedir.

“...Turizmin gelişmesini destekliyorum, köyümüzde Avrupa Birliği hibe kaynağıyla yürütülen projeyle kapsamında restorasyon çalışmaları yapıldı, köyümüz adeta yenilendi. Köydeki bazı evler restore edildi.” (E, 52).

Başka bir katılımcı da turizmin köylerini geliştireceğine dair düşüncesini “...Kesinlikle destekliyorum, köyümüz gelişsin.” (K, 27) şeklinde ifade ederek kırsalda turizmin gelişmesi için yapılan çalışmaların kırsal hayata etkisini ortaya koymaktadır.

Ayrıca katılımcıların çoğu kırsal alanlara turizmin sosyal ve ekonomik katkı sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir Özellikle yaşanan alanda nüfusun az olması ve istihdam konusunda sorunların yaşanması nedeniyle yerel halkın turizmi bir çıkış kapısı olarak gördüğünü söylemek mümkündür. Demirköy ve bağlı köylerinin kısıtlı ekonomik yapısı, uzun yıllar göç vermelerine neden olmuş ve kalkınmanın turizmle olacağı düşüncesi ve turizmin az da olsa kırsala katkısı insanların bu faaliyetin gelişmesine olumlu bakmalarına ve istekli olmalarına neden olmuştur. Bu alanın kalkınmasında turizmin kilit rol oynadığının bilincinde olan yerel yöneticiler de bu yönde henüz yetersiz olsa da bazı çalışmalar yürütmektedir.

4.1.2. Katılımcıların Sosyo-Kültürel Anlamda Turizme Bakışları

Yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların kırsal turizmin sosyalleşmeyi olumlu yönde etkileyeceği, farklı kültürlerle tanışma ve kaynaşma imkânı sağlayacağı, turist ve yerel halk etkileşimine olanak sağlayacağını düşündükleri görülmektedir. Kırsal

turizmin geliştirilmesinin köylerin tanınırlığını arttıracak, sosyoekonomik yaşantıyı daha iyi hale getireceğini ifade etmektedirler. Nüfusun artacağı ve göçün azalacağı yönünde görüşler de bildirilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu elinde imkân olsa turistlere kendi evlerinin kapılarını açacağından bahsetmekte ve turizmi desteklediğini belirtmektedirler.

Kırsal turizmin köy hayatına katkılarının neler olabileceğine dair yöneltilen soruya katılımcılar:

“...Maddi kazanç ve kültür alışverişi gibi olanaklar sağlar...” (E, 25)

“...Zihniyet değişebilir, kadınlar örgütlenebilir. Fikirler değişir, maddiyat değişir.” (K, 27)

“...Yeni kültür alışverişi olabilir. Yeni insanlarla tanışma gibi sosyallik artar. Ekonomik refah da artar.” (E, 38)

“...Köylerde biraz daha kapalı ve izole yaşam var. Bu anlamda sosyalleşme artar. Köy ekonomisi iyileşir, tanıtım olur. Köy gelişir.” (K, 35)

“Köy gelişir, tanıtılır. Göç önlenir, ekonomik refah artar...” (E, 33) şeklinde cevaplar vermişlerdir. Katılımcıların verdiği cevaplarda genel olarak kırsal turizmin gelişmesinin göçü önleyeceği aynı zamanda yaşanan yeri de sosyoekonomik anlamda geliştireceği yönündedir. Yani daha çok ekonomik katkıları olacağı ifade edilmiştir. Yukarıda birkaç katılımcı görüşünde olduğu gibi sosyalleşme, kültür alışverişi, yeni fikirler öğrenme gibi sosyal ve kültürel katkılar da olabileceği beklentisi vardır. Katılımcıların turizme bağlı sosyo-kültürel gelişmenin yöre yaşamına ne tür etkileri olabileceği sorusuna:

“...Karşılıklı ilişkiler gelişebilir. Turizm olan yer daha da modernleşiyor. İnsanlar yabancılara karşı daha ılımlı olur. Gerçi Trakya’da insanlar misafirperver ama onlardan da başka şeyler öğrenebilirler.” (K, 42)

“...Toplumsal olarak sosyalleşme artar tabi. Nüfusumuz az, herkes birbirini tanır. Daha fazla kişiyle kaynaşılabilir. Turistlere daha sıcak bakılır ve bir şeyler öğrenilebilir diye düşünüyorum. Kültür kaynaşması olabilir. Burada Pomaklar, Boşnaklar ve Bulgar göçmenleri var. Kültürlerimizi gelenlerle paylaşabiliriz.” (K, 36)

“...Ne kadar fazla turist gelirse sosyalleşme o oranda artar. Olumlu yönde etki eder, insan ilişkileri artar ve gelişir.” (E, 64)

“...İnsanlar bilinçlenmeye başladı, paranın yalnızca ormandan kazanılmayacağını anladılar. İnsanların eğitim seviyesi arttı, kültürünü bozmuyor. Onlar bizden bir şeyler öğreniyor, biz onlardan. Kültür alışverişi yapıyoruz.” (E, 53)

“...Köyümüz misafirperver bir köy. Turistler tarafından seviliyor bu nedenle sosyal yaşantı gelişebilir. Burada kadınlar birçok işi yapıyor ama sosyal yaşantıları sadece birbirlerine gitmek. Kültür alışverişi olur. Yunan ve Bulgar turistler sayesinde ülkeler ve kültürleri hakkında bilgi alıyoruz.” (K, 27)

“...Dediğim gibi köy yaşamı halkının daha kapalı yaşam sürmemesini sağlar. Gelişirse sosyalleşme olur...” (K, 34)

Katılımcıların verdiği yanıtlara bakıldığında kırsal turizmin sosyalleşmeyi arttıracığı yönünde genel bir düşüncenin hâkim olduğu görülmektedir. Turizmin yöreyi insani ilişkiler anlamında geliştireceği ve farklı kültürlerle kaynaşarak kültür alışverişi yaşanacağı, köy halkı için de farklı ve daha sosyal bir yaşam alanı oluşacağını düşünülmektedirler.

Mevcut turistik faaliyetlerde yöreye gelen ziyaretçilerin oluşturduğu olumsuz durumların olup/olmadığı da sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları ise aşağıdaki gibidir:

“...Çevre kirliliğine neden oluyorlar...” (K, 42)

“...Çöpleri bırakıyorlar bizi tek sıkıntıya sokan şey bu. Geldiklerinde nasıl temiz bulmak istiyorlarsa öyle temiz bırakmalılar.” (K, 47)

“...Ziyaretçiler çöplerini toplamıyorlar ve doğayı kirletiyorlar. Özellikle deniz ve ormanları.” (E, 64)

“...Çevre kirliliği ve çöp. Turistler ve piknik yapanlar her yere çöp atıyor. Biz köylülere izmariti dahi attırmamaya çalışıyoruz.” (E, 51)

“...Bazen çöplerini atıyorlar, onun haricinde yok.” (K, 41)

Katılımcıların büyük bir kısmının ziyaretçilerden çöp bırakılması ve çevre kirliliği yaratması konusunda şikâyetçi oldukları görülmektedir. Bazı katılımcılar ise herhangi

bir şikâyetinin bulunmadığını belirtmektedirler. Bu durumda yörede henüz yoğun bir turistik faaliyet olmaması farklı sorunların henüz oluşmaması etkili olmuştur. Çünkü katılımcılar köylerine çok fazla turist gelmediğini bu nedenle şikâyet oluşturacak bir durumun oluşmadığını söylemektedirler.

Yöre halkının kırsal turizm kapsamında konaklamada turistlerle kendi evlerini paylaşma konusundaki tutumlarını öğrenebilmek amacıyla “Kırsal Turizm Kapsamında Evinizi Konaklamaya Açarak Yörenize Gelen Turistler ile Paylaşır Mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Bu konudaki bazı katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“...Evet paylaşırım, böyle bir düşüncem var. Evimin belli alanlarını bu nedenle tadilata sokmak istiyorum.” (K, 47)

“...Paylaşırım tabi ki neden paylaşmayayım. Daha önce gelen turistler evimizde kaldı.” (E, 36)

“...Evim uygun olsa paylaşırdım ama şu an için hayır.” (K, 47)

“...Evet, paylaşırım, köyde birkaç kişi evini zaten turistlerle paylaşıyor.” (E, 33)

“...Paylaşırım ama şu anda hazır değil. Evin içini yaptırırsam kesinlikle turizme açarım. Devlet şu anda 90 bin TL hibe veriyor. Ancak üstüne ekleyebilecek param olursa yaptıracağım.” (E, 51)

“...Evet paylaşırım. Bazı müşterilere de söylüyoruz bizde kalabilirsiniz diye.” (K, 27)

Katılımcıların verdikleri cevaplar irdelendiğinde çoğunluğun turizm kapsamında evinin bir bölümünü turistlere açabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Geçim şartlarının kısıtlı olması, haneye ek gelir sağlayacak olması bu karardaki en etkili husustur. Ayrıca bu yönde az sayıda da olsa ek gelir sağlayanların bulunması katılımcıları cesaretlendirmiştir. Az sayıdaki katılımcının çekimser kalmasının nedeni sorgulandığında ise açmama nedenleri yaşadıkları evin yetersiz olması yani küçük olması ancak kendilerine yetecek ebatta olmasıdır. Tüm görüşmelerde sadece bir katılımcının evini yabancı birine açmak istemediği bilgisine ulaşılmıştır. Bu katılımcı evimi değil ama bu yönde bir işletmem olsa alabilir şeklinde cevap vermiştir.

4.1.3. Katılımcıların Çevre Bilinci ve Farkındalığı

Kırsal turizm ve çevre ilişkisi açısından katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda yöre halkının kırsal turizmin çevre kirliliği ve çevresel bozulma yaratabileceğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer olumsuzluk olarak kırsal çevrenin özellikle tarım alanlarının amaç dışı kullanımından bahsedilmiştir. Çevre bilincinin gelişmesi gerektiğini düşünen katılımcılar, henüz bu bilincin oluşmadığını ancak çevre bilinci ve farkındalığının oluşabileceğinden söz etmektedir. Turizm talebine bağlı olarak çevreye karşı daha bilinçli bir yaklaşım olacağından bahseden katılımcı sayısı da fazladır.

Kırsal turizmin çevre üzerinde meydana getirdiği ve getirebileceği değişimler üzerine katılımcıların görüşlerinden bazıları aşağıda sıralanmıştır.

“...İnsan olan yerde çevresel kirlilik artar. Turizm geliştiği yerlerde genelde sıkıntı olan şey çöp...” (K, 47)

“...Hem olumlu hem olumsuz etkileri var. Burada insanların çok arsası var. Tarım yapsalar daha iyi. Arsaları İstanbul’dan gelenlere satıyorlar onlarda yeni yeni villalar yapmaya başladı.” (K, 39)

“...Kırsal alanlar tahrip olur...” (E, 54)

“...Doğanın temiz kalması gerekiyor, bilinç gerekli. Bu nedenle genelde kirlilik oluyor, ormanlar yok oluyor.” (K, 41)

“...Turizmin olduğu yere hizmetin daha çok gittiğini düşünüyorum. Kirlilik olsa da çevre düzenlemesi daha fazla olur.” (K, 37)

“...Çöp olayı olmasa doğa temiz kalsa güzel olur. Tarımda hareketlilik sağlar, ürünler turistlere sunulur.” (E, 32)

“...İnsanlar doğal güzellikleri doğru kullanamıyorlar. Çöp ve tahribat sıkıntı yaratıyor.” (K, 47)

“...Mesela yeni bungalov projesiyle belli alanlar alındı. Sonuçta ormanlar kesilebiliyor.” (E, 50)

“...Tarımsal arsalar gibi önemli alanlar villa ve binalar ile doluyor.” (K, 27)

“...Özellikle bilinçsiz turistler bunu çok yapıyor. Çevre olumsuz etkilenir.” (E, 35)

“...Kirlilik yaratacağından şüphem yok. Ancak önlenabilir.” (E, 60)

Katılımcıların genelinin kırsal turizmin doğal çevre üzerinde oluşturacağı etkilere çevre kirliliği boyutunda baktığı anlaşılmaktadır. Turistlerin artmasıyla çöplerin artacağı ve doğal çevrenin tahrip olacağı algısının oluştuğu görülmektedir. Arsaların satılmasıyla villalar için arazi kullanımının artmaya başlamasıyla tarım alanlarının yok edilmeye başlandığı bazı katılımcılar tarafından belirtilmektedir.

Bazı katılımcılar ise farklı bir bakış açısıyla duruma yaklaşarak kırsal turizmin gelişmesi neticesinde tarımsal ürünlere daha fazla talep oluşacağı bu nedenle de daha fazla ürün yetiştirileceğini böylece mevcutta işlenen bağ ve tarla sayısının artabileceğini ifade etmektedirler. Yani kırsal turizmin tarım alanlarının amaç doğrultusunda kullanımını artabileceğini düşünmektedirler.

Katılımcılara çevre üzerinde meydana gelen kirlilik ve bozulmaların önlenmesi için neler yapılabilir şeklinde yöneltilen soruya:

“...Bilinç kazanılırsa belki bu tahribat azalır. Eğitim şart.” (K, 42)

“...Eğer bilinçli turistler gelirse sıkıntı yaşanmaz.” (E, 38)

“Eğitimle alakalı. Eğer eğitim seviyesi artarsa bilinç de artar, çevre de korunur.” (E, 27)

“Türkiye’de bu bilinci kazanmanın zor olduğunu düşünüyorum. Bilinçle, eğitimle alakalı. Ama imkânsız değil tabi ki. Artabilir ilerleyen zamanlarda. Eğitimli insanlar arttıkça farkındalık artabilir.” (K, 35)

“...Bilinç oluşursa farkındalık artar. Ama bunun zor olduğunu düşünüyorum.” (K, 43)

Yaşadıkları doğanın önemine ve korunması gerektiğine değinen katılımcılar doğal alanların korunması için eğitim ve çevre bilincine sahip olmanın önemine vurgu yapmışlardır. Turizmin gelişmesi ve bilinçsiz turistlerin çevreyi daha fazla olumsuz etkilediklerini ifade etmektedirler. Ancak, bazı katılımcılar ise;

“...Belki turizm daha da gelişirse bilinç ve farkındalık artar.” (K, 37)

“...Turizm gelişirse, insanlar çevreye karşı daha duyarlı olur. Eğitimler de verilirse farkındalık artar ve kirlilik azalır.” (E, 25)

“...Turizm bilinci ve farkındalığı artırır. Turizmin insana ne kattığına göre değişir. Bu bilinç insana göre de değişir.” (K, 28) şeklinde doğaya dayalı turizmin gelişmesinin hem ev sahibi hem de ziyaretçilerin doğaya karşı daha hassas davranacağını ve koruyacağını belirtmektedirler.

4.1.4. Katılımcıların Kırsal Turizm ve Kalkınmaya Yönelik İlgileri ve Bakışları

Bu alt başlıkta yöre halkının kırsal turizm ve kırsal kalkınma konusundaki ilgi ve istekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edinilen bilgilere göre katılımcıların tümü kırsal turizmin gelişimini desteklemektedir. Katılımcılar turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak adına çeşitli tanıtımların yapılmasını ve bazı altyapı sorunlarının çözülmesi gerektiğini belirtmektedirler. Genel itibariyle katılımcılar kırsal turizm eğitimlerine katılmaya sıcak bakmakta ve çeşitli projelerin yapılmasını da isteyerek turizm faaliyetleri içerisinde yer almaya da son derece isteklidirler.

Kırsal turizmin gelişmesi konusunda görüş bildiren katılımcıların cevaplarına bakıldığında iş olanaklarının kısıtlı olduğu yörede yaşayan katılımcılar turizmin bölgeye ekonomik katkı sağlayacağını ve yaşadıkları yerin turizm sayesinde kalkınacağını düşünmektedirler.

Kırsal turizm faaliyetlerinin gelişmesinin önünde engel teşkil edebilecek problemlerden bazılarının altyapı ve üstyapı sorunları olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmaktadır. B u yönde bazı katılımcıların verdiği yanıtlar aşağıdaki gibidir:

“...Köylere giden yollar daha iyi yapılmalı. Elektrik ve internet sıkıntısı için çalışmalar düzenlenmeli.” (K, 37)

“...Yollar daha iyi olabilir. Su ve elektrik sıkıntısı pek yok.” (E, 25)

“...Elektrik ve kanalizasyon altyapısı sıkıntılı. Üst yapıda daha fazla etkinlik alanı oluşturulmalı.” (E, 64)

“...İnternet, yollar, elektrik, su.” (E, 36)

“...Su sıkıntısı en büyük problem. Yazın İğneada’dan tankerlerle su geliyor.” (E, 27)

“...Su ve elektrik sıkıntısı rüzgâr ve kar olduğunda sıkıntı oluyor. Ancak yazın yeterli. Altyapı iyi, kanalizasyon sorunu yok.” (E, 52)

“...Yollar iyi ancak elektrik hava şartları kötüyse sıkıntı oluyor. Su da aynı şekilde biraz sorun.” (K, 27)

“...Su ve elektrik sıkıntısı rüzgâr olunca fazla oluyor. Yollar çok iyi değil.” (K, 41)

Katılımcılar altyapı ve üst yapı konusunda yaşadıkları köylere göre cevaplar vermişler de çoğu hava şartları kötü olduğunda elektrik ve su sıkıntısı yarattığını söylemektedir. Bazı köylerin yollarının kötü olduğu yapılan arazi gezilerinde de gözlemlenmiş, bu köylerin çoğunda yaşayan katılımcılar da yolların altyapısının sıkıntılı olduğunu belirtmiştir. Demirköy merkeze yakın olan Hamdibey köyü yol problemi yaşamasa da Beğendik ve Balaban köylerinde nispeten turizmin de az olması nedeniyle altyapı problemlerinin fazla olduğu görülmektedir.

Turizmin gelişmesinde tanıtımın önemine dair yöneltilen sorulara verilen cevaplarda, katılımcılar; Trakya Kalkınma Ajansı ve yerel yönetimler tarafından yapılan projeler ve çalışmaların etkisine vurgu yapmışlardır. Ürün pazarı yanı sıra AB projesi ile restorasyonların ve seyir terasının yapıldığını tüm çalışmaların ve Hardaliye gibi ürünlerin tanıtımın etkisinin görüldüğünü de ifade etmişlerdir.

Katılımcıların yapılan projeler konusunda bilgi sahibi olup olmadığına bakıldığında Demirköy merkez, İğneada, Hamdibey ve Sarpdere köylerindeki katılımcıların var olan projelerden haberdar olduğu ve bazılarının da bu projelerde yer aldığı görülmektedir. Ancak Balaban, Beğendik ve Limanköy’de turizm faaliyetlerinin daha az olduğu ve buradaki katılımcıların projeler hakkında pek bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılara “Yörede kırsal turizmin geliştirilmesi ve devamlılığını sağlamak için başka neler yapılmalı? Köy halkı bu çalışmalara ne tür katkı sağlayabilir?” sorusu sorulmuştur. Verilen bazı yanıtlar aşağıdaki gibidir.

“...Tanıtımlar, turlar arttırılmalı. En azından bölge tanıtılmalı. Bu sayede üretilen ürünler satılır. Hediyelik ürün satışları da artmalı. Kadınlar reçeller yapıyor ve başka ürünler üretiyor. Bunların satışı için uygulama alanları genişletilir ve tanıtım yapılırsa daha iyi olur.” (K, 42)

“...Kadınlar örgütlenmeli. Kadınların katılacağına eminim. Değişik projeler de yapılmalı.” (K, 32)

“...Burası doğallığıyla kendini geliştirebilecek bir yer. Küçük tek katlı butik oteller ve bahçeli tarım yapılabilecek küçük ev oteller yapılabilir. Projeler geliştirilebilir. Ben halkın kesinlikle katılacağını düşünüyorum. Ben iki reçel yaparak yöresel ürünler satmaya başladım hem Demirköy’ü anlatmak hem de yapılanları anlatmak için kitap yazmayı düşünüyorum.” (K, 47)

“...Özellikle reklam ve bilinç artarsa turizme katkı sağlanabilir. Yöresel ürünler ve el sanatları daha fazla olabilir ve satılabilir.” (E, 48)

“...Sınır kapısı açılmalı, açıldığında belki turistler daha çok gelir. Çoğu kişinin düzenli geliri yok. Ekonomik katkı sağlar. Biz de ne gerekiyorsa yapabiliriz. Halk da kabul eder.” (E, 33)

“...Açılacak müesseseler için alanlar planlanabilir. Rehberlik yapılabilir.” (E, 27)

“...Pansiyon sayıları artabilir. Kamp yapanlar var, alanlar çoğalabilir. Deniz olduğu için turist geliyor ama bilinçli bir ağırlama yok.” (K, 41)

“...Turizmin gelişmesi için halkın katılması ve gelişmesi lazım bence. Ben desteklemek isterim ama talep etmeleri lazım. Tarımsal faaliyetlere turistler de katılabilir. Burada odun çok fazla çoğu ormanı zaten. Odundan ahşap ürünler ve dekor ürünleri yapılabilir.” (K, 27)

“...Öncelikle proje kapsamının genişletilmesi gerekiyor. Biz yararlandık ama yapılan yöresel ürün pazarının tezgâh yerleri dar ve kışın yağmurda delik olduğu için maalesef çok zorluyor bizleri. Tezgâhlar genişletilmeli. Projeler geliştirilebilir.” (K, 43)

Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında yörede kırsal turizmin geliştirilmesi için tanıtım ve reklamları artırılması, pansiyonların artırılması, halkın daha bilinçli davranarak ellerindeki imkânları değerlendirmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda çoğu katılımcı yapılan mülakat boyunca kadınların örgütlendiği takdirde turizmde daha fazla rol oynayabileceğini ve katkı sağlayabileceğini dile getirmiştir.

Turizmin gelişmesi için; örgütlenme, eğitim ve daha bilinçli olmanın gerekliliğine vurgu yapan katılımcılar, neyi ne şekilde pazarlayacaklarını, hangi turistik faaliyetleri ön plana çıkaracakları daha doğrusu sürdürülebilir bir turizm için nasıl hareket edecekleri konusunda eğitimler verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Bu yönde verilecek eğitimlere de tüm katılımcılar katılım sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir.

“...Bazı eğitimlere katıldım, yine olsa yine katılırım.” (K, 45)

“...Elbette isterim. Ara ara eğitimler veriliyor ve ben de gidiyorum. Köylerde ve ilçede turizmle ilgili olarak verildi. Sertifikalar aldık.” (K, 37)

“...Tabi ki katılmak isterim hem de öğrenirim.” (E, 25)

“...Eğitim işime yarayacaksa katılırım tabi.” (E, 27)

“...Eğitim verilmesini isterim, köyde kadını olsun erkeği olsun bence onlar da katılır.” (K, 27) şeklinde verilen benzer cevaplarda eğitim, kurs ve sertifika programlarının düzenlenmesini istedikleri anlaşılmaktadır. Hatta daha önce katılım sağlayanların tekrar eğitim verildiğinde yine katılmak istedikleri verilen eğitimlerden memnun kaldıklarını göstermektedir. Sonuç olarak katılımcıların hepsi turizmin gelişmesini istedikleri bunun için yerel yönetimlerin gerekli çalışmaları yapmalarını bekledikleri ve de kendilerine düşenleri de yerine getirmeye istekli olduklarını vurgulamaktadırlar.

4.2. SWOT (GZFT) Analizi: Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsatlar ve Tehditler

Demirköy, sahip olduğu doğal güzellikler, tarihi alanlar ve kültürü ile birlikte kırsal turizm potansiyeli yüksek olan bir ilçedir. Bu nedenle sahip olduğu turizm potansiyeli içerisinde güçlü ve zayıf yönleri ile birlikte fırsat ve tehdit yaratabilecek unsurlar tespit edilerek, yörenin olumlu ve eksik yönlerinin ele alınması amacıyla SWOT (GZFT) Analizi yapılmıştır. SWOT (GZFT) analizi mevcut durumun tespiti ve analizine imkân sağlayarak önemli çıkarımlar yapmaya imkân sağlayan analiz yöntemidir. Bu amaç doğrultusunda yapılan analiz aşağıda Tablo 18.’de verilmiştir.

Demirköy ve kırsal alanlarının turizm açısından SWOT analizi incelendiğinde yörenin güçlü yönleri; zengin doğal bitki örtüsüne, ormanlara özellikle longoz ormanlarına sahip olması, denize kıyısı ve sınırda yer alması gibi avantajlar görülmektedir. Yine yörenin güçlü yönlerine, İstanbul gibi büyük bir nüfus kitlesine yakın konumda olması, farklı kültürlerle ve kültürel zenginliklere sahip olması gösterilebilir.

Yörenin zayıf yanları; tarım alanlarının yükselti ve engebeye bağlı olarak dar olması nedeniyle tarımsal faaliyetlerin az miktarda yapılmasıdır. Konaklama kapasitesinin düşük olması, proje ve pazarlama yetersizliği, yörenin tanıtımı büyük öneme sahip iken tanıtım ve reklam eksikliklerinin olması, halkın kırsal turizm konusunda

bilgisinin yetersiz olması ve bu amaçla düzenlenen eğitimlerin çok az olması olarak sıralanabilir.

Araştırma alanının sunduğu fırsatlar ise; bunlardan ilki yörede zengin turizm potansiyelinin varlığıdır. Bu potansiyelin fark edilerek henüz yetersiz olsa da çeşitli projeler ile desteklenmeye başlanması, projeler ile desteklenen alanlarda turizmi artırma amacıyla yöresel ürün pazarlarının kurulması ve yöresel ürünlerin bulunmasıdır. Yapılan mülakat çalışması sonucunda halkın kırsal turizme son derece istekli olması ve hane gelirini arttıracığını düşünmesi bir diğer fırsattır. Ayrıca İğneada'da var olan kıyı turizm potansiyeli ve buna bağlı farklı turizm alanlarının gelişmeye başlaması, bölgeyi destekleyen Trakya Kalkınma Ajansı ve sivil toplum kuruluşlarının bulunması aynı zamanda kadınların örgütlenerek kadın istihdamını artırma amacıyla kooperatif girişimlerine girmeleri olarak belirtilebilir.

Yörede turizmi tehdit edecek unsurlar ise; genç nüfusun her geçen gün göç etmesi ve üretken olan nüfusun kaybedilmesi işgücü açısından bir tehdittir. Turizmin yaratabileceği olumsuz etkilerden biri olan çevre kirliliğinin daha da artma ihtimali, az olan tarım alanları ve Istranca ormanlarının konaklama amacıyla bilinçsiz bir şekilde arazi kullanımına açılması ve buna bağlı doğal turizmin zarar görme olasılığı bir diğer olumsuz durumdur. Diğer olumsuz unsurları; kış aylarında oluşan altyapı problemleri, Istranca ormanları gibi önemli ekosistem alanlarının tahrip edilmesi ve burada yaşayan canlıların zarar görmesi, restorasyon çalışmalarının tarihi dokuya zarar vermesi olarak gösterilebilir.

Tablo 18: Demirköy’ün SWOT (GZFT) Analizi ile Değerlendirilmesi

Güçlü Yönler (Strengths)	Zayıf Yönler (Weaknesses)	Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
Turizm potansiyeli olan doğal ve tarihi alanlar	Engebeli bir topoğrafyaya sahip olması	Halkın kırsal turizme sıcak bakması	Çevre Kirliliği
Kırsal turizme uygun köylerin varlığı	Pazarlama yetersizliği	Trakya Kalkınma ajansı ile yapılan iş birliği	Altyapı sorunları (Yol, elektrik, su, internet vb.)
Ekoturizme son derece elverişli doğal alanlar	Proje eksikliği	Yöresel ürün pazarlarının giderek artıyor olması	Genç ve üretken nüfusun az olması (ekonomik olanakların kısıtlılığı nedeniyle genç nüfusun göç etmesi)
Farklı kültürlere ev sahipliği yapması	Halkın kırsal turizm konusunda bilgi yetersizliği	Deniz ürünlerinin kırsal turizm ve kıyı turizmi kapsamında kullanılabilmesi	Geleneksel el sanatlarının yapılmayıp terk edilmesi

Avrupa'ya ve İstanbul gibi yoğun nüfuslu alanlara yakın olması	Yapılan projelerden yeterli verimin alınamaması	Yöresel ürün olarak pazarlanacak ürünlerin varlığı	Istranca ormanları gibi doğal ve korunması gereken alanların arazi kullanımı açılması
Av turizmi ve Mağara turizmine uygun alanların yer alması	Pansiyon-otel gibi konaklama alanlarının yetersizliği	Kırsal turizmin gelişmesiyle istihdamın arttırılabileceği	Bilinçsiz kullanım sonucu eko sistemin etkilenmesi
Zengin bir ekosisteme sahip olması, Flora ve faunanın zenginliği	İlçe ve köylerin tanıtım, reklam çalışmalarının eksik olması	İğneada'da turizme yönelik destekleme yapan STK'ların ve Ajansın bulunması	Bilinçsiz restorasyon çalışmaları ve tesislerin doğal ve tarihi dokuya zarar verebilmesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

SONUÇ

Demirköy, doğal güzelliklerinin yanı sıra tarihi ve kültürel kaynaklara da sahip bir ilçedir. Kırsal turizm potansiyeli yüksek olan Demirköy'ün tarihi ve kültürel kaynaklarının tanıtılması ve kırsal turizm faaliyetlerinin yaygınlaştırılması bölgenin turist ve günübirlikçi sayısının artmasına, aynı zamanda yörenin ekonomik olarak kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Demirköy, hali hazırda birçok turizm aktivitesine de sahiptir. Şöyle ki; İğneada ile kıyı turizmine, longoz ormanları, gölleri ve mağaraları ile doğa turizmine, kırsal turizm türlerine (kuş gözlemciliği, yaban hayatı gözlemlene, bitki inceleme, kamp karavan turizmi vb. gibi) birçok aktiviteye ev sahipliği yapmaktadır. Yörenin turistik değerleri; İğneada Longoz Ormanları ve çevresindeki göller, Dupnisa Mağarası, Hamdibey köyü tarihi Rum evleri, Fatih Demir dökümhanesi, İğneada feneri, kaleler, kaya mezarlar, festivaller, yerel mutfak ürünleri ve el sanatları şeklinde sıralanabilir. Demirköy, geçmişten günümüze; Türk, Boşnak, Rum, Bulgar ve Pomak kültürlerinin bir arada yaşadığı kültürel bir mozaiktir. Bu farklı kültürlerle ait; gelenek, görenek, eğlence, giyim ve mutfak gibi çeşitlilikler ilçenin turizmi için büyük avantaj oluşturmuştur. Yine ilçede günümüze kadar ulaşan tarihi yapılar kültürel turistik değerler olarak varlığını sürdürmektedir. Ancak kırsal turizm faaliyetleri adına ilçenin bu kültürel çeşitliliği henüz ne yazık ki yeterli düzeyde değerlendirilmemektedir. Bazı yöreye özgü ürünler dışında özellikle yöresel el sanatları kaybolmaya yüz tutmuştur. Bu nedenle kültürel semboller ve tarihi yapılar daha iyi değerlendirilmelidir.

Yörede yürütülen arazi çalışmalarıyla kırsal turizmin gelişmesinin geçim kaynaklarının kısıtlı olduğu yörenin kalkınmasına büyük katkı sağlayacağı görülmüştür. Bu sebeple turizmin daha çok ormancılık ve az da olsa tarımsal faaliyetlerle geçimini sağlayan yerel halka ek gelir sağlayacağı açıktır. Birçok kırsal turizm türü için potansiyel barındıran ilçe, turizm kaynaklarının etkin kullanılmasıyla gelişme kaydedecektir. Bu nedenle bu çalışma ile araştırma sahası olarak seçilen Demirköy'de kırsal turizm potansiyeli ve yerel halkın kırsal turizm algısı tespit edilmeye çalışılarak yöre hakkında yapılan projeler incelenmiş, aynı zamanda ilgili alanda kırsal turizme dair sorunlara çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Son yıllarda Demirköy’de ilçenin barındırdığı kırsal turizm potansiyeli nedeniyle çeşitli projeler geliştirilmeye başlanmıştır. 2016 yılında uygulamaya konulan “Sivil Mimari ve Sokak Sağıklaştırma Projesi” ile Kırklareli Istrancalar bölgesinin Eko-turizm ve kırsal turizm bölgesi olarak belirlenmesiyle, örnek turizm köyü olarak Hamdibey köyü seçilmiştir. Proje ile kırsal alanda köylerin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilerek, köy pansiyonculuğu ile yöresel ürünlerin üretimi ve pazarlanması ile birlikte kırsal kalkınma ve istihdama önemli katkıda bulunması hedeflenmektedir. Türkiye Bulgaristan IPA Sınır Ötesi İş Birliği Programından hibe desteği ile Kırklareli İl Özel İdaresi tarafından 2021 yılında tamamlanan “Tarih Aracılığı ile Turizmi Etkileme-Geliştirme” projesi ile turistler ve halk için Hamdibey Köyü’nü turizm açısından cazibe merkezi haline getirerek aynı zamanda sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Hamdibey Köyü Demirköy’ün köyleri içerisinde tarihi Rum evlerini barındırması ve kırsal turizm potansiyeli yüksek olan köylerden biri olması sebebiyle proje kapsamına alınmıştır. Köyde bulunan kırsal mimari örneği gösteren konutların çoğu yıpransa da günümüzde halen kullanılmaktadır. Ancak proje ile restore edilen köydeki tarihi evlere bakıldığında orijinalliğinin bozulduğu yapılan arazi gezilerinde gözlenmiştir. Bu nedenle yapılar orijinalliği bozulmadan restore edilerek turizme kazandırılmalıdır. Bir diğer proje ise turizmin yöre ekonomisine sağlayacağı katkının bilincinde olan Demirköy Belediyesi ve Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2021 yılında uygulamaya konulan “Üretimin Yeni Merkezi Demirköy” projesidir. Bu proje yörede tarımsal üretim, yöresel ürün ve gastro turizm merkezi kurma amacıyla imzalanmıştır. Proje ile turizm potansiyeli barındıran alanların yakınına kırsal turizmi destekleme amacıyla yöresel ürün pazarları kurulmuş ve turizm kaynaklarını tanıtan çeşitli tanıtım tabelaları yerleştirilmiştir. Bu alanlar ise Demirköy merkez, İğneada Beldesi, Dupnisa Mağarası ve Fatih Demir Dökümhanesidir. Tarihi kaynaklar içerisinde önemli olan Fatih Dökümhanesi tarihi turizm ve kırsal turizm ile birlikte, Dupnisa Mağarası ise doğa turizmi ve kırsal turizm ile birlikte turizme kazandırılmaya çalışılmış bu nedenle bu turistik alanların girişlerine yöresel ürün pazarları kurulmuştur. Özellikle bu alanlarda yörede kadın girişimcilerin desteklenerek ürettikleri yöresel ürünlerini pazarlaması ve gelirlerine katkı sağlaması da projenin önemli amaçlarındandır. Bu nedenle yöresel ürün pazarlarında kadınlar ürettikleri ürünleri buralarda satışa sunmaya başlamıştır.

Üretilen yöresel ürünlerin başlıcaları köy ekmeği, Boşnak mantısı, Boşnak böreği, yöresel Hardaliye içeceği, bahçelerde üretilen tarım ürünleri, bölgeden toplanan çeşitli meyvelerden üretilen reçeller, çeşitli el örme ürünleri vb. satışa konu olan ürünlerdir. Ayrıca Sislioba köyünde üretilen Sislioba balı, kaçamak, kaygana ve kortunaç gibi özgün ürünler ile bölgedeki hayvanlardan elde edilen doğal süt ve et ürünleriyle yapılan yöresel yemekler de pazarlanmaktadır. Arazi gezilerinde yerel halk ile görüşülmüş ve pandemi dönemi nedeniyle yöresel ürün pazarından çok fazla verim alınamadığı belirtilmiştir. Aynı zamanda kadınlar pandemi sürecinden sonra kendilerine burada bir kooperatif açmış ve yakın zamanda faaliyete geçeceğini ifade etmektedirler.

Dupnisa Mağarası girişinde kurulan yöresel ürün pazarındaki esnaflar projeden memnun olmadıklarını, ürünlerin satışa sunulduğu stantların çok küçük olduğunu ve kışın çok sıkıntı yaşadıklarını, elektrik ve internet konusunda problemlerinin olduğunu dile getirmiştir. Yöresel ürün pazarındaki problemlere bakıldığında yöresel ürün pazarı projesinden yeterince verim alınamadığı, kurulan stantların küçük ve yetersiz olduğu, altyapı konusunda sıkıntıların yaşandığı ve planlamaların yeterli düzeyde olmadığı ayrıca tanıtım ve destek eksikliği gibi problemlerin yerel halk tarafından vurgulandığı görülmektedir.

Araştırma sahasında yapılan mülakat sonuçları değerlendirildiğinde yerel halkın kırsal turizmi son derece desteklediği ve mevcut ekonomik kaynakların kısıtlı olması nedeniyle turizmde yer almak istedikleri görülmüştür. Kırsal turizm yerel halk için aynı zamanda bir çıkış kapısı ve ekonomik refahı artırıcı bir unsur olarak görülmektedir. Özellikle kadınların son dönemlerde yöresel ürün pazarlarında ürettikleri ürünleri satmasıyla kadın istihdamının arttığı ve yöre halkının kadın istihdamının artmasına sıcak baktığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılar kırsal turizmin yörede gelişmesi ile sosyalliğin artacağını, kültürlerarası alışverişin gelişeceğini ve ekonomik seviyenin iyileşeceğini düşünmektedir. Katılımcıların bir kısmı kırsal turizmin gelişmesiyle çevre bilinci ve farkındalığının artacağını da belirtmiştir. Katılımcıların en çok şikâyet ettiği konu ise çevre kirliliği olarak saptanmıştır. Köylere ve turistik alanlara gelen ziyaretçilerin çöplerini bırakması yerel halk için tek şikâyet konusunu oluşturmaktadır. Bu durumda henüz

yoğun bir turistik faaliyetin olmaması da etkilidir. Bunun haricinde yerel halkın gelen turistlerden son derece memnun ve misafirperver olduğu anlaşılmaktadır.

Bölge halkının bir kısmı ise ilçenin ve turistik alanların tanıtım ve reklam eksikliğinden bahsetmiştir. Bu nedenle turistik alanların daha fazla bilinirliğinin artabilmesi için reklam, tanıtım, pankart ve broşürler attırılmalı ve bölge tanıtılmalıdır. Köylerde bulunan yol sorunu gibi altyapı ve elektrik, su, doğalgaz sıkıntıları başlıca problemleri oluşturmaktadır. Özellikle kış aylarında elektriklerin kesildiği ve suların donduğu, internetin çoğu zaman çekmediği belirtilmiştir. Arazi gezileriyle köylere giden yolların altyapı eksikliği nedeniyle asfaltsız ve kötü olduğu saptanmıştır. Bu nedenle özellikle kırsal alanlardaki yollara gerekli altyapı iyileştirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Araştırma sahasının en büyük sorunlarından biri de konaklama kapasitesinin yetersizliğidir. Genellikle günübirlik ziyaretçilerin geldiğini belirten katılımcılar, daha çok yaz aylarında kıyı turizmi kapsamında turistlerin daha yoğun olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle Demirköy ilçe merkezinde ve İğneada'da az sayıda bulunan otel ve pansiyonların niteliği geliştirilmeli ve sayıları arttırılmalıdır. Limanköy ise deniz görmesi nedeniyle yazlıkların ve villaların olduğu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bu köy de değerlendirilebilecek ve konaklama kapasitesi kullanılarak iyileştirme çalışmalarıyla desteklenebilecek alanlardan biridir. Burada önemli olan diğer bir husus ise otellerin, pansiyonların ve bungalov evlerin yapılırken özellikle Istranca ormanları gibi ekosistem ve çevresel anlamda son derece önemli olan alanların tahrip edilmeden yapılmasıdır. Bu ormanlık alanlarda bilinçsiz arazi kullanımı çeşitli çevre sorunlarına sebep olabilecektir.

Mülakata katılan katılımcıların çoğunun ilçesindeki turizm kaynaklarının farkında olduğu ancak kendi yaşadıkları alanların birçoğunda ise turistlerin yalnızca geçerken uğradıklarını belirttikleri görülmüştür. Özellikle Beğendik köyünde kırsal turizmin az olduğu görülmüş ancak potansiyelinin yüksek olduğu arazi gezileriyle tespit edilmiştir. Köyün direkt denizi görmesi ve kıyısında yer alması hem kıyı turizmine hem kamp ve karavan turizmine katkı sağlayabilecektir. Aynı zamanda bu turizm tiplerinin geliştirilmesiyle bu yörede de yine az sayıda satılan bal ürünleri ve yapılabilecek yöresel ürünler turizm alanlarında pazarlanabilecektir. Yine Sarpdere

köyü Dupnisa mağarası sayesinde turistlerin geçiş güzergâhında kalmakta ancak köy içinde ve çevresinde mağara haricinde düzenli bir turizm organizasyonuna rastlanmamıştır. Yerel halkın turizm kapsamında eğitimlere katılma istekleri de değerlendirilerek, çeşitli eğitimler verilmeli ve projelerin kırsal alanların ihtiyaçları ve potansiyelleri doğrultusunda daha iyi şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Katılımcıların görüşleri ve beklentileri göz önüne alınarak, aynı zamanda yapılan SWOT analizi de dikkate alınarak Demirköy ilçesinin kırsal turizm potansiyelinin artırılabilmesi adına aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

- Yöresel ürün pazarlarının daha iyi şekilde organize edilerek geliştirilmesi ve planlı bir şekilde yürütülmesi özellikle kadın istihdamına katkı sağlayacak, bu da hane gelirine olumlu yansıyacaktır.
- Yerel halka kırsal turizm konusunda çeşitli eğitimler verilmeli ve bilgilendirilmelidir.
- Turizmin üç temel unsurundan biri konaklamadır. İlçede yapımına başlanan bungalov ve taş evler bulunsa da konaklama kapasitesi henüz yetersizdir. Bu nedenle konaklama kapasitesi artırılmalı, oteller, pansiyonlar, evler ve bungalovlar çevreyi tahrip etmeden ve ekosisteme zarar vermeden denetlenerek yapılmalıdır.
- Pazarlama yetersizliği sorunu çözülmeli, ilçe ve köylerin reklamlar ve tanıtımlarla desteklenmesi gerekmektedir. Bu konuda ilgili kurumlarla iş birliği çerçevesinde çeşitli çalışmalar yapılmalıdır.
- Yürütülen projelerden yeterli düzeyde verim alınamamıştır. Bu nedenle projeler halkın istekleri de dikkate alınarak yapılmalı, halkın erişebileceği ilgili departmanlar oluşturulmalıdır.
- Yerel halk tarımsal faaliyetlere özendirilmeli, uygun bulunan bahçe veya tarlalarda ürünler yetiştirilerek turistlerin tarım turizmine aktif olarak katılımı sağlanmalıdır.
- Denize yakın olan köylerde turizm çalışmaları sağlanmalı ve bu köylerde konaklama alanları (kamp-karavan alanları vb.) ile turist çekme potansiyeli artırılmalıdır. Bu alanların çevrelerine küçük stantlar kurularak yöre halkının turistik hediyelik eşya satabileceği yerler tasarlanmalıdır.

- İlçe ve kırsal alanları gün geçtikte genç nüfusunu kaybederek göç vermektedir. Bu durumun önüne geçebilmek adına istekli olan gençlerin turizm sektörüne yönlendirilmesi, çeşitli eğitimlerle donanımlı hale getirilmesi etkili olacaktır.
- İğneada'da bulunan turizm potansiyeli yeterli düzeyde değerlendirilememektedir. Bu nedenle yalnızca kıyı turizmine bağlı kalmayıp, mantar toplama turizmi ve kuş gözlemciliği turizmi vb. turizm türleri tanıtılarak turizmde çeşitlenme sağlanmalıdır.
- Geleneksel el sanatlarının kaybolmaması adına çeşitli el sanatları kursları açılmalı ve halk özendirilmelidir.
- Yöreye özgü Kırklareli için tescillenen Hardaliye ve Sislioba balı gibi meşhur ürünler daha fazla tanıtılmalı ve pazarlanmalıdır.
- Altyapı sorunları (yol, elektrik, su, internet vb.) bir an evvel çözüme kavuşturulmalı hem yerel halk hem gelecek turistler için sorun olmaktan çıkmalıdır. Özellikle köy yolları için asfaltlama çalışmaları yapılmalıdır.
- Sürdürülebilir turizm adına ekosistem korunmalı ve çevre kirliliği oluşmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Turistik alanlara kişisel ihtiyaç alanları (tuvalet vb.) kurulmalı, kafeterya gibi hizmet alınacak işletmeler açılarak çekiciliği artırılmalıdır.
- Bisiklet turizmi kapsamında çeşitli rotalar belirlenmeli, bu rotalar afişler ile belirtilmeli ve belirli günlerde ilçe içerisinde düzenli şekilde faaliyet gösterilmelidir.
- Demirköy merkezde açılacak olan kadın kooperatifi, kadınların örgütlenmesini sağlayabileceği birbirine yakın köylerde de benzer şekilde açılmalı ve kadınların daha fazla iş birliği içerisinde kalması sağlanmalıdır.
- Çeşitli tur şirketleriyle anlaşmalar sağlanarak turlar düzenlenmeli, şehir dışından gelebilecek turistler için sosyal medya gibi iletişim kanalları kullanılarak bölgeye turist çekilmelidir.

Sonuç olarak birçok turizm türüne ve faaliyetine sahip olan Demirköy, kırsal turizm açısından değerlendirilebilecek bir ilçedir. Bu nedenle gerekli eksiklerinin giderilmesi ve planlamaların yapılması önem taşımaktadır. Halkın turizme karşı ilgisi ve beklentisi de göz önüne alındığında yerel yönetimler tarafından yapılacak geliştirme çalışmaları halk tarafından da sahiplenecektir. Böylece yörede kırsal turizm çok daha

kısa sürede gelişme gösterecektir. Avrupa ülkelerine ve İstanbul gibi nüfus merkezlerine yakınlık, kültürel çeşitlilik, zengin doğal kaynaklar dikkate alındığında yörenin turizm potansiyelinin yüksek olduğu görülür. Mevcutta kısıtlı istihdam kaynaklarına sahip olan ve sürekli göç veren Demirköy için kalkınmanın yolu da turizmden geçmektedir. Bu nedenle ilçe ve bağlı kırsal alanlarında kırsal turizmin geliştirilmesi için devam eden projelerin daha da geliştirilerek tanıtımların yapılarak çalışmaların hızlandırılması gereklidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, F. Koday, S. (2020). Kırsal Alanların Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Değerlendirilmesinin Manisa İli Özelinde Analizi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (4), 1921-1940. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/59389/839074>
- Akyol, A. & Uygun, A. A. (2017). Visitors' Preferences In Terms Of Sustainable Tourism Applications: Pastoral Valley Ecological Life Farm Example. Turkish Journal of Forestry, 18 (2), 133-139. DOI: 10.18182/tjf.297952
- Ardel, A. (1957), Trakya'nın Jeomorfolojisi, Türk Coğrafya Dergisi, Cilt 0, Sayı 17, 152-158. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tcd/issue/21267/228325>.
- Arınç, K. (2014). Ege ve Marmara Bölgeleri. (1.Baskı). Erzurum: Eser-Ofset Matbaacılık.
- Asan, A. & Yarcı, C. (1993). Trakya'da Botanik Gezileri, Çevre Dergisi, (7): 28 Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/237398790_TRAKYA%27DA_BOTANIK_GEZILERI.
- Asan, H., Yalçın, H.M., Şimşek, E. (2018). Sivas İli Kuş Gözlem Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, (74), 630-655. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Haydar-Asan/publication/326618899_
- Atalay, İ. (2015). Türkiye Vejetasyon Coğrafyası. (1.Baskı). İzmir: Meta Basım.
- Atalay, İ. (2017). Türkiye Jeomorfolojisi. (3. Baskı). İzmir: Meta Basım.
- Atalay, İ. (2021). Uygulamalı Klimatoloji. (4. Baskı). İzmir: Meta Basım.
- Aysal, N. & Dinçer, H. (2020). "Türkiye'nin Sıhî ve İctimaî Coğrafyası Raporlarına Göre: Kırklareli", Mavi Atlas Dergisi, 8(2): 235-255. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1125858>.
- Ay, E. ve Güzel, M. O. (2021). Rekreatiyonel Bir Faaliyet Olarak Bisiklet Turizmi: Hatay Bisiklet Yolu ve Çevresi Üzerine Bir Değerlendirme. Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi, 4(10): 972-988. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/355048220_Rekreatiyonel_Bir_Faaliyet_Olarak_Bisiklet_Turizmi_Hatay_Bisiklet_Yolu_ve_Cevresi_Uzerine_Bir_Degerlendirme
- Aydın, O. (2012). AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23): 39-46 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/107263>

- Bakırcı, M. (2011). Kırsal yerleşmelerde ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesinde turizmin etkisi: Yaylalar Köyü örneği (Yusufeli/Artvin). *Türk Coğrafya Dergisi*, 0 (57), 71-85.
- Başarangil, İ., (2014). Kent Turizminin Sürdürülebilir Geleceği: Turizm Potansiyeli Açısından Kırklareli İl'inin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Pazarlama ve Pazar Araştırmaları Dergisi*. 3(1). 82-99. Erişim Adresi: <https://www.guvenplus.com.tr/imagesbuyuk/PAZARLAMA-3.pdf#page=89>
- Civelek, M., Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Agro-Turizm Alanlarında Bir Araştırma. *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1), 15-28. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/touraj/issue/16604/173149>
- Çalık, İ., Düzgün, E., Ödemiş, M., Düzgün, A. (2021). Gümüşhane'de Yayla Turizmi. (1.Baskı). Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Yayınları.
- Çakır, G. (2011). İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi (Yüksek lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Erişim: 24.12.2022).
- Çakır, A. (2012). Kırklareli ve Burgaz'ın Tarihi, Kültürel, Doğal ve Turistik Değerleri. Kırklareli: Aktif Matbaa. Erişim Adresi: http://79.123.216.35/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/1366/Kitap_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Çakır (2013). Trakya Bölgesi'nde Kırsal Turizm Arz Potansiyelinin Belirlenmesi ve Geliştirilebilir Kırsal Turizm Faaliyetleri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 3 (2): 08-20. Erişim Adresi: <https://www.ijses.org/index.php/ijses/article/view/113/120>
- Çeken, H., Karadağ, L., Dalgın, T. (2011). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 1-14. Erişim Adresi: <http://ofd.artvin.edu.tr/issue/2262/29781>
- Çeken H., Dalgın T., Çakır N. (2012). Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2): 11-16 Erişim Adresi: <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/81/86>
- Çıkın, A., Çeken, H. & Uçar, M. (2009). Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, *Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları. Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15 (1 ve 2), 1-8. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tarekoder/issue/25835/272392>
- Çoban, M. & Süer, S. (2018). Destinasyon Markalaşmasında Festival Turizminin Rolü: Alaçatı Ot Festivali Üzerine Bir Araştırma. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 2 (1), 58-67. DOI: 10.30625/ijctr.424439

- Demir, S. (2011), İğneada'nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü). Erişim Adresi: <https://polen.itu.edu.tr:8443/server/api/core/bitstreams/66b3b554-64ad-46b2-bc64-3a062b0d776b/content>.
- Demircioğlu, G. (1993). Kırsal Turizm Nedir? *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (5), 8-10. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/3262/707465>
- Dinçer, M.Z., Türkay, B., Avunduk, Z.B. (2015). Kırsal Turizm Politikaları: Avrupa Birliği ve Türkiye'deki Politikaların Değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5 (1): 49-60 Erişim Adresi: <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/148>
- Dönmez, Y., Aydınözü, D., Büyükoğlu, F. & İbret, Ü. (2013). Floristik Bölgeler Açısından Trakya'nın Bitki Toplulukları. *Coğrafya Dergisi*, 0 (25), 1-13. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iucografya/issue/25070/264617>.
- Ekizoğlu, A. & Yıldırım, H. (2004). Demirköy ve İğneada Çevresinde Orman-Halk İlişkileri. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 54 (1), 37-44. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jffiu/issue/18714/198763>.
- Ekiztepe, B., (2012), Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkileri: Teorik Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2): 85-88. Erişim Adresi: <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/71/74>.
- Emekli, G. (2002). Turistik Ürün Çeşitlendirilmesinde Termal Turizmin Önemi ve İzmir, Türkiye Turizmini Araştırma Enstitüsü, III. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu Kitabı, s. 267-286.İzmir.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm, *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 51-59. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/56784>
- Emekli, G., Südaş, İ. Ve Soykan, F. (2007). Göç, Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm ve Türkiye, ICANAS 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 10-15 Eylül, Ankara.
- Ercan, İ. & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 211-216. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/uutfd/issue/35255/391149>.
- Ermış, M. (2017). Demirköy'deki Geç Antik Çağ Kaleleri: İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme. XX. Uluslararası Orta çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Sakarya Üniversitesi, (2). 941–954. Erişim Adresi: <http://www.xxortacag.sakarya.edu.tr/pdf/60umermis.pdf>
- Erol, O., Hamzaçebi, N., Altın, B. N. & Kayacılar, C. (2013). Istranca Dağlarının Jeomorfolojisi ile İğneada Mert Gölü Kıyılarındaki Plaser Altın Oluşumları Arasındaki İlişki. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (1), 31-56. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/marucog/issue/448/559482>.

- Gartner, W. C. (2004). Rural Tourism Development İn The USA, *International Journal Of Tourism Research*, 6 (3), 151-164. <https://doi.org/10.1002/jtr.481>
- Gerritsen, F., Kaçar, M., Özbal, H., Özbal, R., Tanyeli, G., Yalçın, Ü. & Yılmaz, Z. (2007). Demirköy-Samakocuk Iron Foundry: An Industrial Archaeology Project At An Ottoman Metal Work-Shop Complex In Thrace. *TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, (10), 91-110. Erişim Adresi: [file:///C:/Users/umtnl/Downloads/Demi_rkoy_Samakocuk_Demi_r_Dokumhane si_T.pdf](file:///C:/Users/umtnl/Downloads/Demi_rkoy_Samakocuk_Demi_r_Dokumhane_si_T.pdf).
- Gökalp D. D., Yazgan M. E., (2013). Kırsal Peyzaj Planlamada Agro turizm ve Agri turizm. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15 (24): 25-29 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/107244>
- Güher, H. (1998). Mert, Erikli, Hamam, Pedina Göllerinin (İğneada-Kırklareli) Cladocera ve Copepoda (Crustacea) Türleri Üzerinde Taksonomik Bir Çalışma. *Türkiye Zooloji Dergisi*, 23 (EK1), 47-54. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tbtkzoology/issue/12674/154002>.
- Güngör, Y. (2018). Tarih Kültür Turizmi ve Kartepe. *Uluslararası Turizm Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 395-401. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijtebs/issue/42202/508621>
- İnan, Ç. (2007), Yıldız (Istranca) Dağları ve Çevresindeki Floradan Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma ve Ekoturizm Amacıyla Yararlanma Olanakları (Yüksek lisans Tezi), YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim: 04.11.2022)
- Kadanalı, E. & Yazgan, Ş. (2012). Kırsal Turizmin Ekonomik- Sosyal ve Çevresel Etkileri. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012 (2), 97-100. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kmusekad/issue/10213/125513>
- Kan, M., Gülçubuk, B. & Küçükçongar, M. (2012). Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012 (1), 93-101. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kmusekad/issue/10214/125533>
- Kantarıcı, D. (2014). Trakya Ormanlarının Bölgesel Orman Yetiştirme Muhiti Özelliklerine Göre Doğal Ağaç ve Çalı Türleri ile Sınıflandırılması, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 26 (2), 138-210 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jffiu/issue/18890/199424>.
- Karafakı, F.Ç., Yazgan, M.E. (2012). Kırsal Turizme Kavramsal Yaklaşım, *Kırsal Turizmin Önemi ve Etkileri. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2): 55-58 Erişim Adresi: <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/75/80>

- Kaya, M. (2016). Birds Of İğneada Longoz Forests (Kırklareli) And Its Neighborhood. Trakya University Journal Of Natural Sciences, 16 (1), 31-43. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/trkijnat/issue/25380/267861>
- Kaya F., Küçükali S. & Kızılırmak İ. (2019). Turist Rehberlerinin Yaşadıkları Deneyimlere Göre Doğu Karadeniz Bölgesi Yayla Turizminin Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(Ek Sayı), 307-316. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/841206>
- Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri (2022). Sitler. Erişim Adresi: <https://kirklarelienvanteri.gov.tr/arama.php?isim=&envanerturu=2&ilce=3&yapituru=0>
- Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü. (2022). İğneada Feneri. Erişim Adresi: https://www.kiyiemniyeti.gov.tr/yer-detay/110/IGNEADA-FENERI#/kiyiemniyeti.gov.tr/Data/1/Files/Place/Images/5X/4Q/yi/Ss/Original/120_59013b14-c688-4d4a-8966-1c9099132708.png
- Kızılırmak, İ. (1995). Türkiye’de Yayla Turizmi ve Karadeniz Yaylaları. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 6 (3), 63-65. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53605/714646>
- Kodaş, D. & Eröz, S. S. (2012). Kırsal Turizm ile Kültürel Turizmin Bütünleşmesi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2012 (1), 169-174. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10214/125543>
- Koday, S. & Akbaş, F. (2020). Kırsal Turizmin Gelişimi ile İlgili Olarak Yerel Halkın Algıları: Urla (İzmir) Örneği. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (2), 689-703. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/55053/755737>
- Küçük, M. (2013), Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma. Ulusal Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 14-16 Kasım, Konya, 345-357. Erişim Adresi: <https://docplayer.biz.tr/16439180-Kultur-turizmi-kapsaminda-yer-alan-festival-etkinliklerinin-yerel-kalkinmaya-katkisi-uluslararasi-beysehir-gol-festivali-uzerine-bir-arastirma.html>
- Maden Tetkik ve Arama Müdürlüğü, (2010). Kırklareli İli Maden ve Enerji Kaynakları. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgimerkezi/maden_potansiyel_2010/kirklareli_madenler.pdf
- Morgül, Ş.M. (2006), Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği (Yüksek lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim: 11.12.2022).

- Morgül, Ş. (2014). Kırklareli İlinde Eko Turizm Olanakları. Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges), 4 (4), 27-38. DOI: 10.17339/ejovoc.75153
- Ongun, U. & Gövdere, B. (2015). Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 5 (2): 46-55. Erişim Adresi: <https://ijses.org/index.php/ijses/article/view/163/171>
- Özgüç, N. (2015). Turizm Coğrafyası. (8. Baskı). İstanbul. Çantay Kitabevi.
- Sarı, E. (2009), Sergen ile Demirköy Arasında Kalan Sahanın Fiziki Coğrafyası (Doktora Tezi), YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim: 04.11.2022).
- Özdemir, S. (2012). Kırsal Kalkınmada Kırsal Turizmden Yararlanma Olanakları: Gökçeada Örneği. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2012 (2), 19-21. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10213/125500>
- Özhancı, E. & Yılmaz H. (2013). Değişik Peyzaj Karakterleri Barındıran Dağların, Foto Safari Amaçlı Görsel Peyzaj Analizi. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 44 (1) 83-89. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/35534>
- Özkan, E. & Kubaş, A. (2012). Yıldız Dağlarında Kırsal Kalkınmada Ekoturizm Fırsatları. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2012 (1), 149-153. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kmusekad/issue/10214/125540>
- Özşahin, E. & Eroğlu, İ. (2018). Trakya Yarımadası'nın Jeomorfometrik Özellikleri, Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi, (1): 87-98. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jader/issue/43138/523046>.
- Özyavuz M. (2008). Yıldız Dağları'nın İğneada- Demirköy Arasında Yer Alan Bölümünün Biyosfer Rezervi Olarak Planlanması (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim: 05.11.2022).
- Pekin, F. (2011). Çözüm: Kültür Turizmi Kültür ve Turizm Politikaları. Kültür Turizmi, 25 (4), 11-15. Erişim Adresi: <http://iletisim.com.tr/Images/UserFiles/Documents/Gallery/110420123453.pdf>
- Punch, Keith F. (2014). Sosyal Araştırmalara Giriş. Çev. Bayrak, D., Arslan, B., Akyüz, Z. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sarı, E. (2009), Sergen ile Demirköy Arasında Kalan Sahanın Fiziki Coğrafyası (Doktora Tezi), YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim: 04.11.2022).
- Sert, A.N. (2013). Kırsal Turizm Bölgelerinde Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Festivaline Yönelik Bir Araştırma, Yüksek lisans Tezi (Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). Erişim Adresi: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/2901/689262.pdf?sequence=1>

- Sevindi, C. (2014). Ekoturizm ve kuş gözlemciliği açısından Kuyucuk Gölü kuş cenneti (Arpaçay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi*, (61), 63-76. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tcd/issue/21220/227750>
- Sezer, İ.& Kılıç, M. (2015). 0086Yayla Turizmi ve Rekreasyon Amacıyla Yaylalara Gelen Ziyaretçilerin Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Kulak kaya Yaylası Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5 (2): 08-16. Erişim Adresi: <https://www.ijses.org/index.php/ijses/article/view/171/177>.
- Shafeei, N. (2012). İzmir İncir altında Doğa Temelli Bir Agro Turizm Yaklaşımı Kentsel tasarım Projesi (Yüksek lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü). Erişim Adresi: <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/7832/346161.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 67-75. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53224/706675>
- Soykan, F. (2000). Kırsal Turizm ve Avrupa'da Kazanılan Deneyim. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11 (1), 21-33. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53019/701769>.
- Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12 (1). Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ecd/issue/4882/66951>
- Şekercioglu, Ç.H. (2002). Impacts Of Birdwatching On Human And Avian Communities. *Environmental Conservation*. (29), 282-289. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/230835053_Impacts_of_birdwatching_on_human_and_avian_communities
- Sü Eröz, S., & Bozkurt, M. (2015). Kırsal Turizm Kapsamında Çiftlik Turizmi ve Rize İlinde Uygulanabilirliği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(1), 1–9. Erişim Adresi: <https://www.jrtr.org/index.php/jrtr/article/view/124>
- Sü Eröz, S. & Aslan, E. (2017). Istranca Yıldız Ormanlarının Rekreasyon Potansiyelinin Gülez Metodu ile Değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, (9), 83-107. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kesitakademi/issue/59837/864644>
- Tan, Ö. (2012). Kırsal Kalkınmada Turizmin Rolü ve İğneada'nın Turizm Potansiyeli. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012 (1), 141-147. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kmusekad/issue/10214/125539>
- T.C. Kırklareli Valiliği. (2017). Kırklareli İl Tanıtımı. Kırklareli. http://www.kirklareli.gov.tr/kurumlar/kirklareli.gov.tr/resimler/TANITIM/KIRKLARELI_TANITIM.PDF (Erişim: 27.11.2022).
- T.C. Kırklareli Valiliği. (2020). Kırklareli İstatistik Yıllığı. Kırklareli.

file:///C:/Users/umtnl/Desktop/TEZ-%20MAKALE/310_tarim%20verileri%202020.pdf

T.C. Kırklareli Valiliği. (2021). Kırklareli İstatistik Yıllığı. Kırklareli. <http://www.kirklareli.gov.tr/planlama-istatistikler> (06.11.2022)

T.C. Kırklareli Valiliği. (2021). Kırklareli İli 2021 Yılı Çevre Durum Raporu. Kırklareli https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/k-rklarel-_-cdr2021-20221025111902.pdf

T.C. Kırklareli İl Özel İdaresi, Kırklareli 2015-2019 Stratejik Planı. Kırklareli.

T.C Kırklareli İl Özel İdaresi (2014). T.C Kırklareli İl Özel İdaresi Stratejik Planı, Kırklareli. Erişim Adresi: http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/BMAr2+Kirkklareli_IOI_SP.pdf

T.C. Kırklareli Valiliği. (2021). Kırklareli İli 2021 Yılı Çevre Durum Raporu. Kırklareli. Erişim Adresi: https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/k-rklarel-_-cdr2021-20221025111902.pdf

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kırklareli. Erişim Adresi: <https://kirklareli.ktb.gov.tr/TR-64287/turizm-aktiviteleri.html>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022). Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Kırklareli. Erişim Adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/>

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2013). Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023). Kırklareli. Erişim Adresi: <https://bolge1.tarimorman.gov.tr/Documents/menu-dosyalar/Do%C4%9Fa%20Turizmi%20Master%20Planlar%C4%B1/KIRKLAREL%C4%B0%20TTMP.pdf>

Tekin, Ö. (2017). Ekoturizm Açısından Konya İli Doğa Yürüyüşü Rotaları Üzerine Bir Araştırma. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6 (3), 377-400. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/40511/485665>

Trakya Kalkınma Ajansı. (2012). Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu. Tekirdağ. Erişim Adresi: <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/ek-1-trakyaka-turizm-master-plani-mevcut-durum-raporu.pdf> .

Trakya Kalkınma Ajansı. (2013). Trakya Bölgesi Turizm Master Planı (2013-2023). https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33089/xfiles/Trakya_Bolgesi_Turizm_Master_Planı.pdf

- Tok, N., Tunaliolu, R. (2019). Kırsal Turizm ve Gelenekselleşen Festivallerde Sürdürülebilirlik. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (65).1284-1292. DOI: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019>
- Torun, E. (2013). Kırsal Turizmin Bölge İnsanına Katkıları. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2013 (1), 31-37. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kmusekad/issue/10212/125485>
- Tuncer, B. & Bakırcı, M. (2021). Ekolojik Çiftliklerin Entegre Kırsal Turizm Bağlamında Analizi: Muğla İli Örneği. Coğrafya Dergisi, (42), 85-100. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iucografya/issue/63677/824039>.
- Tümertekin E., Özgüç N. (2015). Ekonomik Coğrafya. (14.Baskı). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Uçar, M. Çeken, H. ve Ökten Ş. (2010). Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma (Fethiye Örneği). Ankara: Detay Yayıncılık
- Uslu, M. & Keçeli, T. (2019). İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı (Demirköy-Kırklareli) Ciğerotları (Marchantiophyta) Florası, Anadolu Biyoloji Dergisi, 5(2), 114-129. DOI: 10.26672/anatolianbryology.627576
- Ünal, A., Çakır, G., Çakır A., Çiftçi G. (2012). Istranca Dağları ve Çevresinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Alternatif Turizm Çeşitlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. II. Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu. Aksaray Üniversitesi, 20-22 Eylül 2012, Aksaray. Erişim Adresi: http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/1354/II.UKTK_2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Yalçın, C. & Sabah, L. (2020). Kırklareli'nde Faaliyet Gösteren Sanayi Kuruluşlarının Mekânsal Dağılımı. Anahtar Dergisi. Yıl: 32 Sayı: 382, 36-40. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/344634020_KIRKLARELI%27NDE_FAALİYET_GOSTEREN_SANAYI_KURULUSLARININ_MEKANSAL_DAGILIMI
- Yaltırık, F. & Efe, A. (1988). Trakya Vejetasyonuna Genel Bakış ve İğneada Su basar (Longoz) Ormanları. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 38 (1), 69-75. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jffiu/issue/18753/197754>.
- Yazıcı Metin, N. (2019). Demirköy Fatih Dökümhanesi Kazısı Lüle Buluntuları (2010-2015). Sanat Tarihi Yıllığı, (28), 81-102. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/iusty/issue/46992/590110>
- Yeler, S. (2021). Armutveren Köyü'nün (Kırklareli) Kırsal Mimari Özellikleri ve Koruma Önerileri. Mimarlık ve Yaşam Dergisi, 6(2), 717-733. DOI: 10.26835/my.956239.
- Yılmazdoğan, O.C. (2021). Turizmde Araştırma Temaları. PDF: Çizgi Kitabevi. Erişim Adresi:

https://www.researchgate.net/publication/356597790_TURIZMDE_ARASTIRMA_TEMALARI

İnternet Kaynakları

<https://tr.climate-data.org/asya/tuerkiye/k%C4%B1rklareli/igneada-717731/> Erişim Tarihi: 19/12/2022

<http://www.kirklareli.gov.tr/sivil-mimari-ve-sokak-sagliklastirma-projesi> Erişim Tarihi: 20/01/2023

<http://www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr/hamdibey-koyu-avrupa-birligi-projesi-ile-tarihi-ve-dogal-mirasina-sahip-cikiyor> Erişim Tarihi: 09/01/2023

<https://www.igneada.bel.tr/galeri/longoz-ormanlari-milli-parki/2/> Erişim Tarihi: 10/01/2023

<https://kirklareli.ktb.gov.tr/TR-64282/tarihce.html> Erişim Tarihi: 20/01/2023

<https://kirklarelienvanteri.gov.tr/halk-kulturu.php?id=43> Erişim Tarihi: 20/01/2023

<https://kirklarelienvanteri.gov.tr/halk-kulturu.php?id=43> Erişim Tarihi: 20/01/2023

<https://kirklarelitso.org.tr/2018/07/11/demirkoy-cilek-festivali-gercekleştirildi/> Erişim Tarihi: 20/01/2023

https://kiyiemniyeti.gov.tr/Data/1/Files/Place/Images/mV/YW/zi/q4/Original/120_21daa8f7-7be0-485e-a1b8-760ecd4bb964.png Erişim Tarihi: 02/02/2023

<https://kirklarelienvanteri.gov.tr/sitler.php?id=72> Erişim Tarihi: 03/02/2023

<https://kirklarelienvanteri.gov.tr/sitler.php?id=88> Erişim Tarihi: 03/03/2023

<https://www.trakyaagezi.com/kirklareli-kivircik-kuzusu/> Erişim Tarihi: 17/03/2023

http://www.mavibayrak.org.tr/tr/icerikDetay.aspx?icerik_refno=14 Erişim Tarihi: 26/06/2023

EK

Ek 1: Mülakat Formu

Bu mülakat çalışması Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya bölümü Tezli Yüksek Lisans Tez çalışması amacıyla oluşturulmuştur. Ziyaretçilerin kimlikleri gizli tutulacaktır.

Kurum: Sakarya Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. Fatih ARICI

Öğrenci: Şeyda ÜNAL

Uygulama Tekniği: Mülakat

Kırsal Turizm Mülakat Soruları

- 1) Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek 2) Yaşınız:
- 3) Eğitim Seviyeniz: 4) Mesleğiniz:
- 5) Yaşadığınız yer: () Köy () İlçe merkezi () İl merkezi

Yerel Halkın Turizme Bakışı ve Turizmden Beklentileri

Tema 1- Ekonomik

- 1) Yörede kırsal turizm yapılmasını destekliyor musunuz?
- 2) Köyünüzde kırsal turizm için yapılan faaliyetler nelerdir?
- 3) Köyünüze gelen ziyaretçiler tarımsal faaliyetlere katılıyor mu?
- 4) Kırsal turizm yöreye ekonomik katkı ve refah artışı sağlar mı?
- 5) Kırsal turizm kadın işgücünü çoğaltarak kadın istihdamını olumlu yönde etkiler mi?

Tema 2- Sosyo-Kültürel

- 1) Kırsal turizmin geliştirilmesinin köyünüze ne gibi yararı olabilir?
- 2) Yöreye gelen ziyaretçiler hakkında herhangi bir şikâyetiniz var mı?
- 3) Kırsal turizm kapsamında evinizi konaklamaya açarak yörenize gelen turistler ile paylaşır mısınız?

4) Sizce kırsal turizmin yörede geliştirilmesi sosyal yaşantıyı nasıl etkileyebilir?

Tema 3- Çevresel

1) Sizce kırsal turizm kırsal çevreyi ne şekilde etkilemektedir?

2) Kırsal turizm gelecekte doğal kaynaklar ve çevreyi sizce olumsuz şekilde (tahrip etme vb.) etkileyebilir mi?

3) Sizce kırsal turizmin gelişmesi çevre bilincinin ve farkındalığının artmasına sebep olur mu?

Tema 4- Farkındalık

1) Köyünüzün kırsal turizm anlamında çekicilikleri sizce nelerdir?

2) Sizce kırsal turizmin köyünüze sağladığı yarar ve zararlar nelerdir?

3) Sizce yörenizin turizm tanıtımları yapıyor mu? Yapılıyor ise yeterli midir?

4) Sizce yörede kırsal turizm geliştirilmeli midir?

Tema 5- Kırsal Gelişim

1) Yörene özgü yöresel ürünler (el sanatları, tarımsal ürünler) neler?

2) Köyde yaşayan insanlar bu ürünleri satıyor mu? Ürünleri pazarlamak ister misiniz?

3) Yöreye gelen turistler günübirlik mi geliyorlar? Konaklayan var mı varsa nerelerde konaklıyorlar?

4) Sizce köyünüzün altyapı ve üst yapı açısından eksikleri neler?

5) Yörede kırsal turizm faaliyetleri için eğitim verilse katılmak ister misiniz?

6) Köyünüzde kırsal turizmi destekleyen projeler bulunuyor mu?

7) Yörede kırsal turizmin geliştirilmesi ve devamlılığını sağlamak için sizce neler yapılmalıdır? Siz veya köy halkı ne tür katkı sağlayabilir?

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Şeyda ÜNAL	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Fen- Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Coğrafya
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Siyasal Bilgiler Fakültesi
Bölümü	İktisat
Makale ve Bildiriler	
1. Ünal, Ş., Arıcı, F. (2023). Demirköy İlçesinin (Kırklareli) Tarihi ve Kültürel Turizm Potansiyeli, içinde Eurasia International Congress of Language, History And Culture. İKSAT: 1(1): pp 14-28.	